

Catalunya. El 1965 el MSC passà a denominar-se Minyons Escoltes (4).

L'origen jurídic de l'associació com a conjunt de delegacions d'escoltisme depenents dels respectius bisbats, va tenir com a conseqüència donar a l'associació trets federals i descentralitzats (5), alhora que es prescindia de les delimitacions provincials perquè les demarcacions escoltes reconegudes i les potencials es basaven en els bisbats.

Durant tota la primera meitat del decenni dels seixanta no es constituí cap altra DDE fora de les tres fundadores. Existí només un comissari itinerant encarregat dels agrupaments esparsos pels bisbats catalans on encara no hi havia una DDE, i que eren els de Solsona, la Seu d'Urgell, Lleida, Tarragona i Tortosa. Fora de Barcelona l'escoltisme assolí una difusió més ràpida i més important a les zones més industrialitzades, aquelles on la necessitat de l'escoltisme podia ser més sentida per la societat, amb una proporció més gran de població allunyada del treball a l'aire lliure i per aixó més predisposada a valorar el contacte amb la natura i la muntanya. Cal tenir també en compte la poca simpatia envers l'escoltisme de bisbes integristes com Arriba i Castro a Tarragona i Aurelio del Pino a Lleida. Però no s'ha de donar excessiva importància a aquest factor de la personalitat del bisbe corresponent. A la diòcesi de Solsona, amb un bisbe en principi ben predisposat com Enrique y Tarancón, l'escoltisme no trobà inicialment gaire acceptació, perquè els factors socio-econòmics i l'estructura de la població activa, no eren els més escaients. Es curiós observar que a començaments dels seixanta l'escoltisme catòlic s'havia extès per la mateixa zona on havia tingut una arrelada implantació el catalanisme conservador de la

LLiga Regionalista -o Lliga Catalana a partir de 1933 -, un espai que coincideix grosso modo amb la Catalunya Vella.

El 1964 la demarcació itinerant comprenia els agrupaments de Balaguer, Lleida, Tàrraga, Tarragona, Reus, Valls, i tres més pertanyents al bisbat de Solsona però situats en l'òrbita de Manresa, com eren els de Berga, Balsareny i Cardona. Fins el 1968 no s'organitzà la DDE de Tarragona, que comptava amb nuclis a Tarragona, Reus, la Selva del Camp, Valls, Montblanc, Santa Coloma de Queralt i el Vendrell. No tots constituïen encara veritables agrupaments amb unitats de totes les branques o etapes.

El 1959 la DDE de Barcelona al moment de la seva constitució com a nucli C de l'Associació Catalana d'Escoltisme, comptava amb 41 agrupaments i 1.760 nois. A l'acta de fundació, el 19 de setembre de 1959, consten presents 38 agrupaments, dels quals 16 havien estat fundats abans de 1956. Per tant, només el 42 % havien nascut abans del decret episcopal de creació de la DDE, i la resta eren posteriors. Sols 14 eren anteriors a la suspensió del funcionament del Consell de la Institució Catalana d'Escoltisme i no tots en aquell moment estaven afiliats a l'escoltisme unificat i reconstruït en la postguerra. La majoria no s'identificaven amb la Institució Catalana d'Escoltisme, de tal manera que s'havien afiliat a la DDE, però no a l'escoltisme unificat, fet que contribuï decisivament a la divisió.

El curs 1960-61 la DDE de Barcelona tenia 2.636 nois distribuïts en 55 agrupaments. Havia experimentat un increment d'afiliats gairebé del 50 % en un any i un creixement del nombre d'agrupaments del 34 %. A partir de 1961-62 contem ja amb dades del Moviment Scout Catòlic i, per tant, de tot Catalunya. A la taula següent, es diferencien dins la demarcació del comissari

itinerant els efectius dels bisbats de Solsona, Lleida i Urgell (S/L/U) i els tarragonins, quan això és possible.

EVOLUCIO NUMERICA DE L'ESCOLTISME CATOLIC CATALA : 1959 - 1966

	DDE	Llobatons	Minyons	Rovers	No clas.	Caps	Total	Ag
1959-60	Barcelona	420	1.021	352			1.760	41
1960-61	Barcelona	710	1.392	534			2.636	55
1961-62	Barcelona	755	1.369	544	832		3.500	
	Vic-Manre.				400		400	
	Girona				350		350	
	S/L/U	66	84	24			174	
	Tarragona	32	59	26			117	
	Totals	853	1.512	594	1.582		4.541	88
1962-63	Barcelona	1.023	1.562	800			3.385	
	Vic-Manre.	162	156	100			418	
	Girona	122	214	84			420	
	S/L/U	81	98	21			200	
	Tarragona	24	54	24			102	
	Totals	1.412	2.084	1.029			4.525	89
1963-64	Barcelona	1.527	1.890	886			4.012	75
	Vic-Manre.	262	205	121			588	9
	Girona	156	261	109			526	15
	S/L/U	72	93	25			190	
	Tarragona	60	43	18			121	9
	Totals	1.786	2.492	1.159		678	5.437	108
1964-65	Barcelona	1.527	2.180	951			4.658	81
	Vic-Manre.	340	282	137			759	13
	Girona	195	354	130			679	15
	S/L/U	88	83	25			196	
	Tarragona	68	70	24			162	10
	Totals	2.218	2.969	1.945		678	7.132	119
1965-66	Totals	2.690	3.704	1.372		800	7.766	145

No s'ha sumat el nombre de caps i consiliaris, quan es té, per a no alterar les pautes inicials dels censos i perquè entre el total dels caps, bona part dels d'unitat formaven part al mateix temps de la branca rovers i això duplicaria el seu registre.

En quant a l'implantació territorial, entre 1961 i 1965 es perceptible un augment de la demarcació de Barcelona d'un 33 %, de la de Vic-Manresa en gairebé un 90 %, la de Girona va créixer un 94 % i la resta un 23 %. La DDE de Barcelona va experimentar un ascens més lent que la de Girona i Vic perquè el seu augment

anterior havia estat ja molt ràpid: un 98 % entre 1960 i 1962, i era normal que un ritme així no pogués mantenir-se. El creixement més ràpid de les demarcacions diocesanes de Girona i Vic entre 1961-62 i 1964-65 va tenir com a efecte la disminució del pes de la demarcació de Barcelona, de manera que si aquesta representava el 1961-62 el 77 % dels efectius totals, el 1964-65 la proporció era del 65'3, que seguia suposant una majoria aclaparadora. El lent creixement dels efectius a les demés diòcesis occidentals i meridionals contrasta amb el dinamisme de les de Girona i Vic-Manresa.

El pes proporcional de cada branca dins del conjunt va evolucionar així :

Branques	1961-62	1965-66
Llobatons	28'8 %	34'8 %
Minyons	51 %	47'6 %
Rovers	20 %	17'3 %

La branca llobatons passà entre les dues dates de 853 a 2.690, la branca minyons de 1.512 a 3.704 i els rovers de 594 a 1.372. Per tant la branca dels infants va augmentar en un 217 % en cinc anys, la dels pre-adolescents i adolescents un 145 % i la dels joves un 131 %. La branca llobatons fou la que més va créixer, en contrast amb el seu pes numèric menor en els anys cinquanta. Entre les branques de minyons i rovers encara era petita la diferència de ritme de creixement. La moderada merma en el pas de la secció de minyons al clan de rovers no amenaçava el desenvolupament de la branca dels joves, que era pedrera suficient per a proveir de caps la branca minyons i la pròpia.

El comissariat general comprenia el comissari i consiliari generals, els de les demarcacions, els comissaris i consiliaris de cada branca més el secretari i el tresorer generals. L'assemblea

general anual comprenia el comissariat general i els caps d'agrupament amb tants vots com unitats reconegudes ,és a dir aquelles que tenien caps amb la titulació requerida després d'haver passat satisfactòriament els camps de formació corresponents.L'assemblea general era la darrera dipositària de la sobirania i elegia cada cinc anys el comissari general ,el secretari i el tresorer.El comissari general designava els comissaris de les tres branques.Els comissaris de cada DDE eren elegits pels caps d'agrupament de cada demarcació i nomenats pel bisbe corresponent,que designava el consiliari de la DDE que estava sota la seva autoritat.El consiliari general designava els consiliaris de cada branca.

Existia així una doble via .La primera,considerada de comanament, anava del comissari general i dels comissaris de demarcació fins als caps d'agrupament,passant pels responsables de sector en el cas de Barcelona, i pels de comarca.L'altra via era la denominada pedagògica, que anava dels comissaris de branca fins als caps d'unitat,passant pels adjunts de branca,que ,designats pel comissari de demarcació,formaven part del seu govern demarcacional.La via pedagògica estava formalment subordinada a la de comanament,formada generalment per homes adults de més edat,però, donada la importància del mètode i dels seus canvis, la via o cadena pedagògica tendia a dotar-se d'una autonomia que podia generar duplicitats i conflictes,problema que no es plantejaria fins als darres anys seixanta i primers dels setanta, degut a que els canvis del mètode prendrien aleshores dimensions que suposarien canvis en la política de l'associació, de manera que la existència de les dues vies tendiria a convertir-se en una dualitat potencial de poders, amb el perill de que la via de comanament esdevingués una instància merament

administrativa ,amb la perdua del lideratge adult sobre uns equips de branca i ,sobretot,uns caps d'unitat cada vegada més joves i més independents.

Per a evitar la desconexió al cim es va crear el 1962 una ponència permanent de reunió setmanal,el EDI(Estudi i Direcció) ,format pel comissari general i els de les tres branques més els consiliaris corresponents i el responsable de formació de caps,càrrec aquest últim que caigué durant uns anys en desús, restant tota la responsabilitat d'aquesta funció en mans de les branques.

A mida que anava creixent Minyons Escoltes,era més difícil evitar la burocratització, la desorganització i la manca de comunicació entre el comissariat general i els caps d'agrupament.El cap d'agrupament seleccionava els caps d'unitat i els enviava als camps de formació.Era un adult professionalment independent,que feia de mitjancer entre la institució que acollia l'agrupament i els pares d'una banda i d'altra els caps d'unitat, que eren els responsables directes de l'educació dels nois.

Vers 1964 a l'assemblea general i a la correspondència que rebia el comissariat general, es començava a evidenciar el malestar d'una part notable de caps d'agrupament.Es queixaven de que els programes del comissariat general eren massa ambiciosos i poc realistes,que ells - els caps d'agrupament - no eren prou informats ,que no rebien amb prou antelació els documents dels comissariats de branca per a ser debatuts a l'assemblea general.Aquestes queixes feren que l'assemblea de 1965 s'organitzés de manera més participativa .Ara bé, a les assemblees generals que solien tenir lloc el primer de maig,només assistien la meitat dels caps d'agrupament.

A les actes de l'assemblea general de maig de 1964 restaren reflectits els problemes del cap d'agrupament. D'una banda tendia a perdre el contacte amb els clans de rovers, que solien estar formats per nois procedents de diferents agrupaments i dirigits per un adult, que tendia a comunicar-se directament amb l'equip central de la branca. Un cap d'agrupament digué que als minyons els feia por passar al clan i un altre que era una branca massa espiritual i li faltava humanitat. Tampoc era fàcil la comunicació entre els caps d'agrupament i les akeles que dirigien els estols de llobatons. Formades dins el moviment masculí, però per mitjà d'un mètode propi, i agrupades en focs (clans d'akeles), depenents de l'equip de la branca, les noies caps de llobatons no eren sempre compreses i valorades pels caps d'agrupament, que desconeixien sovint el seu mètode i de vegades consideraven el llobatonisme com un estadi pre-escolta.

Els caps de secció, triats pel cap d'agrupament no plantejaven encara problemes, però la reforma rangers-pioners, trencant la patrulla i l'estructura piramidal que vehiculava, exigiria dels caps d'agrupament una actualització accelerada si no volien restar endarrerits i veure com els seus caps d'unitat de rangers i de pioners, formant ara equips, s'orientaven per mitjà de contactes tant amb els altres companys responsables del mateix nivell i del mateix sector barceloní o de la mateixa comarca com amb els dirigents de la branca, prescindint dels caps d'agrupament.

Després del 1968, quan la ruptura entre generacions es plantejà, el conflicte entre caps d'unitat d'una banda i cap d'agrupament i consiliari de l'altra, prendria totes les característiques d'un conflicte entre joves post-adolescents i adults relativament joves. El Llibre del Cap d'Agupament de 1966 ja preveia aquestes tensions encara que les considerava "enriquidores" (6). Si bé el

cap d'agrupament podia ,segons aquest manual, arribar a destituir un cap d'unitat, no havia d'interferir en la tasca pedagògica dels caps d'unitat i havia d'impedir que els pares gossessin ficar-se en l'aplicació del mètode, amb desconsideració envers els caps d'unitat, que solien ser molt joves i formaven part encara del clan de rovers.

També feia front el Llibre del Cap d'Agrupament de 1966 al risc de clericalisme. Recordava que els seglars eren els responsables i els promotors directes de l'escoltisme i ressaltava que , " en tots els casos ,l'agrupament pertany en primer lloc al moviment escolta"(7). D'aquesta manera prevenia interferències o exigències del rector de la parròquia. El rebuig del predomini clerical en el moviment solia formular-se a mitjans dels seixanta de manera diplomàtica però inequívoca, com ho feu el comissari general Josep M. Martorell a les jornades de consiliaris de setembre de 1964 a Parets del Vallès (8).

Però la presència dels consiliaris tendí a disminuir en el transcurs dels anys seixanta. A la circumscripció de Barcelona eren 99 el 1961, i la proporció de nois per consiliari era de 35'3. El 1965 els consiliaris eren 125 i la proporció nois- consiliari havia baixat a 56'4. Davant la inassistència de clergues als camps de formació preparats per a ells, aquells foren suplerts per jornades de consiliaris en forma de simposi . Ricard Pedrals realitzà una campanya per atreure capellans a prestar servei dins el moviment. La campanya de cartes i trucades sembla haver tingut èxit si es considera l'augment de la xifra de consiliaris : 186 l'any 1967, pujant la proporció nois- consiliari a 50'4. Però els anys següents registrarien un nou descens. Alguns eclesiàstics deixarien el moviment per altres camps i uns altres es secularitzarien . Aquestes absències serien difícils de suplir

entre altres raons per la disminució d'ordenacions sacerdotals. El 1973 els consiliaris eren 114, però la proporció nois per consiliari havia baixat a 63.

L'evolució del comissariat general mantingué en els anys seixanta una continuïtat en les persones que assegurava la continuïtat de les línies d'actuació, sense dificultar però el relleu saludable en les responsabilitats. El primer comissari general fou l'arquitecte Jordi Bonet, que, en ser nomenat director de l'organització espanyola de l'escoltisme catòlic, passà el càrrec l'any 1963 a J.M. Martorell, també arquitecte i amic seu, que havia estat fins aleshores comissari de la demarcació de Barcelona. Martorell ocuparia el lloc de comissari general fins el 1972, gairebé un decenni (9). Al primer comissariat general de l'associació interdiocesana Fèlix Martí fou el responsable dels rovers o guies, Jordi Costa s'encarregà de la branca minyons i Montserrat Oliver estigué al front de la branca llobatons. Jordi Costa i Montserrat Oliver venien ocupant aquests mateixos càrrecs a la DDE de Barcelona. En canvi Fèlix Martí succeí a Jordi Galí com a comissari de rovers. Jordi Galí, director de l'Escola Sant Gregori, seguí encarregant-se de coordinar la formació de caps i amb el nom de FOCA oferia conferències sobre temes generals una vegada al mes el cap de setmana a la Floresta. El 1961 el comissari de la demarcació de Girona era Jordi Gibert, Andreu Dalmau ho seria poc després de la de Vic, i la demarcació itinerant la portà Manuel Subirà, sent secretari general Josep Sans i tresorer Francesc Tardà.

El consiliari general era el mateix que tenia la DDE de Barcelona. Ricard Pedrals tindria aquesta responsabilitat més de dotze anys, fins el 1971. El benedictí Plàcid Vila Abadal fou consiliari de rovers poc temps, rellevat per l'escolapi Lluís Maria

Xirinachs, substituït per Jordi Roca, jesuïta, el 1963. Frederic Bassó i Jacint Matas, que venien encarregant-se respectivament de les branques minyons i llobatons a la DDE de Barcelona, seguirien exercint el càrrec amb caràcter general fins el 1968. El 1961 Eduard Puigvert seguia de consiliari de la demarcació de Girona i fins el 1964 no seria succeït per Gaspar Espunya. A Vic aviat seria nomenat Fèlix Guàrdia, que restaria com a consiliari fins el 1971.

L'any 1963 fou nomenat Josep Muntanyola com a responsable de la branca minyons, amb la qual cosa s'ampliava la presència dels procedents dels agrupaments de col·legis d'escolapis. A Girona, també el 1963, Ricard Masó, arquitecte i fill del pedagog Narcís Masó i Valentí, passà a ser comissari de la demarcació, on s'alternà amb Carles Batlle.

El 1964 es produí un relleu parcial: Josep M. Argemí, succeï a Fèlix Martí com a comissari de rovers, Assumpta Cendra succeï a Montserrat Oliver al front de la branca llobatons, on restaria fins el 1968 igual que J.M. Argemí a la Ruta (10), i a la secretaria general, Maurici Argemí deixà el càrrec a Josep M. Gasch, advocat, que procedia de l'agrupament Sant Josep de Calasanç, com Muntanyola i Fèlix Martí (11). Cal advertir que els comissaris de branca s'havien començat a rodejar d'un equip de col·laboradors, que a la segona meitat dels anys seixanta esdevindrien pel seu nombre veritables estats majors.

11. 3. LA RUTA, BRANCA GUIA.

En els primers anys seixanta la Ruta, la branca guies o rovers, proclamava constantment la prioritat dels objectius religiosos com ho feia tot l'escoltisme catòlic, que segons els seus estatuts volia "formar cristians conscients i bons ciutadans", i entre els mitjans previstos figurava en primer lloc "la formació cristiana amb una intensa vida sacramental i litúrgica" (12).

L'escoltisme catòlic no sols es proposava la catequesi (13) sino que apuntava a un objectiu més ambiciós: els caps havien de ser missioners que per mitjà d'una pedagogia cristiana convertissin els nois en militants catòlics, de manera que l'escoltisme els apareixia com a la realització de l'església que volien.

No eren sols els consiliaris els que justificaven l'escoltisme per la fe cristiana, sino els caps seglars. Jordi Bonet deia a l'assemblea general de 1961: "El Cap d'Agrupament ha de donar al Cap d'Unitat consciència de la dimensió apostòlica de l'escoltisme fent de portacrist". Una definició de la Ruta, proposada pel comissari de la branca a l'assemblea general de 1964 deia: "El noi als 17 anys cal que trobi el seu lloc dins la història dels homes ,història que per a nosaltres és una Història de Salvació. Per tant el fet de veure la Ruta amb perspectiva cristiana no li dona una fesonomia especial sino que la CONSTITUEIX". "Nosaltres fem roverisme per tal d'ajudar els nois a trobar la resposta ,l'única resposta concreta, suficient, veritable vivent i engrescadora :Crist. Aixó fa que la Ruta catòlica sigui, en essència, distinta de tot altre roverisme: nosaltres només creiem en una resposta :Crist". :

Aquesta identificació del projecte escolta amb el projecte cristià donà a la tasca pastoral uns objectius excessivament ambiciosos, presentats a més com assolibles a curt termini. Aixó influiria en l'abandó posterior de la tasca evangelitzadora dins el moviment.

El Congrés Ruta a Ripoll el 1960 donà empenta a la branca rovers ,reconeguda com a motor de l'escoltisme catòlic: "La finalitat bàsica del Roverisme és ,mitjançant l'ajuda d'altres germans Rovers, treballar seriosament cadascú per aconseguir un

nivell esplèndit de formació, instrucció i educació humana i espiritual, donant per resultat un home lliure i útil a si mateix i al servei de la societat en que viu".

A començaments dels anys seixanta en l'àmbit universitari, encara no massificat, fou important la participació destacada dels estudiants escoltes en les rutes universitàries a Montserrat, que foren una ocasió de diàleg entre catòlics i no catòlics, entre nacionalistes i comunistes. Igualment alguns escoltes participaren en les Comunitats Cristianes Universitàries, una experiència de curta durada però d'ample irradiació. L'octubre de 1962 començava el Concili Vaticà II i els escoltes formaren part de la xarxa de difusió de la renovació cristiana desvetllada pel concili, que comptà amb un grau d'entusiasme a Catalunya com a pocs països del món. Alguns grups escoltes enviaven a l'arquebisbe Modrego les seves opinions sobre els temes que s'anaven a tractar al concili, suggeriments que mai sortiren dels calaixos de la taula del prelat, que es movia dins del concili amb la mateixa incomoditat que la majoria dels bisbes espanyols (14). Franco ho havia previst tot menys la liberalització de l'Església per obra del concili. L'escoltisme formava part d'aquell teixit del progressisme conciliar que a la diòcesi de Barcelona eclipsava la imatge i la iniciativa de la jerarquia, compromesa amb el règim franquista.

L'any 1962 un grup de rovers publicà una revista que donava testimoni del nivell intel·lectual d'alguns sectors de la branca, es deia "La Roda" i aparegué fins el 1964. Entre els seus redactors assidus trobem J.M. Vegara i Narcís Serra, aleshores secretari de l'equip de la branca rovers de Fel·lix Martí, i molts anys després vicepresident del govern espanyol. "La Roda" aconseguí la col·laboració d'intel·lectuals externs al moviment i tractà de

temes molt diversos que evidencien l'amplia formació general que es volia donar als rovers .

L'ajut prestat pels escoltes sota la direcció de la DDE en ocasió de les riuades de finals de setembre de 1962 al Vallès occidental ,fou un servei que prestigià socialment al moviment i contribuí a conscienciar molts rovers de les condicions de vida proletàries a barriades de barraques que mai no s'havien d'haver deixat construir en zones amb perill evident d'inundació.

Jordi Bonet escrivia a la Circular de novembre d'aquell any "A Terrassa, Sabadell, Les Fonts,Sant Adrià, Montcada,Ripollet, la Llagosta,Cornellà i Papiol,els escoltes varen multiplicar-se treballant a tota mena de serveis .Des dels minyons ordenant el tràfic i repartint telegrams fins als rovers que servien d'enllaç o picaven entre runes per a trobar els cossos de les víctimes o enterraven bestiar que la riuada havia ofegat,o be preparant uns locals on donar aixopluc als damnificats o procurant menjar o roba,cuinant ,ocupant-se dels serveis sanitaris més elementals,de la vacunació i de l'assistència mèdico-farmacèutica,fent enquestes o natejant el fang dels carrers i les cases".

L'any 1963,apareixen dins l'escoltisme catòlic els primers signes de preocupació.El ràpid creixement portava a la vulgarització,a la dificultat dels contactes directes i per tant a un inici de burocratització.El marxisme apareixia entre els rovers que anaven a la Universitat com un dissolvent del seu idealisme catòlic i catalanista.El comissari de la branca,Fèlix Martí, escrivia a la Circular de juny de 1963 : "L'escoltisme és passat de moda.Entre la joventut les preferències ja no van en direcció a l'escoltisme.A Catalunya ,avui vivim una ona de racionalisme perquè aquest ambient està representat pels joves.El que passa és

que sota d'aquest racionalisme hi ha una interpretació del món materialista-marxista". Deia també que "l'escoltisme ha quedat acomplexat. Fateix un autèntic complexe d'inferioritat. Fa cinc anys el complexe era de superioritat. Una certa vida amagada de la societat - vida de catacumbes - acabava de donar sentit de cosa important al nostre moviment. Avui tothom que vol és escolta. Ningú no ens persegueix. Es va produir l'escolta amb complexe de "tio ferm". Avui estem a les antípodes. Es defuig de ser conegut com a escolta i es rebutja tot el que lliga visiblement al moviment (uniforme, camp escola, etapes escoltes, etc). Però aquesta constatació és superficial. El complexe ve de dins. S'ha perdut la fe en l'escoltisme. No s'estima ni la llei escolta ni la lliure promesa. Això arriba a produir-se a nivell de caps".

Cinc mesos després, les declaracions de l'abat Escarré contra el règim franquista al diari "Le Monde" tingueren com a represàlia l'atac contra els locals dels tres agrupaments masculins radicats al Casal de Montserrat, al carrer dels Arcs de Barcelona. El foc destruï la secretaria, la biblioteca, els papers de mossèn Batlle i tots el material d'acampada. Només uns agrupaments determinats i com a reacció per les declaracions de l'abat Escarré, havien estat víctimes d'agressió, però la solidaritat de tots els altres escoltes, sense distinció, fou incondicional. L'endemà tingué lloc una manifestació que des del carrer dels Arcs arribà a la plaça Catalunya. La policia la tolerà, però van ser detinguts tres escoltes del clan de l'agrupament Mare de Déu de Montserrat i multats amb 10.000 i 20.000 pessetes de l'època. El mes de gener caps, minyons, rovers, pares i protectors dels agrupaments afectats per l'agressió van rebre cartes d'amenaça signades per un Movimiento Jonsista que els ordenava donar-se de baixa (15). El cap de l'agrupament Abat Marcet fou citat per la policia i interrogat

pel fet d'haver reunit els pares per tal d'informar dels fets i el governador li demanà la base legal del seu agrupament ,exigència contestada per la DDE defensant l'estatut concordatari. La Circular de març de 1964 denunciava la impunitat dels agressors ,tot lamentant el desprestigi de les autoritats "quan en moments de prova falla la capacitat d'abnegació i l'amor a la veritat objectiva".

El maig de 1964, com a resposta a la preocupació expressada per Félix Martí i alguns caps de clan de que l'escoltisme apareixia com a passat de moda, Jordi Porta, comissari de la demarcació de Barcelona, va publicar a la Circular un article titulat Valors de la Llei, que intentava donar una lectura actualitzada i conscientment no elitista de la llei escolta. Baden Powell - segons l'article - havia proposat uns valors que estaven en decadència dins la seva societat i havia adaptat la seva formulació a la mentalitat del noi i per aixó la llei podia semblar infantil. "En haver escollit aquests valors i no uns altres - deia Jordi Porta - vol dir que proposa un tipus d'espiritualitat que cristalitza en un estil de vida particular. Per aixó parlem d'un cert estil escolta. No cal parlar-ne gaire perquè ens podriem convertir en una casta, però en el fons hi és i aixó no ens ha de fer vergonya".

Aquesta confirmació dels valors escoltes no estalviava al comissariat general l'esforç de donar una formació cívico-política als escoltes, ja que la donada fins aleshores es considerava molt insuficient. Aquesta formació incloïa "la formació de la catalanitat dels nostres nois", que preocupava als caps d'agrupament de la demarcació de Barcelona davant la ignorància de la història, la geografia i la llengua del propi país.

El problema era quina formació política calia donar ,quan ja l'adhesió a diferents partits estava desencadenant "polèmiques estèrils" entre els rovers (16). Calia fer front a la devaluació de l'escoltisme per efecte de la politització. De fet la preparació dels caps de clan era deficient i no sols en aquest aspecte, ja que ,segons la Circular de juliol de 1964, només el 8 % d'ells havia passat pel camp escola corresponent. S'extenia la tesi de que no era bo que els clans fossin absorbits pel servei dins del moviment (17). Es promogueren cada vegada més empreses comunitàries externes. Alhora que dequeien els serveis externs més tradicionals com el servei d'ordre a la basílica de Montserrat els dies festius i l'anada a Lourdes amb malalts. S'inicià a l'Hospital de Sant Joan de Déu el 1962 un escoltisme d'extensió amb nois disminuïts, empresa abandonada el 1964 per friccions amb els religiosos de l'hospital. La Circular d'agost de 1963 demanava gent disposada a donar classes nocturnes gratuïtes i a iniciar el roverisme entre nois obrers. El 1965 un clan del barri de Verdum va anar amb uns paletes a Foix per tal d'arreglar una casa de colònies d'estiu per a nens del barri. Un altre clan barceloní ensenyava a llegir a nens gitanos de la Barceloneta i el 1966 una de les activitats recomenades als clans era responsabilitzar-se de l'organització de les colònies d'estiu d'una parròquia o d'un centre social. Començava la col.laboració amb les colònies de vacances, quan tenien una caràcter marcadament benèfic-social, sota la protecció de Caritas Diocesana, i encara no havien donat lloc als clubs d'esplai com a continuadors durant tot l'any de la tasca educativa estival, moment a partir del qual començarien a esdevenir una alternativa a l'escoltisme el 1968.

Entre 1962 i 1963 es multiplicaren els cursets d'expressió, d'infermer-higienista, de campisme, de cant, de cine-

forum i fins i tot de guies turístics de cara als escoltes estrangers cada vegada més nombrosos, que visitaven el país. No tots els cursos tenien ,però, prou concurrència i alguns s'havien de suspendre per manca de públic l'any 1963.

Una empresa per a rovers que començà a fer-se corrent, a més de la construcció de zones d'esbarjo infantil a barris suburbials, fou l'organització de rutes per a tots els joves d'una localitat per parlar en petits grups de temes d'interès, com la que tingué lloc a Mataró el 1964 i a la qual hi anaren no sols joves de la JOC sinó molts altres fins a 143 participants, distribuïts en 23 grups barrejant els diferents moviments i associacions. Les setmanes de la joventut a ciutats petites i pobles foren després una de les activitats típiques dels rovers, igual que els cine-forums.

A la Circular de març de 1965 Josep M. Vegara preguntava : " fem homes purs, incapaços de tota acció col·lectiva amb el que implica de compromís ? (...) L'escoltisme ha de promoure un civisme actiu polititzat (...) contra la concepció tradicional -pasiva- del civisme - collir els paper de terra que embruten la ciutat - i l'opció política concreta - militància - se situa el camp del civisme polititzat ,és a dir del civisme que ha concretat que entre els homes hi ha relacions de poder". Però el que succeïa és que sense seguir orientacions de partit era difícil la confrontació amb els poder franquista que volia mantenir tot el control de la societat.

A la mateixa Circular, Pedrals constatava : "Les dificultats creixents en el Roverisme ,quan els Partits polítics volen entrar a sac en el planter dels homes encara insuficientment formats, posant modes de compromís temporal concret i fàcilment sectari, en una gent que per l'edat i la formació estan plens

d'esperança, però per manca de maduresa són encara més d'oposició i sindicació ,més patriotes i justicialistes que no homes de diàleg, de justícia, de sentit ciutadà i apostòlic". J.M. Argemí, el comissari de rovers ,lamentava a la mateixa Circular: "els nois estan exposats a ser presa fàcil de diletants i propagandistes que exploten aquesta absència d'una visió de conjunt en benefici d'interessos de partit o dels seus personals". Argemí es queixava de que uns caps haguessin exclòs tota dimensió cívica, social i política, d'altres només haguessin alimentata l'acció per simple reacció i uns darrers arrossegessin els nois de la seva unitat vers l'opció política ells, els caps , havien adoptat sense propiciar entre els nois un diàleg lliure.

La Circular d'abril de 1965 es solidaritzava amb el moviment universitari, on participaven escoltes i ex-escoltes. Els estudiants de la Universitat de Barcelona havien elegit els seus delegats de facultat o escola sense control del SEU ni de les autoritats acadèmiques .Ja no es pretenia la simple democratització del sindicat únic i oficial sino acabar amb ell. Molts professors simpatitzaven amb aquest moviment, encara que el seu grau de suport variava d'uns a altres.

A la vegada que la Circular publicava entusiasta l'encíclica Fau a la terra de Joan XXIII, Pedrals feia menció per primera vegada el desembre de 1965 a la guerra civil de 1936 i a les seves conseqüències i arribava a la conclusió que els temps havien canviat amb el Vaticà II : "Ara conec que en l'Evangelí viscut avui la meva acció haurà d'encaminar-se cap a la lliberació dels homes, la pau al món, la fraternitat universal, una societat igual en una civilització de treball".

Després del XVII congrés de la Conferència Internacional de l'Escoltisme Catòlic ,que es va celebrar a Barcelona ,un article

de Muntañola publicat a la Circular de maig de 1965, actualitzava el model proposat per Baden Powell : "En lloc de l'explorador solitari, oferim al noi el poble en marxa, l'equip de treball en que cada home té una funció específica entre els altres; en lloc de la natura salvatge, la natura moldejada, "humanitzada", i misteri apassionant i riquíssim del progrés humà !".

En aquest ambient, el comissari general i el consiliari general de Minyons Escoltes acceptaren assistir com altres intel·lectuals i professors a la reunió celebrada al convent dels caputxins de Sarrià el 9 de març de 1966 per tal de constituir el Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona. La meitat dels delegats presents eren o havien estat escoltes. La policia rodejà el convent, detingué una part dels assistents. Començà el procés de repressió de líders estudiantils i de professors que havien fet públic el seu suport (18). La solidaritat dels moviments apostòlics d'Església de Barcelona fou total, i entre ells Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi.

El dia 11 de maig cent trenta sacerdots, escolapis, caputxins i jesuïtes amb sotana s'encaminaren vers l'edifici de la comissaria central de policia a la Via Laietana per a entregar un escrit de protesta pels mals tractes infligits a un delegat estudiantil, Joaquim Boix, acusat de comunista. Foren dispersats a cops de porra, i aquest fou un dels esdeveniments més frapants de la història política d'aquells anys (19). Foren processats Jordi Llimona, Antoni Tutusaus, Josep Dalmau i Ricard Pedrals, com a dirigents d'aquell acte de protesta. Judicats tres anys després, serien condemnats a un any de presó però resultarien indultats a continuació. Llimona i Dalmau estaven en contacte amb l'escoltisme i eren coneguts pels escoltes gairebé tant com el seu consiliari general, Ricard Pedrals.

Davant les injúries de la premsa contra la manifestació de clergues, als quals Ignasi Agustí des del "Tele Expres" havia titllat de "bonzos incordiantes" als quals calia enviar a "parroquias del Amazonas", Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi foren dues de les 22 associacions catalanes d'apostolat seglar que el 15 de maig de 1966 publicaren un informe en defensa d'aquells sacerdots entre els quals estaven alguns dels seus consiliaris. Aquest fou l'inici d'una coordinadora que donà lloc al Secretariat de l'Apostolat Laical, en el context de la campanya d'aquell mateix any demanant "bisbes catalans". Precisament el febrer de 1966 s'havia produït el primer desengany postconciliar en ser designat per a la diòcesi de Barcelona Marcelo González, fins aleshores bisbe d'Astorga, un prelat completament estrany a la realitat catalana i destacat conservador.

No és estrany que en aquesta situació irrompés de cop la qüestió de la politització a l'assemblea general de caps de Minyons Escoltes el maig de 1966. A la pregunta de si un agrupament podia enviar la seva secció de minyons a una manifestació política, es respongué negativament. Respecte als rovers no es va negar la possibilitat d'actuar en grup davant un fet polític. Fins i tot es considerà que els llobatons havien de ser informats dels conflictes polítics del moment, tot i l'oposició d'una minoria dels caps assistents. Fou en canvi unànim l'opinió de que el fet de ser adults responsables dins una organització educativa i com a tal apolítica, no eximia als caps del compromís polític. Però només assistien a l'assemblea 25 del centenar de caps d'agrupament que tenia Minyons Escoltes. A part de 10 consiliaris, la resta dels 84 assistents eren membres de l'equip del comissariat general, comissaris de demarcació i caps de sector i comarca.

L'any s'acabava amb un nou posicionament polític dels dirigents màxims de l'escoltisme catòlic. El 14 desembre de 1966 un referendun sense possible alternativa aprovava sense garanties i per immensa majoria una llei orgànica de l'Estat que revalidava la dictadura i assegurava la seva supervivència amb retocs.

El mateix dia del referendun un escrit signat per J.M. Martorell com a comissari general, M.Rosa Seix com a delegada diocesana de Guies Sant Jordi i Jordi Porta com a delegat diocesà d'escoltisme fou enviat a l'arquebisbe Modrego protestant pel suport de la jerarquia eclesiàstica a la campanya del sí al referendun (20). Al mateix temps Ricard Pedrals, sobre el qual pesava el procés derivat de la manifestació de capellans de maig, protestava per escrit als bisbes de Barcelona, Vic i Girona per la intervenció a la televisió del secretari de la Conferència Episcopal Espanyola, Guerra Campos, a favor del sí al referendun. Pedrals havia demanat a Marcelo González, arquebisbe coadjutor de Barcelona des de feia mig any, una entrevista amb els dirigents escoltes i el novembre de 1966 havia rebut com resposta que ja els cridaria en el seu moment.

Noves represàlies caurien sobre entitats catòliques de posició antifranquista. El Casal de Montserrat del carrer València de Barcelona fou assalt el 18 de febrer de 1967 gairebé al mateix temps que els Lluïsos de Gràcia i la llibreria Franciscàlia dels caputxins de Pompeia. La policia es desentengué completament dels fets. El catedràtic Antoni M. Badia Margarit, president de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, fou acusat de permetre activitats il·legals als seus locals.

La darrera agressió als locals escoltes tindria lloc el 9 de febrer de 1971. La secretaria general al local de l'Acció Catòlica al carrer Lauria, seria assaltada en ple dia, emportant-se els

assaltants el ciclostil, dues màquines d'escriure i altre material d'oficina i deixant a la paret una gran creu gamada amb la inscripció : "Hijos de Cura". No es tindria cap més notícia després de la denúncia a la policia.

A mitjans dels anys seixanta encara l'exteriorització de la fe religiosa seguia sent forta a l'escoltisme catòlic. A la Circular de setembre de 1966 Jordi Porta proposava que les reunions del consell d'agrupament comencessin amb la lectura d'un text bíblic i acabessin amb una pregària. Però Miquel Verdaguer a la Circular de juny d'aquell any ,constatava que el noi que entrava al clan l'interessaven altres coses i no pas la fe. Pedrals recomenava que la missa del camp d'estiu fos la de la parròquia amb els altres feligresos. A la Circular durant l'any 1966 es reduïen les mencions a la religió a la vegada que el nou mot en alça era animació . Al camp escola de caps d'agrupament (CECA) de la demarcació de Barcelona, Jordi Porta deia : "Adhuc en el nivell de valors ,cal saber acollir els que la joventut posa en relleu i que precisament calia la seva irrupció a la societat per desvetllar-los. Fer tant, convé saber "morir" espiritualment perquè puguin emergir aquells valors que aporten els joves" . La perspectiva estava canviant sensiblement. Poc abans l'escoltisme proposava uns valors que estaven en decadència a la societat, ara havia d'acollir els que proposés la joventut amant de la justícia.

Però no hi ha dubte de que l'any 1966 va ser un moment en que oposició al franquisme i confessionalitat cristiana semblaven encara reforçar-se mútuament dins l'escoltisme catòlic, amb una imatge pública que eclipsava l'escoltisme laic i no sols per la aclaparadora superioritat numèrica. Quan algú poc informat parlava d'escoltisme , parlava d'escoltisme catòlic i s'oblidava de la resta.

11.4. LA PROJECCIÓ INTERNACIONAL DE L'ESCOLTISME CATÒLIC CATALÀ I EL SEU PREDOMINI A ESPANYA .

L'escoltisme catòlic català prengué contacte molt aviat amb la Conferència Internacional de l'Escoltisme Catòlic -CISC - l'estiu de 1957 a Lisboa, amb l'assistència de Jordi Bonet, Ricard Pedrals i Manuel Subirà a la conferència celebrada en aquesta ciutat. El 1960 es reuní a Barcelona el consell de la CISC. Aquesta reunió no sols representà un suport exterior molt important per a l'escoltisme catòlic català, sinó que comportà la seva incorporació com a tal a la CISC, donat que no existien més DDE a Espanya que les catalanes, precisament en el moment en que la CSIC passava de ser un simple nexa d'enllaça a constituir-se com associació amb els seus estatuts reconeguts per la Santa Seu el juny de 1962 i pel Comité de l'Escoltisme Mundial com a organització consultiva el setembre del mateix any, deixant de banda les reticències anteriors.

El 1963 a la reunió de la CISC a Jambville, a França, per primera vegada, al costat de la delegació catalana, assistí una delegació del MSC espanyol. El març de 1965 la CISC celebrà a Barcelona el seu XVII congrés tractant com a tema el tipus d'home proposat per Baden Powell en el moment actual. Al costat dels 18 representants de Catalunya, hi assistiren 19 delegats dels nuclis escoltes catòlics de Bilbao, Vitoria, Donostia, Mallorca i València. La realitat catalana fou presentada als congressistes per mitjà de films i a través de l'actuació de l'Esbart de Sant Martí, la Coral Sant Jordi i els Joglars d'Albert Boadella, entitats vinculades a Minyons Escoltes. La Coral Sant Jordi i els Joglars foren convidats al camp de treball modèlic de Senechas de Scouts de France. Jordi Bonet fou nomenat membre del buró de la CISC. A les mateixes dates del congrés de la CISC es reuní a Barcelona el

comité d'enllaç de l'escoltisme a Espanya en presència del president del Comité Mundial de l'Escoltisme ,Jean Salvaj.La Circular de ME de setembre de 1965, plena de confiança concloïa:"Sembla clar que l'escoltisme mundial no exclorà de qualsevol reconeixemnt un escoltisme potent com el nostre".Al congrés de la CISC a Coblença, el MSC fou acceptat com a membre sense anul.lar els drets adquirits per Minyons Escoltes com associació reconeguda abans per la CISC.El 1977 Jordi Bonet seria elegit secretari general de la CISC,després d'haver estat fins 1976 el màxim dirigent de MSC a Espanya,càrrec en el que el succeiria un altre català, Josep Manuel Basáñez.

Gràcies a la feblesa de l'escoltisme catòlic a la resta d'Espanya i a la desconfiança que per ell sentien molts bisbes espanyols,combinades amb la força que li donava la incorporació destacada a la CISC,l'escoltisme català no sols no va trobar-se en perill de veure's submergit en una organització catòlica espanyola centralitzada i uniformista, sinó que va aconseguir configurar-la a poc a poc, sota el seu predomini, en una mena de confederació flexible de nuclis de les diferents diòcesis,respectuosa envers les particularitats dels seus territoris contra la inèrcia uniformista espanyola:regnant en aquell temps.Més encara, degut al reconeixement internacional que li donava la incorporació destacada a la CISC,l'escoltisme catòlic català pogué oposar-se als persistents esforços d'establir un únic escoltisme espanyol que obtingués el reconeixement del moviment escolta mundial.Tot defensant la legitimitat d'una associació catòlica separada, federable amb altres no confessionals,ME va fer un servei remarcable a tot l'escoltisme català,al qual estava també vinculat per l'Associació Catalana d'Escoltisme - ACDE -,impedint la reaparició d'un escoltisme espanyol uniformista,ara representat

pel petit nucli de Scouts de España, disposat a reivindicar davant el Comit  Mundial d'Escoltisme el lloc que havia ocupat en el passat Exploradores de España com a única entitat reconeguda a nivell internacional.

A partir de 1957 un allau de cartes provinents de Bilbao, Donostia, Pamplona, Madrid i Vigo arribaren a la DDE de Barcelona demanant informació de tota mena i ajut després de la publicació de la notícia de la creació de la DDE a les revistes catòliques de Madrid com "Ecclesia", "Signo" i "Pax". El 1958 semblava que antics Scouts Hispanos, l'associació que havia aprovat el bisbe de Madrid-Alcal  el 1933, i los marianistes del Colegio del Pilar volien constituir una associació espanyola catòlica. Però el projecte rest  limitat a la constitució el maig de 1958 d'una Oficina Informativa de l'Escoltisme Catòlic, inicialment depenent de la Obra Atl tica Recreativa, delegació de l'Acció Catòlica. Aix  era l'únic que estava disposada a aprovar la Conferència de Metropolitans, antecessora de la Conferència Episcopal Espanyola. Molts bisbes espanyols seguien desconfiant, com Modrego mateix fins el 1956, de l'escoltisme i estimant-se més l'antic aspirantat d'Acció Catòlica. La DDE de Barcelona va assumir el paper de propulsora de l'escoltisme catòlic a Espanya, no sols arran de la designació de Jordi Bonet el 1961 com a director de la Oficina Informativa de l'Escoltisme Catòlic -OIEC- sinó també amb l'organització de camps de formació de caps i de consiliaris a Catalunya per a gent de di cesis de la resta d'Espanya i la col.laboració de caps catalans en camps escola organitzats a diversos indrets de la Pen sula. La OIEC passà de la OAR als consells diocesans de la Joventut d'Acció Catòlica, que era la situació jurídica de les DDE catalanes, enfortides dins el conjunt espanyol per la seva organització supra-diocesana des del 1961.

Els primers llibres traduïts al castellà foren Escoltismo, ruta de libertad de Forestier i Pistas de la Federació Catòlica Belga i foren editats per l'Editorial Litúrgica española, a Barcelona. L'escoltisme català resistí la demanda que rebia de editar les seves publicacions en castellà per a tot el mercat escolta espanyol i sudamericà i es mantingué fidel a l'ús exclusiu del català. La resposta a les demandes de publicacions en castellà era que aprofitessin les que s'editaven al Seminari de Vitoris. Fou així com altres escoltes de la resta d'Espanya s'assabentaren de que el català era una llengua de cultura i no un dialecte en vies d'extinció com els havien dit a l'escola.

El 1966 existien les DDE reconegudes de Mallorca, Bilbao, Pamplona, Vitòria i Donostia al costat de les tres catalanes. El nombre d'afiliats al País Basc i Navarra era d'uns 2.500 i a Mallorca eren uns 500. Finalment s'adheririen també les DDE de València i Sevilla. El febrer del 1966 la OIEC es convertí en Moviment Scout Catòlic i demanà a la Conferència Episcopal espanyola, acabada de constituir, l'aprovació dels seus estatuts com associació d'apostolat seglar independent de la Juventut d'Acció Catòlica Espanyola, incorporant-se a la Unió Nacional d'Apostolat Seglar. La Conferència Episcopal Espanyola trigaria set anys a aprovar els estatuts del MSC. Però aquest retard en el reconeixement per l'episcopat espanyol fins el 1973, després de la constitució de la DDE de Madrid per Vicent Enrique y Tarancón el 1971, tot seguit d'ocupar aquella seu episcopal, fou un fet que seguí afavorint la compatibilitat d'autonomia i lideratge per a l'escoltisme catòlic català.

Les relacions de l'escoltisme el 1966 amb el president de la Conferència Episcopal Espanyola, el reaccionari Morcillo, i amb el secretari, Guerra Campos, no eren bones. Fou l'any de la campanya

"volem bisbes catalans" contra l'anomenament de Marcelo González, de les crítiques dels dirigents escoltes catòlics pel suport d'aquells dos personatges al sí en el referendun de la Ley Orgánica del Estado, i de la representació de l'escoltisme catòlic català per mitjà de la CISC al Congrés dels Laics a Roma en front de la delegació oficial espanyola de l'Acció Catòlica (21).

El primer d'octubre de 1961 s'havia constituït el Comitè d'Enllaç de l'Escoltisme a Espanya com a interlocutor del Comitè de l'Organització Mundial del Moviment Scout. El Comitè d'Enllaç estava format per Enrique Genovés, dirigent de Scouts de España, hereus d'Exploradores de España, Jordi Bonet, director de la DIEC, Eduardo García Marquina pels Scouts Catòlics dels marianistes de Madrid, i Josep Sans en representació de l'Associació Catalana d'Escoltisme. Josep Sans pertanyia també a la DDE de Barcelona. Dins aquest comitè els catalans seguirien defensant sempre l'estructuració federativa en font dels intents unitaris als que no renunciaven Scouts de España.

El 1962 Enrique Genovés inicià els tràmits per a obtenir la legalització de Scouts de España com a entitat col.laboradora de la Delegación Nacional de Juventudes. Aquesta via era rebutjada per l'escoltisme catòlic: dirigit per Jordi Bonet, que tenia una legalitat derivada del concordat entre la Santa Seu i l'Estat espanyol i no volia d'altra, i era inacceptable per la resta de les associacions catalanes de l'Associació Catalana d'escoltisme, que per la seva catalanitat no podien esperar cap legalització del franquisme. El 1966 les pretensions de Scouts de España, recolçats per la DDE de València que tenia una doble afiliació, bloquejaren el funcionament del comitè d'enllaç. La tesi d'Enrique Genovés era que si Scouts de España eren catòlics no calia una associació separada com el Moviment Scout

Catòlic, liderada per Minyons Escoltes. Però el president del Comitè Mundial de l'Escoltisme ,Jean Salvaj, no estava disposat a concedir la representació exclusiva d'Espanya a una sola associació ,Scouts de España, que com a màxim tenia només 2000 dels 17.000 escoltes que hi havia al territori espanyol.

Foren poc efectius els intents de desbloquejar l'inoperant comitè d'enllaç. Poc resultat donà una reunió a la finca de Minyons Escoltes a Castellvell, a Llinars del Vallès, el setembre de 1971 per a estudiar l'esborrany de federació de l'escoltisme a Espanya proposat per Philippe Tossijn el 1969.

Finalment el 1973, quan els reaccionaris havien perdut la majoria a la Conferència Episcopal Espanyola i Enrique y Tarancón ja la presidia, l'episcopat aprovà els estatuts del MSC (22). Però l'octubre de 1974 l'Asociación Nacional de Exploradores de España - Scouts de España quedava també reconeguda oficialment com a entitat col.laboradora de la Delegación Nacional de la Juventud.

El Comitè d'Enllaç ,reunit a Saragossa el novembre de 1974 ,decidí convertir-se en Federació Espanyola de l'Escoltisme a Espanya i sol.licitar ser membre de l'Organització Mundial del Moviment Scout. Quan tot semblava encarrilat, el 1975 Scouts de España esmenaren la decisió anterior al·legant que l'Associació Catalana d'Escoltisme no estava reconeguda legalment ni tampoc la Federació d'Escoltisme a Espanya. Aquesta darrera maniobra dilatòria fou interpretada pels catalans com el darrer intent de fer-se amb la representació exclusiva d'Espanya que els Exploradores havien tingut fins el 1936. Però l'intent fracassà amb de la fi del franquisme , la transició democràtica i l'ultimatum enviat per Laszlo Nagy el 21 de setembre de 1977, que recordava que no hi havia a la història de l'escoltisme cap precedent de que una associació ,després d'haver estat acceptada la seva

candidatura, la postposés. El novembre la Federació d'Escoltisme a Espanya demanava el reconeixement mundial i el 16 de març de 1978 era acceptada i amb ella les tres associacions membres : Scouts de España, Moviment Scout Catòlic i Associació Catalana d'Escoltisme. Havia triomfat la solució federal defensada sempre pels catalans degut a la força de l'ACDE, recolçada per l'escoltisme catòlic català, líder del MSC espanyol i dotat d'un reconeixement internacional a la CISC.

11. **5.** ESCOLTISME I RENOVACIO PEDAGOGICA.

La relació entre escoltisme i escola activa va ser un fenomen comú des de ben aviat a Europa. A Catalunya ja s'ha indicat com en els anys vint i trenta alguns dels mateixos promotors de la renovació pedagògica en un marc catalanista , foren també promotors i simpatitzants de l'escoltisme . Els casos d'Alexandre Galí , Eladi Homs i Artur Martorell, pares de dirigents escoltes , són ben significatius. Però a més Alexandrer Galí i Artur Martorell prestaren el seu assessorament pedagògic a l'escoltisme catòlic a començaments dels anys seixanta . Marta Mata , fundadora amb Jordi Cots de la Institució Pedagògica Rosa Sensat el 1965, va donar un curs de pedagogia a les caps de la Germanor de Noies Guies a començaments del decenni. El Centre d'Informació Catòlica Femenina - CICF -, tan important per a la formació femenina, especialment amb l'escola de secretariat i de jardineres d'infància, emparà la Germanor de Noies Guies als primers anys seixanta.

Ja a mitjans anys cinquanta i dins l'escoltisme encara unificat, es va formular un programa de promoció d'escoles catalanes influïdes per la pedagogia escolta, un programa començat abans de l'expansió de l'escoltisme catòlic constituït com associació independent.

S'ha parlat d'una dotzena d'escoles privades seglars d'inspiració catòlica i tarannà catalanitzador, que aparegueren a la segona meitat dels cinquanta i primers anys seixanta, que compartien els objectius de l'escoltisme o estaven impulsades per mestres i pares que havien passat per l'escoltisme. Segons Gay, Pascual i Quitllet deien el 1973: "La història darrera del nostre país, que ha estat potenciada i activada per unes minories provinents d'uns determinats grups socials i que són la mateixa gent que han fornit la base social de l'escoltisme català, porta l'empremta de la mentalitat escolta. Un dels camps on predomina l'antic escolta - especialment femení - és l'escolar: L'escoltisme aplica un mètode pedagògic que fonamenta en la pedagogia activa: el nen com a centre. Això, combinat amb la deficient situació de l'ensenyament i el seu caràcter castellà, va convertir el moviment escolta en un servei col·lectiu d'educació en català. aquí van iniciar-se una munió de mestres, que després formaran part de la reforma educativa amb connivència amb els pares - generalment joves -, la majoria dels quals també ha passat per l'escoltisme o en són simpatitzants" (23). Entre aquestes escoles, que sintonitzaven amb l'escoltisme per partida doble - pares i professors - estaven: L'Escola Laietània, fundada el 1953 per Joesp Pereña amb la col·laboració dels germans Jarque; l'Escola Sant Gregori, fundada el 1953 per Jordi Galí; l'Escola Mowgli d'Igualada; l'Escola Talitha, fundada el 1956 per Maria Teresa Codina; l'Escola Santa Anna, dirigida per Roser Soliguer, esposa de del catedràtic de filosofia Jaume Bofill i Ferro, fill de Jaume Bofill i Mates, polític catalanista i poeta noucentista; el Col·legi Isabel de Villena, de Carme Serrallonga, l'Escola Costa i Llobera, fundada el 1957 per Pau López Castellote, Pere Darder i Enric Lluch, deixebles de Jaume Bofill; l'Escola Thau, nascuda dins

el CIOF el 1963 i dirigida inicialment per Jordi Cots; Ton i Guida ,fundad el 1963 en un barri obrer per Maria Antònia Canals, i d'altres⁽²⁴⁾ .Com recorda Marta Mata : "També en aquells anys va ser de gran utilitat per a la mateixa escola avançant internament en la nova definició,el tenir un moviment extraescolar com l'escoltisme ,al costat avançant en paral.lel, i amb dificultats semblants respecte a l'administració d'una banda ,i d'altra banda,amb vies semblants de penetració en l'opinió pública.Fins a la constitució de les primeres Escoles de Pares i associacions de Pares d'Alumnes en les quals la influència de mestres i escoles es potenciava mútuament i en favor no sols d'una escola sinó d'una educació diferent"⁽²⁵⁾.

Aquests centres havien de fer front a unes inversions inicials amb no gaires mitjans i els seus problemes bàsics no els tenien resolts com els tenien de feia temps els col.legis dels ordres religiosos mercés a antigues deixes o adquisicions.La moral de servei d'antics escoltes ,aplicada a la feina educativa permeté fer fornt a l'empresa d'aixecar escoles renovadores amb salaris inferiors als que pagava l'Estat al sector públic,tot i la seva migradesa,ahora que la situació de l'ensenyament estatal no permetia l'expansió d'un tipus d'escola activa i crítica més que en escoles privades que forçosament havien de comptar amb un alumnat de classes socials benestants.

La necessitat d'intercanviar experiències, actualitzar professionalment el professorat, suplir les greus deficiències de les escoles normals i difondre la renovació pedagògica que partia no sols del que es feia aleshores fora del país sinó de la pròpia tradició pedagògica catalana interrompuda pel franquisme,donà lloc a la fundació de la Institució Pedagògica Rosa Sensat a mitjans dels anys seixanta amb l'èxit de les seves escoles d'estiu i dels

seu cursos d'hivern, expandint el cercle inicialment reduït de les escoles mencionades anteriorment i que fou la seva base, comptant en els primers temps amb el suport econòmic de persones com l'industrial Corberó i de Jordi Fujol. A mitjans dels anys seixanta col·laboraven junts a Rosa Sensat educadors que més tard es dividirien i s'oposarien políticament, de forma especialment oberta el 1976.

Amb la incorporació de personal de Rosa Sensat a l'Institut de Ciències de l'Educació de la nova Universitat Autònoma de Barcelona en els anys setanta i després a l'escola de mestres de la mateixa universitat, abundarien en el quadre de professors d'aquest centre antics escoltes dedicats a la pedagogia, que havien descobert la seva vocació fent de caps al moviment i havien trobat el primer lloc de treball a l'ensenyament a partir de la xarxa de relacions que aquest oferia.

11.6. PROBLEMS ECONÒMICS I PROTECTORS DE L'ESCOLTISME CATÒLIC.

L'escoltisme i el guiatge catòlics sempre estigueren mancats de mitjans materials, encara que la seva situació fos relativament millor que la dels escoltes aconfessionals o oberts. La família Vila Abadal va posar a disposició de la DDE el 1958 uns terrenys d'acampada a la seva finca de Vidrà. El curs 1958-1959 les quotes dels amics protectors de l'escoltisme catòlic oscil·laven entre 500 i 15.000 pessetes i en total sumaven 27.500 (26).

Per a fer front a les despeses inicials de la creació d'uns serveis centrals el 1960 s'hagué de recórrer a un préstam de la Caixa de la Sagrada Família que s'anà tronant durant la primera meitat del decenni. Els ajuts per una sola vegada de protectors i les quotes dels amics de l'associació resultaven insuficients, tot i la gratuïtat dels serveis que prestaven gairebé tots els col·laboradors. Les rifes, loteries, festivals amb públic, la venda

de treballs manuals desl escoltes i els extrajobs com la recollida pels nois d'empolles i paper, constituïen recursos addicionals dels agrupaments.

El desembre de 1964 Francesc Formosa Margarit, vidua d'un dels fundadors de l'empresa industrial Roca, mare de Teresa Roca, casada aquesta amb Josep M. Vilaseca i Marcet, cedí gartuïtament a la DDE de Barcelona l'ús del mas Castellvell de la finca Ca'n Bordeoi de la seva propietat, prop de Llinars del Vallès. El matrimoni Vilaseca-Roca per a convertir-la en un campament escola permanent. J. M. Martorell tingué cura de la restauració i Francesc Passans del manteniment. Castellvell fou el lloc de moltes reunions escoltes i no sols de les associacions catòliques. El mateix any 1964 Antoni Puig i Cia decidí col.laborar amb 12.000 pessetes cada any a les despeses generals de ME.

El 1964 també el tresorer general informava al comissariat general reunit el 28 de setembre de que el dèficit del curs pujava a 103.000 pessetes i les despeses de l'aparell central arribaven a 291.000. Els agrupaments devien 189.000 pessetes de quotes. El darrer curs s'havia previst recollir per aquest concepte 194.000 i només s'havien rebut 79.000. Els amics de ME havien donat 154.000 pessetes. El tresorer proposà pujar la quota per noi de 48 a 60 pessetes i estalviar així als caps haver de pagar 140 pessetes a sobre de que prestaven el seu servei gratuïtament.

En el capítol de préstecs del pressupost extraordinari del curs 1963-64 hi figura un préstec de 150.000 pessetes de Jaume Carner, un dels fundadors de Banca Catalana i fill del que fou ministre d'Hisenda de la República el 1932. Al costat n'hi havia altres menors de responsables del moviment (27). La Caixa d'Estalvis de la Diputació de Barcelona col.laborava amb 10.000

pessetes aleshores i el 1968 consta l'aportació de Rosend Riera per valor de 75.400 pessetes. Joan Vallvé donà el 1969 4000 pessetes. En el pressupost de 1969-70 les quotes dels amics pujaven 68.500 pessetes, igual que el curs anterior. El 1970 la Caixa d'estalvis de la Sagrada Família aportà 25.000 pessetes.

El febrer de 1965 s'havia inaugurat La Tenda, un servei de suministrament d'uniformes i publicacions, amb el qual s'esperava fer uns beneficis que contribuïssin a aixugar el dèficit. La Circular de ME de febrer de 1966 deia que La Tenda havia donat un benefici de 50.952 pessetes a l'associació. Una subscripció de 120 accions de 300 pessetes cada una entre els caps d'agrupament havia facilitat 36.000 pessetes. La Tenda aviat va haver de fer inversions a mida que s'engrandia i canviava de locals, de manera que les esperances posades en els beneficis que podia reportar no es confirmaren tot i l'èxit de l'empresa.

El 1965-66 la previsió d'ingressos per quotes havia estat de 507.000 pessetes d'acord amb el cens d'afiliats. Si es restava a aquesta xifra el que havia de s'havien de quedar les demarcacions - 127.750 pessetes - restaven per a l'organització central 380.250 pessetes, però les quotes no cobrades arribaren a les 216.671 pessetes i els ingressos reals resultaren de 163.759 per a unes despeses de 356.219. En definitiva part de les limitacions de l'escoltisme catòlic, tot i l'infraestructura que l'Església havia posat al seu servei, venien de la seva pobresa.

Les exigències del canvi metodològic de finals dels anys seixanta feren més greus les limitacions pressupostàries. A partir de la constitució el 1969 de la Fundació Jaume Bofill (28), Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi van rebre subvencions d'aquesta entitat. El 1969 la Fundació jaume Bofill subvencionà ME amb 170.000 pessetes i GSJ amb 50.000. L'ajut pujà el 1970 a

280.000 pessetes a repartir entre ME i GSJ i el 1971 augmentà fins a 650.000 pessetes, amantenint-se aquesta ajuda anualment. L'ajut era destinat a la dedicació dels responsables de les branques, a pagar cursos de tècniques de dinàmica de grup per a futurs caps, a l'animació de comarques, etc..

El pressupost global de ME i GSJ per a 1973-74 era de 3.500.000 pessetes i al tresoreria general confessava a la Fundació Jaume Bofill per carta del 13 de juliol de 1973 que les aportacions provinents de La Tenda eren molt inferiors a les esperades (29). A partir de la creació el 1977 d'una nova fundació, els Serveis de Cultura Popular, aquesta fou l'entitat que prendria el relleu de la Fundació Jaume Bofill en l'ajut a l'escoltisme.

Alguns bisbats oferiren finques per a campaments amb instal·lacions permanents o cantonaments amb casa. L'aquiesbisbat de Tarragona cedí amb aquesta finalitat el 1973 uns terrenys a Mont-ral. Les obres no s'arribaren a acabar. El bisbat d'Urgell cedí la rectoria de Valldarques (Alt Urgell). La demarcació de Vic podia comptar amb l'aixopluc de Vidrà, però no reixí a poder-ne treure profit i l'acabà retornant. El bisbat de Girona cedí la rectoria de Vilanna (Gironès). La demarcació aconseguí restaurar-la i conservar-la.

ME comptaren a Barcelona des del principi amb un pis de la casa de l'Acció Catòlica al carrer Lauria 7. El 1969 es traslladaren al mateix replà les Guies Sant Jordi, després d'haver estat a un estudi del carrer Alfons XII, annex al domicili de la seva comissària general. La proximitat dels comissariats generals facilità molt la col·laboració i el procés d'unificació de les dues associacions masculina i femenina.

La manca de locals propis ha marcat de vida de l'escoltisme català. Els agrupaments han patit la precarietat de la possessió

del seu cau. Hagueren agrupaments que acceptaren o simularen ser confessionals per a conservar el seu cau a una parròquia i altres que ,més tard, amenaçaren amb l'escàndal si un rector volia recuperar per a la parròquia un espai ocupat per un agrupament del tot alié a la vida de aquella. La manca de locals propis ha forçat més d'una vegada l'orientació d'alguns agrupaments.

Ja s'ha indicat la dificultat de ME per a recaptar les quotes previstes. Si l'escoltisme volia ser un moviment al servei de les capes socials menys afavorides havia de mantenir unes quotes baixes, insuficients de fet, i fins i tot perdonar el seu cobrament. L'escoltisme sempre considerà amb raó que prestava un servei públic. Només amb un règim democràtic i autonòmic a Catalunya arribaria el suport públic que li era imprescindible.

1. Aquesta difusió es palesa en articles a revistes no escoltes com el que se li demanà a Ricard Pedrals per al Llibre de tothom, dirigit per Joan Oliver i editat per Alcides el 1963. El text es titulava Una escola per a fer homes. Els Minyons de Muntanya. Es curiosa l'utilització d'una denominació que ja no era la dels escoltes confessionals diocesans, al servei dels quals es trobava Pedrals.

2. Fins al punt que el comissari general Josep M. Martorell al seu article L'escoltisme: realitats diverses, publicat a "Serra d'Or" el 15 de novembre de 1968, tot i la difusió assolida per la reforma ranger-pioner, seguia dient al gran públic: "Cal remarcar, però, que l'equip petit, de 6 a 8 nois, que és prou gran per a ésser una col·lectivitat i prou petit perquè es noti el paper de cada u i cada u se n'hagi de fer responsable, és a la base de l'escoltisme des del seu neixement a començament de segle".

3. Un article de Joan Pons, adjunt del comissari de la branca minyons, Costums bàrbars, publicat a la Circular de maig de 1964, condemnava la totemització. El noi escollia el nom d'un animal per les seves qualitats i els companys li afeixien un adjectiu, sovint negatiu. Els autors de l'article consideraven que això fixava al noi en un defecte o qualitat de la seva pre-adolescència. Davant dues cartes que criticaven l'article contra la totemització sortí el propi comissari de la branca, J. Muntañola, a reblar el clau a la Circular d'agost-setembre del mateix any. Recordava que a uns nois prou estafats en l'educació que rebien a l'escola, els caps no podien "novament donar-los gat per llebre, tapant sota el nom d'escoltisme o virilitat, la brutalitat, la gamberrada i la manca d'imaginació i de vocació

educadora".Tot aixó vol dir que la totemització havia entrat ràpidament en desús.Cal dir que en els temps de la clandestinitat el totem havia resultat funcional com a pseudònim.

4. El nom de Minyons Escoltes semblava silenciar la confessionalitat catòlica,no mencionava l'àmbit català,convertia el nom de la segona branca en el de tota la organització i trepitjava parcialment el nom d'una de les tres associacions agrupades a l'Associació Catalana d'Escoltisme,Minyons de Muntanya,que es presentava com la més fidel al genuí escoltisme històric catalanista.Però possiblement fou escollit per tots aquests motius.Calía trobar un nom diferent al de l'organització a escala espanyola que prenia el de Moviment Scout Catòlic. MSC eren també les sigles d'un partit català i catalanista, el Moviment Socialista de Catalunya.La legitimitat històrica venia representada pel terme Minyons,però a la vegada es volia eludir la concreció geogràfica , no se sab si per a no esverar els espanyols o per a deixar oberta la porta d'una incorporació de balears i valencians.Si s'hagués seguit l'exemple de Scouts de France, com en tantes altres coses, el nom hauria d'haver estat Escoltes de Catalunya,denominació aleshores inèdita però ja contemplada el 1949 per Batista i Roca quan es parlava de la possibilitat d'un canvi de nom (actes del Consell Delegat de la ICE,25-10-49) .Si s'hagués seguit l'exemple de les noies el nom hauria sigut Minyons o Escoltes Sant Jordi,que va tenir els seus partidaris.Abans el nom de minyons escoltes havia estat el de la segona branca de Minyons de Muntanya- Boy Scouts de Catalunya a la Institució Catalana d'Escoltisme.

5.Els comissaris de demarcació diocesana eren elegits per l'assemblea de caps d'agrupament de la seva demarcació i no pel comissari general.Per a l'elecció de comissari general,secretari i tresorer de tota l'organització,així com per a la modificació dels estatuts,calia un doble escrutini, ja que era necessari comptar amb la majoria de tota l'assemblea i amb el vot majoritari del conjunt de les delegacions diocesanes.

6. El Llibre del Cap d'Agupament,redactat per Carles Batlle, Jordi Canet,Jordi Porta i Ricard Fedrals amb la col.laboració de Josep Martorell,Miquel Verdaguer i Ricard Massó,DDE de Barcelona,1966, 60 pp.Es un dels darrers manuals que informen a l'historiador dels problemes concrets a partir dels consells i instruccions que es donen.Després, els abundants textos de Minyons Escoltes, plens sovint de preguntes sense resposta, exigeixen una interpretació més laboriosa i arriscada.

7.El Llibre del Cap d'Agupament,p.25.El conflicte potencial amb l'afany intervencionista del rector de la parròquia no és expressat obertament com ho fem aquí, però està prou insinuat.

8. Al discurs d'obertura de les jornades de consiliaris digué J.M. Martorell : "La col.laboració amb els caps és un punt difícil per

molts aspectes. En general els caps són inferiors a vosaltres i és difícil de donar-los el marge de confiança que els permetrà actuar amb eficàcia i responsabilitat. La realitat sociològica fa que els pares en general confiïn els nois, no a un Moviment, sinó al Mossèn tal, i llavors aquest mossèn en lloc d'esforçar-se a que els aculli el Moviment -en la forma concreta de secció o estol - els acull personalment ell, trepitjant tot el que hi hagi de vàlid en el Moviment i en els caps ineptes que té a la vora". Els consiliaris havien d'evitar "privar, inconscientment sens dubte, que es desenvolupin aquells que realment han de portar endavant l'escoltisme. Moltes vegades haureu de fer aquesta suplència i l'heu de fer, però tingueu consciència i vegeu que això exigeix també de part vostre empènyer la promoció d'aquells que han de prendre la responsabilitat educadora dels nois".

9. J.M. Martorell i Codina, fill del pedagog Artur Martorell, mort el 1967, ha treballat associat amb Oriol Bohigas, molt amic seu, i amb David Mackay, formant un estudi d'arquitectura de notable incidència. El 1987 fou nomenat per l'Ajuntament de Barcelona director d'arquitectura i urbanisme de Vila Olímpica SA, càrrec que va deixar el 1990.

10. J.M. Argemí era director gerent d'una empresa productora de iots. Assumpta Cendre era secretària de direcció d'un banc.

11. Molts anys després Josep Muntanyola seria director de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona; Josep M. Gasch, advocat laboralista i defensor de presos polítics, seria secretari de la junta del Col.legi d'Advocats de Barcelona, i Fèlix Martí, va ser el primer director de la Fundació Jaume Bofill el 1969, fou elegit el 1975 president del moviment internacional d'intel.lectuals catòlics, Pax Romana, i actualment dirigeix el Centre UNESCO de Catalunya.

12. Els altres instruments utilitzats eren: "b) El desenrotllament del caràcter i la personalitat. c) L'orientació professional. d) El desenrotllament físic per mitjà de la sobrietat i la vida a l'aire lliure. e) El sentit de la caritat al pròxim i la preparació a la vida social i cívica".

13. Frederic Bassó, consiliari de la branca minyons, a la ponència presentada a l'assemblea general de caps de 1964 deia: "Catequesi que no sigui únicament ensenyament, sino també vivència de Crist en el si d'una comunitat de reflexió, de celebració litúrgica, d'acció missionera. L'escoltisme cristià haurà d'oferir als nois aquesta catequesi viva en tots els seus graus, no com una quadre d'activitats a part, sino situada en el cos mateix de la vida escolta, que ha d'assumir també pel seu cantó tota la vida del noi".

14. Joan Casañas: El Progressisme catòlic a Catalunya, 1940 - 1980, La Llar del Llibre, Barcelona, 1988, p. 207.

15. Les Circulars de gener i març de 1964 donaren informació detallada dels fets. A la de març es reproduïx la carta del Movimiento Jonsista: "El ataque efectuado contra el centro separatista "Casal de Montserrat" señala el comienzo de la lucha, que nuestra organización llevará a cabo hasta la extirpación del separatismo. Siendo usted responsable de un grupo separatista se le comunica que a partir de hoy su persona y propiedades quedan expuestas a las medidas represivas que esta Jefatura crea conveniente ordenar". Les denúncies dels qui varen rebre la carta no van tenir cap efecte.

16. Actes del Comissariat del MSC, 19 novembre 1964.

17. Ja el comissari belga Antoine Braun al CED Ruta de 1954 havia citat un informe de Lord Rowallan sobre el lloc de la ruta en l'escoltisme on censurava alguns defectes que calia esmenar: "Permetem als nostres caps actuals de consagrar massa temps a

l'escoltisme .Aixó els separa de tota mena de vida social i del món"(...) "Com podria altrament un home ajudar a un minyó a trobar el seu lloc dins la comunitat en la qual ell mateix no té lloc ?". Alguns caps "no han assolit mai la seva maduresa mental i troben entre els nois una oportunitat d'afirmar-se que no trobarien jamai entre els altres homes"(...) "Nosaltres acceptem i conservem massa homes que no fan pas una bona publicitat de l'escoltisme".

18. Per aquest episodi vegeu J.M. Colomer : Els estudiants de Barcelona sota el franquisme, Curial, Barcelona, 1978, p. 215 - 252, i J. Crexell : La caputxinada, Edicions 62, Barcelona, 1987.

19. Segons reconeix Guy Hermet al seu llibre Los católicos en la España franquista, Siglo XXI, Madrid, 1981, II, p. 368 : "La Iglesia institucional en Cataluña , configura a partir de 1963-64 una situación de ruptura con el estado que no se extenderá al resto del país hasta 1971". Consta que només la clerecia basca vivia paral·lelament una experiència semblant i fins i tot més extrema i que l'emergència en els dos casos d'un moviment obrer i la resistència a l'opressió nacional foren elements que cal tenir en compte per a explicar el fenomen. J. Crexell prepara un llibre sobre la manifestació de capellans a Via Laietana.

20. "Es evident que el lligam de l'Església jeràrquica d'Espanya al sistema polític actual crea unes dificultats serioses al creixement de la fe de molts nois i noies. L'ocasió d'una modificació de les institucions del país , com és la nova "Ley Orgánica del Estado" era absolutament propícia per a obtenir aquesta no participació de l'Església a les posicions de poder polític -com la mateixa Església reunida en Concili ha decidit que li escau de prendre -, per ser més fidel a ella mateixa. Docs bé, no solament no ens hem desentés del poder polític com a Església- institució, sinó que ens hi hem lligat de nou i hem apludit de ser-hi cridats. I encara més. el procediment que s'està seguint per confirmar aquesta llei (i que compromet l'Església en un terreny del qual n'hauriem d'estar al marge) ataca tots aquells valors d'autenticitat, veritat, respecte als altres, llibertat d'acció, possibilitats de participació i d'expressió, dret de ser informat, que com a Església tenim el deure de promoure i defensar en el sí de les comunitats polítiques. Hauriem hagut de parlar i no ho hem fet. Enlloc d'haver alçat la veu per a denunciar la coacció reiterada i insistent i la propaganda unilateral amb que es vol portar la gent a les urnes , la jerarquia ha desautoritzat les accions de qui ha intentat suplir la deficiència, ajudant al poble fidel en la possibilitat d'una informació objectiva. Tot aixó ens sembla greu perquè fa més difícil als ulls dels nostres nois i noies que la forma actual de la nostra Església -institució els aparegui com el reflexe del rostre de Crist. De signe d'Evangelització se'ls converteix en tanca que els barra el pas". La Circular de gener de 1967, publicació interna que rebien tots els caps d'agrupament i d'unitat , sintetitzava el contingut de la carta de la qual s'informava, alhora que censurava els bisbes i deia "el nostre Moviment s'ha compromés col·lectivament".

21. Jordi Bonet i Armengol : Anunciant la fe i fent Església, "Quaderns de Pastoral" núm 67, setembre de 1981, p. 22.

22. Segons l'article de Rafael Méndez , Relacions exteriors, publicat a la Circular de ME el març de 1973, el MSC constava de les DDE de Bilbao, Donostia, Vitòria, Pamplona, Malloca, Menorca, València, Oviedo, Salamanca, Madrid, Sevilla i Jerez de la Frontera, amés de les quatre catalanes. Es reunia cada any a una ciutat espanyola diferent, era presidit per Jordi Bonet, el consiliari general era Carlos Ros, de

la DDE de Sevilla, la secretària Maria Assumpta Cendra, antiga comissària de llobatons de ME, i el tresorer era Antoni Fagès, de Mallorca. MSC tenia uns 15.000 membres, 8.000 dels quals a Catalunya.

23. Joan Gay, Angels Pascual i Rosa Quitllet : Societat catalana i reforma escolar. La continuïtat d'una institució. Laia, Barcelona, 1973 , p. 68. Aquests mateixos autors feien la següent interpretació, després de reconèixer que a l'escoltisme també hi havia "proletariat autòcton" i abans de dir que als grups polítics escarrans que portaven el moviment universitari fins la Caputxinada, abundaven els estudiants escoltes o ex-escoltes : " Per l'escoltisme va poder realitzar-se la incorporació de la joventut a la formació religiosa i moral cristiana, alhora que permetia la inculcació d'una ascètica i d'una ètica basades en l'individualisme, en l'austeritat, en l'esforç, en l'actitud de servei, en la fidelitat a un país, en l'allunyament de la realitat socioeconòmica i en la repressió sexual. Aquest enquadrament ideològic responia a les necessitats d'una part de la burgesia frustrada econòmicament i políticament, incapaç de lluitar com a classe i que d'altra banda se sentia satisfeta amb el pessigolleig que li produïen les "accions" escoltes (enfrontament amb el Frente de Juventudes, banderes catalanes, etc.). Era , a més, expressió d'una mentalitat petit-burguesa d'arrels tradicionals i catòliques que es resistia". Aquesta visió parcial era general als mitjans universitaris al volatant de 1970.

24. Jordi Monés : L'escola a Catalunya sota el franquisme, Rosa Sensat- Edicions 62 , Barcelona, 1981, p. 220 -226.

25. Marta Mata al seu article Els escoltes per una escola diferent, a la Miscel·lània en honor de Mossèn Batlle, p. 321. Diu també: " Segur que oblidaria noms si volgués recordar-los tots, entre altres coses perquè no devia conèixer-los tots com a escoltes o guies; però és segur que hi havia un bon nombre de línies de treball en l'escola nova , diferent, que en aquell moment tenien un mestre-escolta com a protagonista : el joc i la Maria Teresa Fort, el cant i la Maria Dolors Bonal, el treball manual i la Maria Dolors Giral o la Motserrat Olivé, l'expressió en general i les germanes Aimerich, les ciències de la natura i la Rosa Carrió, els campaments escolars i el màgic narrador de contalles que era i és en Ramon Canals, i els tot terreny pedagògic com en Jordi Galí, o en Josep Maria Jarque o la saga de la família Figueras."

26. La llista dels rebuts d'amics era : Rosend Riera, Joan Vallvé, Xavier Ribó, Víctor Seix, Delmiro de Caralt, Pere Sensat, Josep de Calasanz Martí, Joan Matoses i Ramon Guardans. El 1960 consten els següents amics protectors , als quals el comissariat general envia les publicacions per tal que puguin seguir la vida del moviment: Jan A. Maragall, Ignasi Vidal-Gironella, Jaume Carner, Eduard José, Rosend Riera, Joan Vallvé, Xavier Ribó. L'any 1961 es comprometen col·lectivament a aportar 22.000 pessetes per a equilibrar el pressupost del comissariat general i cadascun comença avançant 6000 pessetes. Per a editar el Carnet de Llobatós, Bernardí Garu avançà el 1963 a la DDe de Barcelona 32.000 pessetes a tornar-li.

27. El 2 de novembre el comissari general demanà ajut econòmic a Tecla Sala i fills, Compañia de Industrias Agrícolas SA, Carbueros Metálicos SA, EDISA i Gallina Blanca. Lluís Carulla, de Gallina Blanca va donar 5000 pessetes , però no es comprometé a una contribució anual perquè ja estava ajudant a fundar l'agrupament escolta de l'Espluga de Francolí.

28. La Fundació Jaume Bofill fou dotada bàsicament pel matrimoni Vilaseca-Roca i dirigida fins el 1972 per Fèlix Martí, antic dirigent de la branca rovers, i després per Jordi Porta, comissari general de ME entre 1972 i 1975. Per a la història d'aquesta entitat que ha tingut gran importància en l'àmbit de les ciències socials catalanes, vegeu l'article de Jordi Porta La Fundació Jaume Bofill, crònica breu de vint anys, "Revista de Catalunya" número 20, abril de 1990, p. 61 - 68. Josep M. Vilaseca i Marçet, advocat de l'estat, assessor de diverses fundacions, amic i col.laborador de l'ex-ministre d'educació Ruiz Giménez, és avui director general de l'Institut d'Estudis Autònoms de la Generalitat de Catalunya.

29. Al pressupost de 1973-74 figuren les principals aportacions de l'any anterior : Fundació Jaume Bofill 650.000 pessetes; Caixa de la Sagrada Família 50.000; Caixa de Sabadell 15.000; Corberó 15.000; Rossend Riera 10.000; Puig i Cia 24.000; J:M. Vilaseca 25.000 ; L T (La Tenda ?) 360.000.

12. EL GUIATGE FINS COMENÇAMENTS DELS ANYS SEIXANTA.

12.1. RECONSTRUCCIO I CREIXEMENT DEL GUIATGE FINS L'ANY 1962.

El primer agrupament femení que tornà a actuar després de la guerra civil fou l'any 1946 el Joan Maragall amb Montserrat Jaques, esposa d'Antoni Serra. A partir del curs 1946-1947 Carme Angel de Cortadellas, procedent de l'agrupament catòlic Congesta, de les carmelites de Gràcia, actuà com a comissària general de la Germanor de Noies Guies amb el mateix Consell general que havia sigut nomenat el 1937 pel cap escolta nacional Batista i Roca, amb perfecta continuïtat i amb les mateixes dirigents, que el 1947 tenien deu anys més (1). En funció d'aquest continuïsmes estrictes el febrer de 1950 foren nomenades adjuntes per a tots els càrrecs a fi de cubrir les vacants per dimissió. Aquesta era una solució massa rígida i el novembre de 1950 s'imposà una primera remodelació (2).

El contacte amb el Consell general de Minyons Escoltes- Boy Scouts de Catalunya fou constant. Tots dos consells, el de l'organització femenina com el de la masculina, assistiren a la reunió del 30 de març de 1947 amb el representant de l'Oficina Internacional, el sacerdot anglès Alban Cheyne. La definició que en aquella ocasió donà Carme Angel dels objectius de la Germanor de Noies Guies evidenciava una catolicitat indiscutida: "En la llar, en el treball, en les reunions, sortides i acampades, volem viure i fer escoltisme en tot moment. Volem formar dones fortes, de caràcter, bones, de treball i d'acció. Com a catòliques, noies valentes en la fermesa d'una fe ben arrelada, desitjoses d'aportar al Cos Místic de l'Església aquelles que n'estan allunyades. Com a patriotes, fervents enamorades de tot lo nostre, ciutadanes models que sàpiguen irradiar arreu on vagin l'amor al nostre poble".

A partir de l'estiu de 1949 començà la traducció i revisió d'un curs per a caps organitzat al Canadà i el llibre portaria com a títol Servir. Es volia que fos utilitzat a Amèrica Llatina i per les Muchachas Guías de San Sebastián i per això el primer llibre editat per la Germanor de Noies Guies seria en castellà, fent-se càrrec de les despeses la protectora en aquell moment del guiatge català, Estela Maria Barbosa Oliveira da Cabral de Melo, esposa del cònsol del Brasil a Barcelona. Estela Cabral presentà el 1949 a més un informe a la Oficina Internacional de Londres sobre les activitats de la GNG. El llibre, Servir, de 88 pàgines, es publicà amb peu d'impremta fals ja que constava editat a Barcelona el 1938, any del tot inverosímil en tractar-se d'un llibre que començava així: "El Guidismo Católico es una asociación de formación cristiana...".

El consell general lamentava que la seva primera publicació fos en castellà i enganxà un paper dient "Edición destinada a América Latina" damunt la nota que indicava que Servir era editat per la Germanor de Noies Guies de Catalunya i així es distribuï el 1953, començant per Amèrica Llatina i la resta d'Espanya. S'acordà que a Catalunya s'arrencaria la primera plana. Al Consell general de la GNG es considerava que perjudicava a la Germanor que la seva primera publicació per a us de les seves caps aparegués en castellà. A la traducció del francès intervingué Gislahaine Lagasse, de l'agrupament de Guides de France, de la Capella Francesa a Barcelona, nucli per mitjà del qual la influència de Guides de France arribà a la Germanor de Noies Guies.

El febrer de 1950 foren designades adjuntes per cada un dels càrrecs del Consell general, però aquesta era una solució provisional. El 10 de novembre del mateix any es produïa la

primera renovació de titulars per a cobrir les dimissions (3). El 1952 Rosa Busqué, fins aleshores comissària de la branca guies, passà a comissària general, carrec que ocuparia fins el 1958 (4).

A partir de juny de 1951 la GNG celebrà anualment assemblea general de caps. Eren fàcils de reunir perquè eren molt poques, tot i l'assistència amb veu i vot de les caps d'unitat. El curs 1952-53 la Germanor comprenia només quatre agrupaments, tots de Barcelona. Es parlava de la formació d'un altre agrupament barceloní, el Pedraforca, d'un altre a Figueresi d'un darrer al col·legi de la Presentació, promogut per una monja que havia estat cap a França. Però tot restà en embrió, de moment. Els quatre agrupaments consolidats eren el Congesta a les carmelites de Gràcia, el Joan Maragall al carrer Mercaders a Ciutat Vella, l'Elisenda de Montcada amb lloc de reunió a les benetes de Sarrià i amb noies de diversa procedència, algunes del col·legi Isabel de Villena i també el 1954 de Betània, i el darrer, el Santa Eulàlia, fundat a instàncies del caputxí Basili de Rubí a Sarrià. L'Elisenda de Montcada i el Santa Eulàlia eren de creació molt recent.

GERMANOR DE NOIES GUIES EL 1953.

Agrupaments	Daines	Noies Guies	Guies	Total
Congesta	18	23	19	60
Joan Maragall	12	14	20	46
E. de Montcada	11	18	2	31
Santa Eulàlia	-	5	4	9
	41	60	45	146

El curs 1954-55, la Germanor començà un creixement ràpid. De tenir 128 noies afiliades el 1951-52 i 146 el curs 1952-53, passava a tenir l'any següent set agrupaments a Barcelona amb 294 afiliades i set a la resta de Catalunya amb 143, amb un total de

437 (5). Però els efectius femenins no arribaven de bon tros ni a la meitat dels masculins.

L'evolució de la GdeNG ,segons les dades disponibles fou la següent:

1956-57	Daines	Noies guies	Guies	Total	Agrup.
Barcelona	211	248	143	602	12
Resta Catalunya	35	35	38	108	3
	246	283	181	710	15
1957-58	Daines	Noies guies	Guies	Total	Agrup.
Barcelona	265	261	214	740	12
Resta Catalunya	83	112	77	272	7
	348	373	291	1.012	19

Per tant, els efectius barcelonins en un sol any augmentaren en un 30 % amb un nombre d'agrupaments i de nuclis igual, mentre els efectius a la resta de Catalunya, gairebé tots a la resta de la província de Barcelona, augmentaren en gairebé un 152 % ,duplicant els nombre de nuclis locals (6). En conjunt la xifra de noies afiliades a la GNG experimentà un creixement entre 1957 i 1958 del 42'5 %.

La trajectòria ascendent continuaria la primera meitat dels anys seixanta ,però no s'han trobat censos d'aquests anys. La GdeNG el 1962 tenia 2.112 afiliades als agrupaments reconeguts per presentar tots els requisits ,però n'hi havia més en formació (7). Per tant ,en quatre anys la GNG havia més que duplicat els seus efectius .El creixement obligà a rebaixar l'edat mínima per a fer de cap d'unitat de vint a divuit anys.

El 1957 es creava al Consell general el càrrec de veguera forana ,que va recaure en Anna Oriol, abans comissària de la branca noies guies, i el de veguera de Barcelona, que fou Núria Figueres, que era nova en el moviment però l'any següent fou promoguda a comissària general. El setembre de 1958 la veguera de Barcelona

passà a ser Anna Oriol, Angels Anglada ocupà el càrrec de veguera de la província de Barcelona, Núria Alibés ho fou per a Vic-Manresa-Girona i Montserrat Cabutí per a Tarragona, si bé aquesta demarcació era encara embrionària.

La GNG durant la primera meitat dels anys cinquanta anà a remolc de l'escoltisme sense una coordinació eficaç, com ho indica que el febrer de 1952, després de portar any i mig redactant el seu propi reglament, el Consell de la GNG acordà deixar-ho en suspens fins a conèixer el de l'organització escolta per tal d'ajustar-se a les mateixes pautes. Sense prou personal per fer la formació dels seus caps, la GNG enviava les noies que volien fer de caps d'unitat als camps escoles masculins, anomalia evident per a una associació exclusivament femenina. A mitjans dels cinquanta la GNG començà a fer-se càrrec de la formació dels seus caps per separat.

El 1955 es feren dins el guiatge els primers investiments: foren investides nou dirigents que havien fet la promesa abans de la guerra civil, començant per la mateixa comissària general. A diferència de Minyons de Muntanya-Boy Scouts de Catalunya, la GNG convocà regularment assemblees generals anuals de caps a partir de 1951. Durant aquest dècenni les caps d'unitat tenien veu i vot a les assemblees com les caps d'agrupament a les assemblees de la GNG i els consiliaris d'agrupament n'erent absents fins que l'assemblea general de 1956 decidí convocar-los a partir d'aleshores.

La GNG seguí les mides restringint sortides i aplecs i prohibint l'ús de l'uniforme, disposicions adoptades per l'organització masculina després de cada reacció repressiva de les autoritats franquistes com les de 1950 i de 1953. Sempre mantingueren gran cautela en la qüestió dels uniformes, substituïts sovint per

braçals. Però les noies guies no foren mai objecte d'agressions ni de prohibicions explícites de l'autoritat, ni el Consell general de la GNG tingué necessitat de suspendre les seves activitats generals. No hi hagué a la GNG cap interregne com el que patí l'organització escolta masculina a partir de 1953 i el creixement de l'associació no es feu al marge d'una direcció coordinadora sinó sota el seu control.

A les actes del Consell de la GNG consta que Antoni Batlle era reconegut com a consiliari general, però la seva assistència a les reunions del Consell general era rara i excepcional. La seva autoritat sobre la GNG era alhora més general i més llunyana que dins el Consell de la ICE. Era més general perquè la catolicitat generalitzada de l'organització femenina, amb la sola excepció de l'agrupament Joan Maragall, ho permetia. Però alhora l'autoritat d'Antoni Batlle era més llunyana perquè no era fundador d'agrupaments com a l'organització masculina (8). La seva darrera participació a una reunió del consell de la GNG consta a l'acta de la de 7 d'abril de 1954 i el primer de novembre assistí per primera vegada Ricard Pedrals com a successor de mossèn Batlle, molt malalt. Ricard Pedrals assistiria més assíduament a les reunions del consell general de la GNG. Fins i tot acceptaria la invitació de Núria Figueras, comissària general, d'anar a viure a casa seva, on abans havia viscut el doctor Lluís Carreras, les obres del qual volia publicar Núria Figueras.

Rosa Busqué de Miserachs buscà el relleu proposant l'elecció com a comissària general de Núria Figueras, una dona molt enèrgica i disposada a donar les hores que calguessin a la Germanor (9). Rosa Busqué restà en el lloc més aviat honorífic de Cap Guia, un càrrec creat per a ella i que no seria ocupat per ningú després de la seva mort el 1959. La decissió de l'assemblea general de

convertir Rosa Busqué en Cap Guia no significava una ruptura total amb Batista i Roca, cap suprem de la Germanor de Noies Guies, que seguí mantenint amb ell relació irregular, com consta a la documentació de l'associació (10).

Vers 1959 la branca guies acollia nombroses joves que no havien passat abans pel guiatge i entraven directament als clans. La comissària de la branca, Pilar Anglada, fundadora del guiatge a Vic, s'havia traslladat a Barcelona com a professora, i es va rodejar de col.laboradoras com Dolors Bonal, promotora del cant coral juvenil, i Maria Rosa Virós (11). Entre la branca noies guies i la branca guies no resultava fàcil la coordinació. Les caps dels clans es queixaven de la indisciplina i preparació deficient de les noies que pujaven de l'esplet, però eren als clans on es formaven les caps de les noies adolescents i pre-adolescents, encara que els camps escola de caps fossin organitzats per la branca noies guies, dirigida per Pilar Codina (12). El fet que el guiatge resultés atractiu per a joves que estudiaven una carrera o tenien una professió i no sols per a educadores, indica la importància que el guiatge prenia a determinats cercles de la societat catalana d'aquella època. El novembre de 1961 la GNG tenia 15 clans a la ciutat de Barcelona i 18 a la resta de Catalunya, és a dir un total de 33 (13).

A la vegada que el camping, caricatura massificada i aburgesada del campament, començava a difondre's juntament amb el turisme a Catalunya, el campament apareixia com a escola de ciutadania per a les noies guies, encara que no totes sabien aprofitar l'ocasió per a millorar la seva personalitat i aleshores el campament era un lloc on es revelava la superficialitat de l'educació rebuda fora del guiatge (14).

La Germanor de Noies Guies apareixia gairebé com la única associació de guiatge a Catalunya i la més important a Espanya. Al llarg dels anys cinquanta a Barcelona havien existit dos agrupaments al marge de la GNG. El de les Girl Scouts de Catalunya, el Juliette Law, nucli paral·lel al masculí Roland Philipps, i el de Guides de France de la Capella Francesa, que estava format de fet per noies del país que anaven al Liceu Francès.

Tots dos nuclis mantenien relació amb la GNG i eren convidades a les seves festes. Les GSC i la seva cap Concepció Davis, van passar el decenni en una negociació interminable amb la GNG, quixant-se de que no les admetien i rebutjant l'ingrés en base a la confessionalitat catòlica de la GNG que consideraven excessiva (15). Formaren un bloc amb la GNG a l'hora de constituir la Federació Guia d'Espanya, però no podien aconseguir a canvi de la seva incorporació, la paritat en els càrrecs de la GNG, donada la desproporció entre els efectius de d'aquesta entitat i els de la seva. Les de la Capella Francesa, amb el prestigi de seguir el mètode d'una associació tan prestigiosa com la catòlica francesa, acabaren incorporant-se a la GNG i la seva cap, Rosa Maria Carrasco de Roca, filla de Manuel Carrasco i Formiguera (16), va ser promoguda immediatament per Núria Figueras el 1962 a comissària de relacions internacionals i fou la dirigent de les Guies Sant Jordi.

Al nord de Catalunya i al marge de la GNG restava el nucli de Girona, nascut el 1953, igual que el nucli masculí, dins l'Acció Catòlica, i amb el nom inicial de Creus Blaves, sota l'impuls de Maria Teresa Toca, Rosa Maria Canals i altres germanes dels indicadors de l'escoltisme gironí. Els primers contactes amb Barcelona els tingueren amb les Guides de France de la Capella Francesa i Rosa Maria Carrasco les va adreçar a les Guies de

Espanya. Les guies gironines no establiren contacte amb la GNG perquè la consideraven massa catalanista i no volien problemes ja que alguns dirigents de l'Acció Catòlica local i el bisbe Cartanyà, que volien l'escoltisme per als noies, no vien amb bons ulls que les noies acampessin en tendes i havia sigut necessària la intervenció d'Eduard Puigvert, consiliari dels nois, per a no patir entrebancs (17). A Vic la situació era vacil·lant, si bé la GNG aconseguí un modus vivendi vers la seva integració.

El prestigi de la GdeNG permeté aconseguir, gràcies a la protecció del financer Jaume Carner, més tard un dels principals accionistes de Banca Catalana, l'adquisició el 1959 de dos pisos a la mateixa planta d'una casa del carrer Mandri de Barcelona, un per a residència de noies i un altre per a la secretaria i el local social de la Germanor (18). La cobertura legal la donava el CICF. La consideració de que gaudia la GdNG feia que rebés ofertes de llocs de treball a oficines i comerços, de manera que el 1958 s'organitzà una petita borsa de treball.

12.2. LA QUESTIO DE LA CONFENSIONALITAT DIOCESANA.

La primera comunicació de la comissària general sobre la demanda de fer guiatge catòlic tingué lloc a la reunió del Consell general de la GNG el 23 de setembre de 1959 i completà la informació el 21 d'octubre, després de l'assemblea general del 27 de setembre on Núria Figueras plantejà el tema inesperadament en un debat sobre les cerimònies religioses als programes generals de la Germanor, que eren criticades per sector de Montserrat Jaques defensant un alternativa a la missa per a les noies que no hi anaven mai a l'església (19).

Al bisbat, quan la responsable de la Germanor negociava la cobertura legal per mitjà del CICF, discutida pel bisbe auxiliar Jubany, l'arquebisbe Modrego preguntà a Núria Figueras quan es

decidirien a a ser catòliques i ella li respongué : "Ya lo somos, Señor Arzobispo". I ell li digué : "De usted no lo dudo ,pero si de la Asociación". En una altra ocasió l'arquebisbe li demanà a Fedrals qué faria si li manava fer guiatge catòlic diocesà.

Núria Figeras augmentava a les seves companyes que en aquell moment la GNG ja feia guiatge catòlic, però en contra dels estatuts de la Germanor i que si no feien guiatge confessional diocesà a instàncies del bisbat, aquest el faria al marge de la GNG, com ja es feia a Girona i a Vic.

A l'assemblea general de 1958 la cap de clan de l'agrupament Joan Maragall havia plantejat l'objecció de que els programes generals de la branca estaven carregats d'activitats religioses i s'havia parlat de la conveniència d'organitzar actes alternatius per a les no catòliques, encara que no s'havia trobat mai que fos factible. En aquella ocasió Núria Figueras havia dit que no es podien restringir les activitats religioses a causa de que la gran majoria era catòlica. Era usual en aquella època que les daines fessin juntes la primera comunió i tots els actes generals de la GNG eren presidits per una missa, inclosa com a activitat mensual en els programes de branca. Quan a l'assemblea de 1959 la Concepció Jaques tornà a plantejar la mateixa objecció de l'any anterior, i afeixí que cap activitat religiosa concreta hauria de ser proposada pel Consell general, la comissària general informà de la demanda del bisbat, provocant un debat mogut.

A la reunió següent del Consell general la veguera de Barcelona Anna Oriol , que de fet era considerada com a vice-comissària general , i la comissària de la branca noies guies, Maria Antònia Casas, es feren protanveus de l'opinió de que el guiatge confessional diocesà faria ombra a l'obert i perjudicaria a la Germanor com a tal, accentuant les

diferències. Pedrals , amb el qual estava encara compenetrada Núria Figueras, respongué que l'oposició al guiatge catòlic no es devia a qüestions religioses sino a qüestions polítiques. Aquesta tesi venia a reflexar la realitat de que, deixant al marge el sol agrupament Joan Maragall, que tammateix tenia un consiliari, Josep Torner, la divisió es plantejava entre dos sectors igualment catòlics i creients, l'un oposat a la dependència jurídica d'una jerarquia eclesiàstica encara lligada al franquisme i l'altre partidari d'oficialitzar la confessionalitat. S'acceptà finalment la necessitat d'un canvi d'estatuts, canvi ineludible però inoportú en el moment en que s'acavava d'aconseguir el reconeixement de l'Associació Mundial de Guiatge per a la Federació Guia d'Espanya com a membre aspirant amb els estatuts vigents aprovats per Londres. En aquest primer moment Núria Figueras , encara que no va explicitar la seva opinió personal, semblava disposada a la conversió en bloc de la BNG en associació d'Església. Davant les resistències , s'adaptà a la situació , però considerà convenient fer-se ratificar com a comissària general en votació secreta pel Consell general , després d'haver presentat la dimissió a la mateixa reunió. Unes quantes reunions després provocà la dimissió de la comissària de noies guies, la qual s'havia vist acusada de no incloure proves de religió al nou carnet de la branca (20).

Montserrat Jaques , que venia demanant des del consell consultiu , més nacionalisme català i menys confessionalitat, advertia a l'assemblea general : "La Germanor de Noies Guies no pot acceptar la denominació d'aconfessionals. Som simplement compostos per agrupaments oberts i agrupaments confessionals. La "a" avantposada a confessió és negativa i els nostres agrupaments no són negatius en religiositat : respecten la creença individual, d'acord amb la

família i procuren ajudar a cada u en la seva integritat. A més dins de la Germanor de Noies Guies hi ha també agrupaments confessionals que es diferencien dels oberts per ostentar una orientació religiosa concreta i portada a terme per un consiliari".

Coïncidia així en l'oposició a l'associació de les confessionals amb l'agrupament Santa Eulàlia i amb el caputxí Basili de Rubí, que defensava que l'aconfessionalitat no tenia cabuda a l'escoltisme i refusava posar-se sota la dependència directa de la jerarquia, sense amagar el motiu: "per avantatge meva: em dóna una llibertat d'acció en l'organització dels agrupaments que no tindria si aquests es tressin a la diocesana" (21). Aquesta posició era compartida per les caps dels agrupaments Nostra Senyora de Queralt, Mare de Déu de la Mercè i Mare de Déu del Corredor. Basili de Rubí va dir que l'estructura de la GNG devia seguir igual, només que acceptant al seu interior l'associació dels agrupaments catòlics diocesans com una "berruguetta" i aquesta fou la sortida finalment acceptada per tal de minimitzar la subdivisió.

No va ser aquesta la proposta inicial d'un bloc de 22 agrupaments, encapçalats per Immaculada Figueras, germana de la comissària general i cap de l'agrupament Santa Maria de Cervelló, de la Lliga Espiritual de Montserrat, i per la cap del Congesta, agrupament que més tard canviaria de parer. Nou agrupaments de Barcelona i onze de la resta de Catalunya proclamaven en un manifest (22): "Com agrupaments catòlics tenim el primeríssim deure de fer Guiatge veritablement catòlic i missioner en els nostres agrupaments, per l'Església, amb l'Església i en l'Església". Començava a utilitzar-se un èmfasi desafiant i una pretensió d'autoqualificar-se més catòliques que la resta: "O

creem una comunitat que pugui crear un pensament i una tècnica propis o el Guiatge catòlic en els nostres Agrupaments continuarà com fins ara inexistent". La proposta suposava una estructura confederal de tres associacions independents, aprofitant per a ficar-hi les GSC com una entitat amb la mateixa representació que la GNG i l'associació diocesana que començava a denominar-se Guies Sant Jordi. Era, en definitiva l'aplicació al guiatge del model de l'Associació Catalana d'Escoltisme. Finalment, després de moltes reunions, no fou aquesta la solució adoptada sinó la de la "berrugueteta".

El 2 de desembre de 1962 l'assemblea extraordinària de la GNG reconegué Guies Sant Jordi com a associació d'agrupaments confessionals dins la Germanor, amb un període de prova de dos anys. I Rosa M. Carrasco seguiria com a comissària internacional i delegada al comitè d'enllaç del guiatge espanyol, tot i ser elegida comissària general de Guies Sant Jordi el novembre de 1963 (23).

12.3. RECONeixEMENT EXTERIOR DEL GUIATGE DE CATALUNYA SENSE PERDUA D'INDEPENDENCIA.

La GNG aconseguí abans que l'escoltisme català un acord de tipus confederal amb el guiatge espanyol i a continuació el reconeixement indirecte de l'Associació Mundial Guia com a membre aspirant en vies d'integració plena, i tot això sense cobertura legal pròpia. Aquest fet ajudà a la GNG a augmentar la confiança en ella mateixa i a millorar la seva imatge davant la societat catalana, si bé que encara crisis i recels seguirien dificultant les relacions amb l'Associació Guies de Espanya i, de retruc, amb l'Oficina Mundial de Guiatge.

El 1947 el Consell general de la Germanor conjuntament amb el de Minyons de Muntanya-Boy Scouts de Catalunya acceptà el projecte de reglament de la Federació Ibèrica d'escoltisme i el desembre

de l'any següent signà l'adhesió oficial a la FIDE, però fracassaren els intents de posar-se en contacte amb les guies valencianes, de manera que la FIDE resultà del tot inoperant en el cas del guiatge.

Paral·lelament, Estela Cabral de Melo, que actuà d'enviat oficials a Londres, presentà la idea de federació amb els nuclis de guies nascuts a Vitòria i Donostia. El juny de 1950 la GNG rebé la primera visita d'un representant oficial del comitè mundial de l'Associació Mundial Guia, Alix de Saint Victor. Intentaren fer-li entendre la seva posició, contrària a una sola associació espanyola: "No pretenem fer política, únicament ensenyar als nostres infants a pensar i parlar en català i a estimar la seva pàtria, tal com fan tots els altres països". Alix de Saint Victor oferí enviar caps angleses i franceses per a la formació de caps.

El Congrés Eucarístic de Barcelona el 1952 oferí una ocasió de contacte amb guies de la resta d'Espanya, vingudes a Barcelona. Les negociacions amb Rosario Zulueta, dirigent de Guías de España, de cara a una federació que permetés el reconeixement per Londres avançaren lentament. El 1955 la federació es donava per feta, però no anava a ser fàcil. La revista de la federació publicada per Guías de España no agradà ni per la forma ni per bona part del fons al Consell general de la GNG el març de 1957. De moment s'acordà suspendre un campament de la federació. Però la constitució definitiva de la Federació Guia d'Espanya s'acordà després d'una discussió a l'assemblea general del 16 de juny de 1957 i fou aprovada per 51 vots a favor, una abstenció i el vot en contra de Montserrat Jaques.

El consell de la Federació el novembre següent estava format per Rosario Zulueta com a presidenta, Anna Oriol com a vicepresidenta, Concepció Davis com a tresorera i Alicia González

com a secretaria. Les GSC restaven així integrades per mitjà de Concepció Davis formant un bloc amb la GNG. No podia haver agrupaments pertanyents a una de les dues associacions integrants - Guías de España i GNG - al territori de l'altra. I un dels punts més interessants del pacte era la definició de la Germanor de Noies Guies com "l'associació que practica el Guiatge a Catalunya, València i Balears". No obstant, mai extengué la seva acció efectivament a tot el territori de parla catalana. El juliol de 1963 la cap de les guies mallorquines, Maria Ferret, esposa dels dirigent escolta català Eladi Homs, demanava informació i ajuda al Consell general de la GNG de cara a arribar a afiliar-se a la Germanor. Però la documentació disponible no permet saber si l'afiliació s'efectuà.

S'hagueren de fer algunes modificacions demanades pel comitè de la Associació Mundial de Guiatge en els estatuts de la GNG, com suprimir el veto atorgat al consell consultiu d'antigues dirigents i fer constar la pertinença a la Federació Guia de España. El 1958 l'Associació Mundial reconegué oficialment la Federació Guia de España com a membre aspirant.

Però, com es temien les dirigents de la GNG, portar el contacte amb Guías de España, més enllà del burocràtic i protocolari, portaria problemes. Guías de España volgué celebrar un campament d'encontre aprop de Burgos el juliol de 1959 amb assistència de representants de l'Associació Mundial, per a celebrar l'ingrés de la Federació com aspirant. La GNG no sabé dir que no. Primer deixà l'organització en mans de Guías de España, però, quan les seves dirigents s'hi trobaren, i foren sorpreses per les enormes deficiències del campament, tractaren de salvar la papereta, carregant amb la responsabilitat. Les noies passaven

gana, mancaven letrines i les caps espanyoles dormien a un hotel de Burgos.

En definitiva, la col.laboració no feu més que posar en evidència les divergències ideològiques i pedagògiques entre les dues associacions, de les quals la més nombrosa i arrelada era amb molta diferència la GNG. Guías de España acusaren de separatistes a les catalanes, pretengueren reorganitzar la Federació, passant d'una confederació dual a un conjunt de regionals on la GNG seria una més, al mateix nivell que altres regions on gairebé no hi havia guiatge i provocaren una visita d'inspecció a Catalunya d'Alix de Saint Victor. La GNG la rebé amb una acampada general a Vilanova de la Roca.

Núria Figueras explicà a Alix de Saint Victor perquè no s'hisava la bandera espanyola en les campaments de la Germanor i li digué que si que aquest fet impedia la permanència a l'Associació Mundial, no tindrien més remei que sortir-ne ja que ella no podia "imposar a les noies una bandera que en substitueix una altra i que per a moltes representa el règim actual" (24). Això testimonia que el catalanisme antifranquista de la GNG en aquella època era inflexible encara que el seu pensament polític fos vague.

El 30 d'octubre de 1960 Guías de España decidiren donar per liquidada la Federació. Però la cosa no era tan fàcil, donat que s'havia donat el pas de l'ingrés a l'Associació Mundial de Guiatge i la decisió perjudicava a la mateixa associació que la prenia.

La GNG es posà en contacte amb Londres per mitjà d'Edelmira Domènech, que va posar de manifest el desig de la GNG de mantenir la Federació Guia de España. Guías de España aconseguiren a mitjans de 1961 la seva legalització per les autoritats franquistes (25). Augmentava el risc de que Guías de España

aconseguissin acaparar la representació de tota Espanya davant l'Associació Mundial.

Però el setembre de 1962 i a proposta del comitè mundial es decidia constituir un comitè d'enllaç entre la GNG i Guías de España per dos anys ,format només per tres persones :Edelmira Domènech com a coordinadora,Araceli Castells de Dietrich com a delegada de Guías de España i Rosa M. Carrasco com a delegada de la Germanor.En aquell moment Guías de España tenia 877 afiliades i la GNG 2.112.El novembre de 1965 la catalana Edelmira Domèmech de Corbella va deixar la presidència del Comitè d'Enllaç del Guiatge a Espanya,i fou substituïda per Alicia Pedromo de Saiz,comissària de Guías de España.

Amb aquest mínim vincle superestructural el conjunt de l'heterogeni guiatge que es feia a Espanya va poder continuar el seu camí vers el reconeixement com a membre de ple dret de l'organització internacional.La conversió de la Germanor de Noies Guies tan sols en una de les quatre associacions confederades dins Guiatge Català el 1965,no alterà el pacte ja que la representació catalana fou transferida sense més problemes a la confederació Guiatge Català,integrada per Guies Sant Jordi,Germanor de Noies Guies,Girl i Boy Scouts de Catalunya i Noies i Nois Escoltes.

El 1966 al Consell del Guiatge Català totes les associacions menys Noies i Nois Escoltes amb Montserrat Jaques,van votar demanar amb Guías de España el reconeixement del conjunt espanyol com a membre de ple dret per l'Associació Mundial Guia.

Però el 1967 es tornà a plantejar la qüestió de la legalització del guiatge català. Descartada la possibilitat de ser legalitzat com a federació a causa del reconeixement implícit que hauria suposat del fet nacional català,restava esdevenir una mena de província autònoma de Guías de España, que sí gaudien de

situació legal (26). Guiatge Català rebutjà aquesta possibilitat i ho va fer saber en carta de 20 de febrer de 1967 al comitè mundial : "El factor diferencial que legitima l'existència del Guiatge Català radica en l'existència molt real d'una cultura diferent que ens és pròpia i que no volem abandonar. Aquesta cultura continua la seva trajectòria evolutiva afermat-se i aprofundint-se cada dia més".

Després del referendun de 1966 la GNG i GIBSC van canviar de parer respecte a la conversió del Comitè d'Enllaç del Guiatge a Espanya en membre de ple dret de la AMGE. Ara consideraven que això significaria acceptar als ulls de l'estranger la ficció de que Espanya era un país democràtic on era possible fer una tasca educativa de la joventut en condicions normals. En canvi NINE, que havia estat en contra l'any anterior, ara era partidària d'aconseguir la condició de membre de ple dret. Guies Sant Jordi persistia en la petició de l'any anterior, tot no ser la que més necessitava la plena integració a l'Associació Mundial de Guies i Exploradores (AMGE) ja que comptava amb la cobertura legal derivada del Concordat de 1953 i formava part de la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge, de la qual eren un dels membres fundadors el 1964. Justament l'argumentació de la GNG aludia a aquest fet : "La coexistència en el nostre Escoltisme d'Associacions legals i no legals crea confusionismes i tensions. El fet que l'única Associació legal dins el GC, ho sigui a través de l'Església fa difícil que es doni el respecte de persones i idees necessari perquè un escoltisme obert i laic pugui desenrotllar-se".

Malgrat aquest empat de forces dins el Guiatge Català, la reunió del Comitè d'Enllaç del Guiatge a Espanya del 10 de març de 1967 considerarà refermada la petició feta el 28 de febrer de l'any

anterior i la cursà. A la reunió del comitè del Guiatge Català del 31 de juliol de 1968, la GNG persistí en la seva negativa, però GIBSC cedí i aleshores en una segona votació que ja no exigia la unanimitat sinó sols una majoria qualificada s'aprovà la continuació del procés, cosa d'altra banda inevitable si no es volia deixar a Guías de España el monopoli de la representació espanyola a la AMGE.

A la vintena conferència mundial de guiatge a Helsinki el juliol de 1969 el guiatge espanyol, amb la seva estructura confederal interna, fou reconegut com a membre titular, nou anys abans que ho fos la Federació d'Escoltisme a Espanya a la respectiva organització mundial. Carme Serrallonga, presidenta de Guiatge Català des del 1968, agrai l'admissió a la conferència de Helsinki i acabà el seu parlament davant aquella assemblea internacional amb uns mots en català. L'any següent va ser elegida presidenta del Comitè d'Enllaç del Guiatge a Espanya. El 1977 Teresa Camins, de GSJ, succeí a Carme Serrallonga com a presidenta de Guiatge Català.

12.4. ESCOLTISME, GUIATGE I CONDICIO SOCIAL FEMENINA.

El 1950 amb motiu de la diada del pensament, el dia mundial de l'escoltisme que commemora el neixement de Baden Powell i de Olave Saint Clair Soames, la seva esposa, nascuda trenta dos anys després el mateix dia, es va distribuir entre els agrupaments de la Germanor de Noies Guies el darrer missatge que el fundador, mort a Kenia el 1941, adreçà a les noies guies. Aquest darrer missatge, molt menys conegut que l'adreçat als boy scouts, resulta revelador del tracte diferencial atorgat a l'organització femenina. Només es feia esment al rol d'esposa i mare i al paper a la família de les dones, en contrast amb la projecció pública que s'atorgava als que

serien homes adults després de deixar el moviment. Baden Powell només parlava a les noies en funció del rol d'esposa- mare i compartia la visió de la dona en funció de la vida de l'home en la línia més tradicional i menys feminista, i aquest és el missatge que les noies guies catalanes reberen aleshores ,amb una mica de retard respecte a les de la resta del món (27).

Als anys cinquanta encara existia a moltes famílies catalanes una resistència envers l'ingrés de les noies al guiatge en contrast amb l'acceptació de l'escoltisme per als nois i d'aquesta actitud consten testimonis com l'aportat per Mercè Galí i Barceló, que recorda que quan va entrar al guiatge als tretze anys el 1959 ,ho va fer amb l'oposició total de la seva mare , "que opinava que això no era per a noies ,que no aprendria mai a cosir ,i que el que havia de fer una noia el dissabte era ajudar a casa. Va ser la meua primera victòria feminista" (28).

Com s'ha indicat abans ,els principis generals del reglament de la branca guies de l'escoltisme catòlic de 1959 mantenien una concepció de la dona que no diferia gaire de la que s'havia formulat el 1954. Quan el 1963 es va respondre a un inici de crisi de la Ruta i es va redactar una professió de fe que refermava els principis, un dels punts deia : "Creiem que la dona és portadora d'un misteri i volem respectar-la en la seva manera de ser pròpia i diferent dels homes". L'etern femení o la feminitat tradicionalista ,segua tenint la primacia ideològica en el tema.

El 1964 un article publicat a la Circular de maig que expresava la voluntat d'actualitzar i defensar els valors de la llei escolta no representava en aquesta qüestió gaires canvis ,si be constatava l'inici d'una evolució social (29). El mateix any l'informe sobre coeducació i escoltisme de Jordi Galí, redactat a petició del comissariat general de l'escoltisme catòlic, en

desaconsellar la coeducació com a contrària al mètode escolta ,partia de dos estereotips on els rols socials reparatits per sexes ,esdevenien ,com tradicionalment s'havia fet, dues naturaleses.L'escoltisme desenvolopava les qualitats específicament masculines : "formació de la masculinitat,joc net,honor, acció,combativitat";mentre el guiatge estava pensat per a l'educació de la feminitat : "pudor,dignitat personal,comprensió,esperit maternal".El rebuig de la coeducació en aquesta època tant a l'escoltisme catòlic com a l'obert estava lligat a la tesi d'evitar l'afeminament dels nois i la masculinització de les noies,aixó suposava l'existència d'uns rols i uns estatuts prefixats i immutables de cada un dels dos sexes a la societat,i per tant el manteniment de la posició subordinada de les dones .

Però la qüestió de la coeducació seguiria a l'ordre del dia ,plantejada per primera vegada per l'equip de la branca rovers a la reunió del comissariat del 13 de juliol de 1964 al mateix temps que el tema de l'uniforme i de la formació político-social.No és extrany que a començaments de la segona meitat dels anys seixanta la perspectiva començés a canviar dins l'escoltisme catòlic ,perquè també començaya a canviar dins la societat.

El comissari general de Minyons Escoltes,J.M. Martorell, a un article de la Circular d'abril de 1966 - Nois i noies - lamentava que s'havien limitat a "la preparació del noi al matrimoni ,com si aquest fós l'únic destí de la noia.Hem oblidat de manera gairebé absoluta el que la noia és com a persona,com ella pot enriquir la nostra societat amb la seva presència activa i com cal que els nois sapiguem col.laborar amb les noies ,i els homes amb les dones ,fora del camp concret del matrimoni".Constatava que encara que no hi havia coeducació a l'escola però es produïen sovint activitats

comuns dels agrupaments masculins i femenins i que començava a haver escoltisme amb unitats mixtes.

Al mateix número de la Circular Edelmira Domènech publicava un article titulat Escoltisme i activitats mixtes, on senyalava la necessitat de preparar els nois i noies per a treballar junts perquè les dones havien anat adquirint llocs de treball i obrint-se pas en el terreny professional i social que semblava abans vedat per a la gran majoria d'elles."Si seguim pensant, conscientment o no, que la noia és per a casar-se i que la que no ho fa fracassa, i que el noi se l'ha de formar per a la vida de treball, de servei als altres fins i tot, estem orientant a nois i noies vers dos camins diferents on no serà possible que es trobin mai". Un pediatre amic seu amb llarga experiència li havia dit que no arribaven al 25 % els matrimonis on havia diàleg. L'obstacle era que l'escoltisme no formava homes capaços de tractar les noies amb naturalitat, sense prejudicis ni inhibicions i que el guiatge s'havia fet copiant l'escoltisme i fent de la noia "una persona que intenta copiar maneres de fer del xicot". Veia problemes en la coeducació dins l'escoltisme, sobre tot perquè "el nivell de les noies al nostre país és baix; el nivell mig de les noies sembla inferior al dels nois". Però el canvi d'òptica era evident.

El comissari de la branca rovers de Minyons Escoltes, J.M. Argemí, a la mateixa Circular indicava l'inici de la coeducació en fase experimental, lligada a un canvi de perspectiva. A la vida havien de col·laborar els rovers amb les dones: "Llavors dins la Ruta, que ha de representar pel noi un equilibri de vida, hem de conformar un món desequilibrat, un món d'homes sols? (...) Cal que les activitats que els rovers facin conjuntament amb les noies tinguin un caire natural, però distint de les que fan

sols. Es a dir, cal fer-nos conscients que fem una activitat amb noies". Calia que fossin activitats útils i molt ben preparades.

Un cop vista als capítols anteriors la imatge de la dona que l'escoltisme transmetia i l'evolució d'aquesta imatge fins a mitjans dels anys seixanta, cal esbrinar la que tenia el propi guiatge en els anys cinquanta i començaments dels seixanta, una imatge que, com veurem, no diferia gaire donada la dependència ideològica del guiatge respecte a l'escoltisme.

En principi la coeducació era rebutjada pel Consell general de la Germanor de Noies Guies en els anys cinquanta. El maig de 1955 la comissària general Rosa Busqué censurava que l'agrupament Joan Maragall fes massa actes conjuntament amb el Ramon Llull, de nois, i el consiliari general Ricard Pedrals feu extensiva la crítica al Santa Eulàlia (Caputxins de Sarrià) que feia el mateix amb l'Abad Marcet, de nois.

No sembla que els caps dels dos agrupaments germans - Maragall i LLull-, orientats pel matrimoni Serra-Jaques, fessin gaire cas de la crítica. L'agrupament Joan Maragall a l'assemblea del 29 de juny de 1955 demanà amb la seva cap Montserrat Jaques al davant, que es promulgues una reglamentació adequada per a l'organització de nuclis, és a dir d'activitats mixtes entre agrupaments masculins i femenins, generalitzant les normes que eren fruit de l'experiència dels grups que ja actuaven en aquest sentit. El Consell respongué que estudiaria l'afer i demanaria orientacions a l'Oficina Internacional de Londres.

El 12 de maig de 1959 el Consell general de la Germanor de Noies Guies va rebre la petició d'afiliació del primer agrupament coeducatiu, l'Aureli Capmany. La perplexitat del Consell fou total i respongué que demanaria directrius a l'Associació Mundial de Guiatge, per manca de precedents. Tot seguiria igual i a

l'assemblea general de 1962 Montserrat Jaques es queixava de la manca de reglamentació sobre activitats coeducatives i de la manca de resposta a la petició de l'agrupament Aureli Campany. La resposta del Consell va ser que no podien fer-se càrrec d'un agrupament que declarava que la formació que donava la Germanor no li servia (30).

Un fragment de l'acta de la reunió del Consell general el gener de 1959 és reveladora de la mentalitat predominant entre les dirigents màximes de la Germanor de Noies Guies en aquell moment. En parlar del problema de la formació de caps, sobre tot per manca d'estudis entre les classes baixes, s'enfocà indirectament el tema de la feminitat dins el guiatge: "Una altra dificultat grossa és que les noies no estan fetes per manar i seria una llàstima que al veure's obligades a fer-ho en el guiatge, això les deformés i els fes mal. Aquest perill, però, sembla que ho és en pocs casos. En general a les noies el manar els repugna per naturalesa i només ho fan obligades per les circumstàncies i estan molt contentes quan se'ls treu aquesta càrrega de sobre. Per altra banda aquest domini de sí mateix que exigeix el manar, afavoreix el cultiu de l'equilibri i aquesta sí que és una virtut especial de les noies. Actualment les dones - sobre tot a l'estranger i aquí també s'hi tendeix - tenen menys limitacions en el treball i en fan de tota mena i es discuteix si això pot ser bo. Ja que és un fet que les circumstàncies obliguen que les dones treballin i que facin quasi be tota mena de treball (inclús els que van en contra de les atribucions femenines) s'ha de procurar que amb les seves virtuts la dona humanitzi tot allò que faci en comptes de que sigui el treball el que la domini a ella". L'acta no dona testimoni de cap discussió i això vol dir que

aquesta actitud era compartida per tot el Consell general de la GNG.

A l'ambient gairebé privat d'una reunió de l'organ de govern de la Germanor, unes dones adultes que en les seves vides donaven testimoni de la seva voluntat d'independència i que exercien autoritat, es consideraven obligades a assumir una visió convencional ben poc emancipadora del paper de la dona a la societat, on qualsevol gust per l'exercici de l'autoritat i de les responsabilitats públiques era un rol reservat als homes. Unes educadores adultes que dirigien una associació femenina completament independent, on les dones demostraven la seva capacitat d'auto-organització, equivalent a la dels homes, es considerava obligada a transmetre mala consciència a unes noies, la majoria de les quals anaven al guiatge perquè eren de les que no es resignaven a assumir un rol socialment subordinat i no acabaven d'acceptar que les dones es veiessin condemnades a influir en la vida social, política i econòmica per mitjà dels homes bé per la persuasió oberta bé per la manipulació encoberta, reprimint o disimulant unes ansies de poder o un desig d'influir en el destí col·lectiu, que no eren menys naturals ni menys lícites que les dels homes.

A la Circular a les Guies i Caps de gener de 1961 Núria Figueras citava la frase: "La verdadera dona és silenciosa ... callar en la dona vol dir vida". I afeixia: "Ella més que l'home té la missió de saber establir-se (que no vol dir tancar-se) i viure d'una petita comunitat, la família, l'equip de treball. L'home, potser perquè és més igual, estima més el canvi; la noia, potser perquè és més variable, estima més, necessita més l'estabilitat". No es considerava l'ambigüitat del silenci en la dona, que tant podia ser senyal de capacitat reflexiva - vida

interior, es deia aleshores - o signe de repressió ,inhibició o frustració.

A la Catalunya de finals dels anys cinquanta el guiatge seguia sent ,com havia passat en altres llocs, feminista sense voler i fins i tot en contradicció amb la ideologia oficialment acceptada per la propia organització,que havia de presentar la preparació per a la llar com a objectiu prioritari.Cal tenir present que vers 1960 encara algunes noies guies eren criticades per sortir d'acampada i de travessa sense protecció ni direcció masculina ,i havien d'aguantar el dicteri de "cavallots",un mot significativament caigut en desús avui.Les faldilles de vellut acampanades trigarien en ser substituïdes pels pantalons i més encara pels pantalons curts,censurats per una clerecia gairebé obsessionada en aquella època,com es veu als sermons, pastorals i rètols a les esglésies, per la indumentària femenina , símbol d'un capteniment tradicional que calia conservar (31).

La mateixa preocupació de les dirigents pels perills d'un exés d'afectivitat en les relacions entre les caps joves i les noies de les seves unitats,preocupació expresada a començaments dels anys seixanta,resulta significativa si la comparem amb l'absència de preocupació per la qüestió en la documentació dels dirigents de l'escoltisme.

La existència d'un grup cada vegada més nombrós de dones joves dedicades a portar unitats de llobatons,les akeles,trencava els esquemes del guiatge més que no pas els de l'escoltisme .La feminització del comanament dels estols de llobatons de 8 a 11 anys, va comportar donar una empenta notable a la branca infantil de l'escoltisme ,que supera les escases dimensions relatives que havia tingut fins a mitjans dels anys cinquanta.No sols entrarien a partir d'aleshores més nois a les seccions de minyons ,perquè

havien passat abans pels estols de llobatons, sinó que arribarien més formats que quan molts d'ells entraven directament als dotze anys a l'escoltisme.

L'aparició de les akeles i el creixement del seu nombre suposà deslliurar a la branca gran escolta del servei a la branca llobatons i li permeté concentrar-se en la direcció de les unitats de la branca minyons i de la branca rovers. Mentre els joves escoltes més madurs només s'havien d'ocupar de dues branques, les joves del guiatge havien de subministrar caps per a tres. Possiblement aquest fou un dels motius del creixement més ràpid de l'escoltisme en comparació al guiatge, sense oblidar uns prejudicis socials que oferien més resistència al guiatge que a l'escoltisme. Evidentment a ningú se li va ocórrer la possibilitat de que un noi pogués portar una unitat de daines. I aquests diferència demostrava la desigualtat.

Resulta interessant veure com es justificava en aquella època un fet que va ser discutit dins l'escoltisme: l'exclusiva del llobatonisme concedida a un cos de dones joves que formaven part d'una organització no sols masculina sinó que exaltava els valors tradicionals masculins. "Fins els dotze anys, els valors pròpiament masculins i la formació de l'home passen a través de la dona. La mare, la mestra...l'Aquela. Es cert que aquest principi és també vàlid per a les nenes i les noies, però mai en el grau altíssim que succeeix en els nois. (...) Els homes som veritablement homes en la mesura que la mare i les mestres han sabut fer-nos veure les nostres responsabilitats futures a través d'una admiració insubstituïble vers les virtuts dels nostres pares i de les grans figures de l'església i de la pàtria. Dic insubstituïble, perquè ens vihiculen aquestes virtuts a través de la sensibilitat femenina. Després dels dotze anys, ja mai més no es poden obtenir

les vivències sobre el que de més pur i noble hi ha en la dona. Ens serà difícil fer nostra aquesta sensibilitat, i que formi part de la nostra pròpia vida d'homes. Qui no s'hagi impregnat a temps de l'esperit femení a través d'una educació masculina lliurada per la dona mateixa, sempre serà un home mancat. Les noies poden seguir per altres verals. Si tenen la sort d'un pare veritable, la imatge masculina s'els imposarà per ella mateixa. El que li cal a la dona, Déu ja li ho ha donat d'entrada" (32). Així justificava Raimon Galí deixar en mans exclusivament femenines la branca llobatons.

Aquesta era la doctrina que compartia la primera generació d'akeles amb Montserrat Jarque al davant al clan Sant Francesc dins l'escoltisme. No es qüestionava la desigualtat en el pla social sino que s'exaltava la superioritat moral, gairebé innata, de la dona amb un misticisme ple de galanteria cavalleresca, que no deixava d'afalagar unes joves que lluitaven per obrir-se pas en una societat rigidament androcèntrica.

Amb aquesta ideologia la presència femenina dins l'escoltisme, limitada al llobatonisme però arribant al comanament de la branca, no posava per a res en qüestió el sistema escolta clàssic per homes sols ni era cap esglaió vers la coeducació ni vers la mixtat. Passava igual que als col·legis dels ordres religiosos masculins, on feia temps que el parvulari era confiat a dones sense que això posés en qüestió la més rigorosa separació de sexes a tot el sistema.

La posició de la GNS davant el fenomen del cos d'akeles va ser fluctuant, ambivalent i divers. Dins el guiatge unes admiraven les akeles que gosaven treballar a una organització masculina, que al cap i a la fi era el model de l'organització femenina. D'altres consideraven que era una infidelitat envers el propi sexe prestar

servei en l'organització masculina restant caps a la femenina, quan l'educació de les noies era tradicionalment pitjor atesa.

El Consell general de la GNG unes vegades donà permís per a prestar servei als estols de llobatons, però d'altres no atengué la demanda d'agrupaments masculins que sol·licitaven akeles, al·legant la manca de caps per a la pròpia Germanor⁽³³⁾. En qualsevol cas, la GNG no podia impedir el trasllat de personal vers l'escoltisme sense demanar permís, i menys encara la incorporació directa a l'organització masculina per a fer d'akeles, de noies que no pertanyien al guiatge.

L'integració de les akeles dins l'escoltisme no fou inicialment gaire fàcil i vacil·laren sobre quina era la seva ubicació associativa més escaient. Dins el Clan Sant Francesc a mitjans dels anys cinquanta hi havia akeles que cotitzaven a la GNG però d'altres que no. El Clan Sant Francesc demanà l'ingrés a la Germanor, però la seva independència no era ben vista pel Consell general de la GNG. No obstant el Clan Sant Francesc fou convocat a l'assemblea general de de la GNG l'any 1957, però no hi anà cap representant i no va ser admés la seva petició d'ingrés⁽³⁴⁾.

Un cop superada la crisi que portà a la dimissió de Montserrat Jarque com a comissaria de la branca llobatons el 1958, les akeles tornaren a demanar l'ingrés a la Germanor el 1960 sempre que poguessin agrupar-se en un clan especial. L'actitud del Consell general resultà adversa. S'els hi negà la possibilitat d'un clan especial i reberen l'advertència de que no s'els concediria l'investiment perquè no formaven part de la GNG, advertència baldera per òbvia.

Així doncs les akeles en els anys seixanta es formaven al matge de l'organització femenina i dins l'organització masculina

on estaven agrupades en clans de noies que es deien Focs. Durant el primer any de formació feien vuit sortides ,una cada mes i pasaven el programa que es deia Flor Roja,que culminava amb un camp d'iniciació.El segon any feien sis sortides més i un camp escola de preparació,mentre feien al mateix temps d'ajudant d'una akela en un estol. L'any següent ja podien fer d'akela titular a una unitat de llobatons.

El guiatge subministrà una educació complementària insubstituïble no sols a noies de classes modestes que no havien rebut més que una instrucció molt superficial fins als deu anys,sinó també a moltes noies de les classes mitjanes que es veien reduïdes a rebre el que es deia "cultura general" mentre els seus germans estudiaven batxillerat,amb la possibilitat d'accés als estudis universitaris.Ni l'escoltisme ni el guiatge amb els seus mitjans modestos podien fer miracles i oferir un contramodel de societat .Les noies amb estudis ,que solien ser de classe mitjana,ocupaven més facilment llocs de responsabilitat i de formació dins el guiatge i igual passava dins l'escoltisme,de manera que es tendia a reproduir ,amb excepcions, el sistema social amb joves instruits de millor posició social dirigint nois menys instruits de classe més modesta.Però aixó no desmenteix les possibilitats de promoció cultural i humana que l'escoltisme i el guiatge representà per a molts nois de classe social modesta i especialment per a les noies,donat el més baix nivell cultural de les noies en conjunt en els anys cinquanta i començaments dels seixanta.

Segons les dades de l'Anuari Estadístic d'Espanya la participació femenina als estudis de batxillerat es mantingué invariable a la província de Barcelona en un 35 % de la matrícula total fins als anys cinquanta.A mitjans d'aquest decenni només

era del 38 %. No fou fins els anys seixanta que anà pujant. L'any 1964 representava el 46 % i no assolí la meitat de l'estudiantat de batxiller fins el 1975. A partir del curs 1959-60 la proporció de la població escolar femenina s'incrementà ràpidament, les noies abandonaren molt menys que abans els estudis, però no cal deduir d'això que es produís una presa de consciència col·lectiva que canviés ràpidament la imatge que la societat i les dones mateixes tenien del seu lloc possible a la societat, com ho demostra un sondeig d'opinió fet entre la joventut a la segona meitat dels seixanta sobre la dona (35).

No obstant, a mitjans dels anys seixanta un 80 % de les dones de classe mitjana entre 25 i 50 anys sondejades per Aurèlia Capmany, considerava que la dona no havia aconseguit el lloc que li pertocava dins la societat. La proporció baixava al 40 % entre les dones de classe burgesa i al 20 % entre les dones de classe obrera. Ara bé, el percentatge pujava al 82'5 % entre les universitàries de 20 a 25 anys i al 80 % entre les joves de la classe obrera compreses entre les mateixes edats. La disconformitat era igual entre les joves burgeses i petitburgeses i les de la classe obrera. El canvi generacional era molt perceptible. Un 65 % de les joves universitàries de 20 a 25 anys i un 75 % de les noies de classe obrera confessaven que les seves mares no els havien servit com a model.

La posició de la GNB davant el tema de la dona i la vida professional es pot seguir a través de la Circular per a Guies i Caps. En novembre de 1961 un article deia: "El que la dona surti de l'àmbit familiar descuidant la família no pot reportar cap avantatge per a ella mateixa i per a la família ni per la llar. La dona que es llença a l'activitat pública es col·loca ella mateixa fora del seu lloc, perquè Déu l'ha creat no per manejar el món

sino per ajudar a manejar-ho" (...)"Com a conclusió pot dir-se que la dona ha de viure en la llar complint els deures sagrats que li han estat encomenats i participant al mateix temps en les activitats públiques complint altres deures als quals està obligada per la seva condició de persona humana. I és que el més meravellós és que Déu ha dotat la dona d'una gran capacitat de treball" (36).

Al mateix número de la Circular Edelmira Domènech resumia la seva conferència donada a la formació de caps de 1961. Era un text més sociològic. "La dona ,complement de altra meitat de la humanitat,té el seu paper a complir en el món del treball i la seva funció cada vegada és més de dos sentits :professional i familiar".Es constatava la dificultat de fer compatible una professió i la cura dels infants quan són petits, però si la dona havia adquirit una bona preparació professional ,podia reprendre la feina fora de la llar quan els fills fossin més grans."Es important que la dona pugui triar un ofici que l'interessi i que arribi a aconseguir una conciliació entre les exigències de la seva funció social i el seu paper familiar,el d'educadora particularment.També hauria de poder adaptar el seu treball a diverses circumstàncies (mitja jornada,etc.).Hem d'evitar comparar home i dona .Cada un té les seves funcions determinades,complementàries".

Un article de Maria Martinell ,publicat a la Circular de novembre de 1963,Entorn al treball de les dones,indicava negativament que per a les noies solteres instruídes de classe mitjans la feina resultava només un compàs d'espera fins que es casaven.Admetia que la dona abandonés la professió pels fills un temps, però considerava nociu no reintegrar-se més tard al món professional.Considerava que el treball hauria de ser una promoció

per a la dona però per a la gran majoria era un esclavatge i que compaginar feina i llar exigia un esforç inhumà. Un article realista però poc encoratjador.

Un article de Maria Rosa Seix sobre la noia i el treball, aparegut a la Circular de febrer de 1964 era més crític socialment ja que denunciava que el treball de les dones es valorava poc perquè guanyaven menys i guanyaven menys perquè el seu treball es valorava poc. A una dona no se li tolerava una equivocació a la feina i la lluita que les joves havien de portar al treball - estava parlant de dibuixants d'una gran empresa d'arts gràfiques - feia que el caràcter a algunes s'els hi tornés agre.

Fins el 1965, a jutjar per la Circular com a mostra de la mentalitat predominant dins la GNG, s'acceptava que la dona deixés la feina quan esdevingués mare i només se l'animava a reintegrar-se al treball més tard, sense entrar a considerar les dificultats d'aquesta reincorporació després d'haver-la deixat durant anys.

El 1965 trobem a les planes de la Circular l'inici d'un canvi de posició, com veurem més endavant. Resulta molt difícil establir en quin grau la posició predominant entre les dirigents de la GNG era més conservadora, que les pautes de comportament del sector que seria exagerat denominar feminista, perquè el feminisme no existia ni tenia cap tradició al país, però sí més compromés en la promoció de la dona en aquell moment. El que resulta evident és que abans de 1965 la GNG no estava a l'avanguardia del procés.

Els programes proposats a la Circular no semblaven adreçats a noies obreres o aprenents ni a dependents de comerç, si bé la Circular de febrer de 1961, en proposar un estudi de la situació de les professions, comprenia des de la medicina a les modistes i infermeres passant pel treball a la indústria tèxtil i del vidre.

1. Igual que el 1937, Carme Angel era comissària general, Vicenta Martínez era la comissària de la branca daines, equivalent a la de llobatons; Montserrat Jaques era comissària de noies guies, l'equivalent a la branca minyons; Rosa Busqué tornava a ser comissària de guies, la branca de les joves; Concepció Tió era comissària de formació de caps, Consol Girona s'encarregava del departament de propaganda i estadística, la tesorera era novament Antònia Martí i la secretària general tornava a ser Concepció Jaques de Sevilla, germana de Montserrat Jaques de Serra. A l'acta de la reunió del 8 d'octubre consta l'acord de canviar l'hora de reunió del consell del vespre a les quatre de la tarda perquè "essent casades la majoria de les components el vespre és una mala hora". L'hora escollida indica que no treballaven fora de casa o seguien en algun cas un horari poc habitual aleshores.

2. Seguia de comissària general Carme Angel, de secretària general Concepció Jaques i de comissària de guies Rosa Busqué, però Montserrat Jaques era desplaçada a responsable de publicacions i al seu lloc Concepció Gimó passava a comissària de la branca noies guies. Com a tesorera era designada Antònia Camps i apareixia una nova responsabilitat, la de relacions internacionals, per a la qual fou nomenada Maria Teresa Bial. Les dificultats de relació entre Montserrat Jaques i la resta sembla que influí en aquesta remodelació, tant com la necessitat de comptar amb titulars que efectivament poguessin exercir les responsabilitats del càrrec. La secretària del consell de la GNG, Concepció Jaques a l'acta del dia 11 de maig de 1952 deixa constància de les discussions provocades per la seva germana, amb indignació de la pròpia autora de l'acta.

3. Al costat de Carme Angel, Concepció Jaques i Rosa Busqué, que seguien als seus llocs, era nomenada Concepció Gimó com a comissària de la branca noies guies i Montserrat Jaques era desplaçada a publicacions, apareixia un nou càrrec de relacions internacionals, que aviat desapareixia i que seria ocupat per Maria Teresa Bial; Antònia Martí, abans tesorera passava a intendència, i Antònia Camps era la nova tesorera.

4. El 1955 el Consell general de la GNG estava format per Rosa Busqué com a comissària general; Ricard Pedrals com a consiliari; Maria Ferré - esposa de Jaume Font, secretari del Consell de la ICE -, com a secretària; Maria Jori com a comissària de guies; Anna Oriol com a comissària de noies guies, en substitució de Montserrat Jaques des de juny de 1954; Roser Baró com a comissària de daines i Montserrat Oriol com a tesorera.

5. La memòria presentada a l'assemblea general de la Germanor corresponent al curs 1954-55 registra un agrupament a Vilanova i la Geltrú amb tres unitats, un a Mataró amb tres unitats també, un a Igualada amb dues unitats, un a Vic amb una sola unitat, un a Castellar del Vallès amb dues unitats ,un a Figueres amb una unitat i un a la Garriga amb dues unitats.

6. Els agrupaments de fora de Barcelona que tenien unitats de les tres branques eren aleshores els de Manresa - Nostra Senyora del Carme -, Igualada - Maria Antònia Salvà -, Vilanova i la Geltrú - Edelweis - i Vic : Nostra Senyora de Núria. Els que només tenien un esplet de noies guies eren els dos de Terrassa .No constaven a la relació de 1957-58 ni el clan Santa Tereseta ni els esplets Santa Joana d'Arc i Celístia, tots tres de Barcelona, que figuraven al cens de l'any anterior, però ens consta que com a mínim el Celístia i el Joana d'Arc es consolidarien com agrupaments després. A Barcelona havien començat a formar-se unitats de daines a barriades obreres com les de les parròquies de Santa Eulàlia de Provençana, a l'Hospitalet de Llobregat, i de Trinitat. La dificultat era que les nenes tot i la seva edat, ja treballaven 9 i 11 hores al dia. La majoria eren filles de pares immigrants ,però entenien el català. El 1958 un grup de guies començà un estudi sobre la formació de les noies de més de 14 anys al barri de les Cases Barates d'Horta.

7. Henri van Effenterre : L'escoltisme .Seguit de L'escoltisme a Catalunya per Ramon Bastardes. Pròleg d'Oriol Martorell ,Edicions 62, segona edició de 1967 (primera de 1963), p. 120. Guías de España tenia el mateix any 877 afiliades.

8. No obstant l'autoritat d'Antoni Batlle es feia efectiva .Fins i tot ,ja molt malalt, feu prevaldre el seu veto a que ,en honor de la representant de l'Oficina Internacional de Londres, Alix de Saint Victor, ballessin dances populars catalanes tradicionals, nois i noies ,exigint que ballessin soles les noies. Acta del Consell general de la GNG de 30 de gener de 1955.

9. Núria Figueras, soltera i econòmicament independent gràcies a la seva col·locació com a tècnica química en un laboratori de la Diputació de Barcelona, era una esportista remarcable que sobresortia en l'esquí en una època en que aquest esport era molt minoritari. A les finques de la seva família s'havien celebrat importants actes escoltes com l'aplec de Sant Jordi d'Orrius de 1949. Pertanyia a una família molt catòlica i tenia cinc germanes solteres, una casada, un germà metge i un altre monjo.

10. A l'assemblea general del 27 de setembre de 1959 de la GNG es va llegir un telegrama de condol de Batista i Roca amb motiu de la mort de Rosa Busqué.

11. Després politòloga casada amb J.A. González Casanova i catedràtica de dret polític com ell.

12. Acta de la reunió del Consell general de la GNG de 21 d'octubre de 1959.

13. Segons la Circular de novembre de 1961 els de fora de Barcelona eren els clans de Montcada-Reixac, Sabadell, Terrassa, Manresa, Igualada, Esparraguera, Olesa, Vilanova i la Geltrú, Sant Sadurní d'Anoia, el Vendrell, Mataró, Torelló, Vic, Lleida, Girona, Olot, Borgonyà i Banyoles. Aquest era el mapa del guiatge català fora de Barcelona aleshores.

14. Dos textos de la Circular a les Guies i Caps de maig de 1963 mostren les dues cares de la moneda. Alicia Arrufat ,cap de novelles de l'Elisenda de Montcada escrivia: "L'adolescent normalment no té masses ocasions d'iniciativa. La major part de la seva vida transcorre en un món estructurat pels adults a on no té

grup escolta que acampa durant deu o dotze dies enmig del bosc trenca temporalment amb la ciutat per a constituir-ne una de nova, a la seva mesura. Aquesta ciutat té dues característiques que són molt importants de cara a l'adolescent : s'ha demanat la seva col.laboració per a construir-la; no té secrets ni misteris per a ella .és un vestit que li ve a la seva mida i que, per tant, li dona una magnífica llibertat de moviments". Rosa Maria Carrasco indicava l'aspecte menys favorable : " No sempre es veuen unes noies estalviadores, respectant el material, comprenent-ne el valor, o bé pures en el sentit de no fer capelletes o de tenir rivalitats entre garbes. El bon humor precisament en les dificultats no és desgraciadament gaire corrent. Ja no parlem dels respecte a la naturalesa que implica no plantar destrals en els arbres o altres coses semblants. L'educació ben sovint s'oblida i és curiós veure Caps educades i com cal, tornar-se pel sol fet de ser al campament, mal parlades i grolleres".

15. Les caps de la GNG a vegades s'escandalitzaven de trobar-se a la muntanya amb les GSC del Juliette Law perquè anaven "amb uns shorts curtíssims i plenes de distintius i ensenyes". Acta de la reunió del Consell general de la GNG de 24 de març de 1952. Les de la GNG portaven una faldilla de bellut, que es deformava i que, segons elles mateixes, no les afavoria gaire. Les GSC portaven d'excursió pantalons curts com els nois.

16. Dirigent de la Unió Democràtica de Catalunya afusellat a Burgos l'abril de 1938.

17. Salomó Marquès, ob. cit. , p. 39 - 41.

18. Formaven el patronat de la Germanor amb el nom de comissió social administrativa : Lourdes Cabano de Carner, Maria Carner de Moretó, Núria Carrasco de Puigfàbregas, Pilar Figueras de Riera, Mariona Guarro de Martínez-Girona, Pilar Isun de Guarro, Concepció Jaques de Sevilla, Montserrat Massot de Raventós, Maria Pios vidua de Roumens, Mercè Ribera de Vallvé, Maria Teresa Roca de Vilaseca, Montserrat Rotllant de Sans, Roser Solanic de Martorell i Gertrudis Armengol de Duran.

19. A la reunió del Consell general del 20 de novembre de 1948 s'havia plantejat per primera vegada el tema de la confessionalitat i l'acta diu : "Totes estan d'acord en creure que la nostra Institució no ha d'ésser de cap manera confessional, tota vegada que està organitzada de tal forma que permet la lliure elecció als Agrupaments per a fer el seu agrupament confessional".

20. Actes del Consell general de la GNG de 14 de juny i 21 de setembre de 1960.

21. Vegeu la carta de 31 de juliol de 1962 adreçada per Basili de Rubí a Anna Oriol, dins la carpeta d'actes de les assemblees de la GNG.

22. A més dels dos mencionats de Barcelona figuraven en aquest text presentat a l'assemblea general de la GNG de novembre de 1961, els barcelonins Celístia, Santa Joana d'Arc, Santa Agnès, Esplet de Santa Bernardeta, Pinya de Rosa, Santa Madrona, Germana Maria Teresa, i a més els següents : Mare de Déu de Bellvitge (l'Hospitalet de Llobregat), Mestre Güell (Tàrrrega), Nostra Senyora del Carme (Manresa), Esplet Encarnació Buxó (Ripollet), Santa Maria de Montserrat (Esparraguera), Mare de Déu de Maritxell (Vendrell), Sant Bernat (Sabadell), Joaquina de Vedruna (Masnou), Sagrada Família (Terrassa), Mare de Déu del Bosc (Sant Cugat del Vallès), Edelweis (Vilanova i la Geltrú), Magí Morera (Lleida), Genoveva de Erabant (Anglès).

23. El Consell general el 1962 es composava a més per Núria Casas com a secretària general, Anna Oriol , que seguia de vequera de Barcelona, Anna Fous com a comissària de daines, després que

Montserrat Juglar - durant cinc anys al front de la branca - s'en anés al Camerun, M. Antònia Cortadellas com a comissària de noies guies, Pilar Anglada com a comissària de guies, Edelmira Domènech a la formació de caps i Carme Aymerich a publicacions.

24. Acta del Consell general de 30 de març de 1960.

25. Acta del Consell general de la GNG de 9 d'agost de 1961.

26. L'Asociación Guia de España, domiciliada a Madrid, havia registrat els seus estatuts de 1964 a la Jefatura Superior de Policía el dia 11 de febrer de 1966, visats conforme l'article tercer de la llei d'associacions del 22 de gener de 1964. El 22 de juliol de 1966 el Govern l'havia autoritzat a formar part de l'Associació Mundial Guia i a la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge, a la qual s'havia adherit el 8 de gener de 1965 com a membre de la categoria B. Els seus estatuts la definien com a confessional i alhora com a oberta. Tenia un consiliari nacional, que formava part de la directiva, garantia la religiositat de l'associació i representava a la jerarquia eclesiàstica. El febrer de 1971 l'AGE formava part d'una Comisión Coordinadora de la Juventud, de la qual era membre fundadora juntament amb Caritas Diocesana, Sección Femenina de FE, OJE, Cruzados de Cristo Rey i d'altres que no citava el seu informe al Comité d'Enllaç del Guiatge a Espanya. Els efectius de l'AGE no arribaven a la meitat dels del Guiatge Català és a dir als de les quatre associacions catalanes sumades, segons es dedueix del balanç del Comité d'Enllaç del curs 1971-72.

27. "Aquesta és solament una lletra de comiat. Es senzillament per recordar-vos que quan jo no sigui aquí amb vosaltres, el vostre deure a la vida és de ésser feliços i fer-ne també als altres. Podeu fer feliços els vostres parents i amics portant-vos bé envers ells. No cal que us preocupeu per ser feliços vosaltres ja que això vindrà tot sol un cop els altres siguin feliços. Després quan tingueu la vostra llar i la feu ditxosa, el vostre marit serà també feliç. Potser per a vosaltres aquesta felicitat constitueixi un sacrifici, però tindreu també la vostra recompensa, i si teniu infants sans i alegres, seran feliços ells també. Els infants feliços estimen llurs pares i no hi ha res que ens doni tant plaer com un infant dolç, carinyós. Estic segur que Déu desitja que tots siguem feliços en aquest món. Ell ens ha donat per a viure un món ple de bellesa i meravelles i no solament ens ha donat ulls per a veure sinó que també ens ha donat seny per a comprendre-les. Podem fruit de la bellesa de les flor. Podem extassiar-nos veient com una petita llavor produeix la planta que es converteix en una flor i com aquesta germina per a prendre el lloc de les que desapareixen. Perquè encara que les plantes, igual que les persones, moren, llur llavor no mor sinó que germina produint-ne d'altres i creix seguint les ordres del seu Creador. Doncs vosaltres sou les serventes de Déu en dos camins diferents. Primer per a conservar la raça, per portar fills al món que substitueixin els homes i dones que moren, i després per a portar la felicitat a aquest món fent llurs felices i siguent per als vostres marits i fills companyes dolces i alegres. La vostra tasca com a Guies és la d'interessar-vos per el treball i aspiracions del vostre marit i ajudar-lo amb el vostre entusiasme i comprensió i siguent per a ell una veritable guia. Al mateix temps formant el caràcter dels vostres fills, els hi proporcionareu una visió més ample i un millor ús de la seva vida. Si doneu tot l'amor i la felicitat de que sou capaces, guanyareu per a vosaltres l'amor i l'estimació del vostre marit i fills, i a la vida, no hi ha cap do que pugui comparar-se-li. Trobareu que el cel no està només allà dalt per a gaudir-ne els que moren, sinó que està aquí en aquest món, en la

vostra pròpia llar. Guia doncs els altres envers la felicitat i seràs feliç tú mateixa, i al mateix temps faràs el que Déu espera de tú".

En canvi en el missatge als escoltes, molt més breu, després de de dir que la felicitat no s'obté per la riquesa i l'èxit professional i de convidar a descobrir Déu en la naturalesa, afirmava: "Acontenteu-vos amb el que hàgiu aconseguit i feu tot el possible per a conservar-ho. Mireu el cantó bo de les coses, i no pas el dolent. Però el camí autèntic per arribar a la felicitat és fent feliç a l'altra gent. Procureu deixar aquest món una mica millor de com l'heu trobat, i quan arribi l'hora de la mort, podreu morir feliços pensant que no heu malgastat el temps, sinó que heu fet tot el que heu pogut. Estigueu "Sempre a punt" per a viure feliços, sigueu sempre fidels a la vostra Promesa escolta - àdhuc quan ja no sigueu nois - i Déu us hi ajudarà."

28. Les dones i la política: alcaldeses i regidores de Catalunya, La Magrana-Edicions 62, Barcelona, 1987, p. 192.

29. "Per altra part l'afany de la noia per equiparar-se al noi, ha fet perdre la cavalleriesitat. Avui trobem la noia al treball i a la universitat. A l'escoltisme hi ha el perill que la duresa pròpia del mètode degeneri de vegades amb una certa rudesia en el tracte. Cal retornar a la cavalleriesitat i el respecte a la noia".

30. El Consell - probablement Núria Figueras - respongué a Montserrat Jaques: "Actualment la Germanor no pot fer-se responsable d'un agrupament on les Daines passen proves de Llobatons, les Noies Guies unes proves diferents de les nostres i on la Cap ens diu que els nostres Camps Escola no serveixen per a les seves Caps i que no hi vindrien. Com pot la Germanor fer-se responsable de les noies d'aquest grup, si res del nostre no els serveix i no tenim gent preparada per a dirigir-ho? Això no vol dir que al Consell no l'interessi la coeducació. Al contrari. El Consell ho va estudiar amb motiu d'una enquesta feta pel Bureau Mundial, una part de la qual, precisament es va donar a contestar a l'Agrupament Aureli Capmany."

31. El bisbe Masnou, de Vic, va amonestar a la cap iniciadora del guiatge a la ciutat, Pilar Anglada, per haver portat pantalons en anar a esquiar amb les noies.

32. Raimon Galí: Mossèn Batlle, l'educador, "Quaderns de Pastoral" núm. 67, setembre de 1981.

33. El Consell general respongué a la petició d'una cap de llobatons de l'agrupament Doctor Robert de la UEC de Gràcia el dia 11 de novembre de 1951 que no podia satisfer la demanda per manca de caps per a la pròpia GNG.

34. Actes del Consell general de 12 i 28 de juny de 1957.

35. Maria Borja Solé: Carreras y sexos, Nova Terra, Barcelona, 1970. Lili Alvarez, Concepción Borreguera, María Campo Alange: Habla la mujer. Resultados de un sondeo en la juventud actual. EDICUSA, Madrid, 1967.

36. Resposta de Paquita Cabrisses de Ràfols, cap de l'agrupament de Vilanova i la Geltrú a l'enquesta de "El Ciervo" sobre el paper de la dona. Fou la única representant del guiatge entrevistada. Tenia cinc fills entre 14 i 1 anys, era membre de l'HOAC i preparava oposicions de magisteri. "Circular" de novembre de 1961.

13. CONFENSIONALITAT DIOCESANA I DIVISIO DEL GUIATGE.

13.1. DUES CONCEPCIONS DE LA CONFENSIONALITAT CATÒLICA DINS LA GERMANOR DE NOIES GUIES.

L'escoltisme catòlic diocesà es constituí el 1956. La divisió de l'escoltisme unificat es plantejà el 1958 i el 1959 es consolidà, relligat per dalt per mitjà d'una federació de tres associacions: l'Associació Catalana d'Escoltisme. La demanda d'un guiatge catòlic diocesà es plantejà el 1959 dins la GNG. El desembre de 1962 la Germanor reformà els seus estatuts permetent l'associació dins d'ella dels agrupaments que volguessin constituir-se com a moviment d'Església depenent de la jerarquia. Guies Sant Jordi es constituí com associació d'agrupaments dins la GNG el maig de 1963. Finalment el 20 de juny de 1965 Guies Sant Jordi esdevingué associació independent de la GNG i el 26 de novembre del mateix any es federaren quatre associacions dins Guiatge Català: GNG, GSSJ, Girl i Boy Scouts de Catalunya i Noies i Nois Escoltes.

Diversos fets expliquen que s'endarrerís i es perllengués en el guiatge el mateix procés que havia portat a la divisió de l'escoltisme seguida de la federació d'associacions.

En primer lloc, com que la GNG no va ser objecte de represió directa, la qüestió de la confessionalitat diocesana no es plantejaria fins més tard i no estaria vinculada al problema de la legalització. En no patir represió la GNG, no es produí l'hivernació del seu organ central de govern i no experimentà com l'organització masculina un interregne amb l'estímul corresponent dels corrents centrífugs, ni es trobà amb un conjunt d'agrupaments que no reconeixien l'antic govern quan aquest intentà restablir la seva autoritat. Per tant, la GNG pogué oferir una resistència molt més gran a la divisió i GSSJ va néixer com associació dins la GNG sense que aquesta hagués de modificar gaire els seus estatuts.

En segon lloc la catolicitat i la seva expressió en l'activitat col·lectiva era molt més forta dins el guiatge que dins l'escoltisme, possiblement perquè tradicionalment la religiositat havia constituït per a les dones part molt més important de la seva honorabilitat que per als homes a la societat catalana com a la resta de les societats llatines.

Amb excepció de l'agrupament Joan Maragall, que, tenia, malgrat tot, un consiliari aleshores, la divisió entre confessionals i obertes fou una divisió entre catòliques que volien dependre jurídicament de la jerarquia eclesiàstica i catòliques que consideraven que podien i devien exercir la funció evangelitzadora sense dependre de la jerarquia eclesiàstica, com si existís un cert recel de que la mateixa jerarquia que havia manifestat poca voluntat interventora en el cas de l'organització masculina, pogués actuar de manera distinta en el guiatge a causa de la suposició d'una major docilitat femenina.

En tercer lloc, amb el Concili Vaticà II el sector que defensava la possibilitat d'un agrupament de ser confessional sense dependència del bisbat, pogué trobar una justificació religiosa ortodoxa a la seva resistència que s'havia degut inicialment a motius polítics. El sector catòlic autònom va aconseguir aleshores que canviessin de camp algunes dirigents d'alguns agrupaments que abans consideraven que era una inconseqüència ser catòliques i alhora rebutjar la dependència jurídica de la jerarquia eclesiàstica. A aquest canvi de posició s'apuntà de manera destacada la comissària general de la GNG, Núria Figueras, que el 1959 semblava no veure gaires inconvenients en una conversió de tota la Germanor en el guiatge d'Església que volien el bisbat de Barcelona i el consiliari general Fedrals.

En quart lloc la GNG havia solucionat molt abans que l'escoltisme dues qüestions interrelacionades :la confederació lliure amb la resta del guiatge espanyol i el reconeixement internacional per mitjà d'aquesta confederació com a membre aspirant de la AMGE el 1958.Tot i la crisi de la Federació Guia d'Espanya entre 1960 i 1962 i de les relacions sempre difícils amb Guías de España,el guiatge català no necessitava d'una organització oficialment catòlica per a defensar el seu territori ni per a comptar amb el reconeixement exterior.A més, la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge no es constituí com associació fins el 1965,mentre la de l'escoltisme havia estat reconeguda abans ,el 1962.

La solució de funcionar Guies Sant Jordi - GSJ - dins la Germanor de Noies Guies com a simple associació d'agrupaments,acabà fracassant per la posició dels dos sectors.Inicialment el 1959 el que s'havia esboçat era la conversió de tota la GNG en guiatge diocesà,amb excepció d'una petita minoria,el destí de la qual hauria estat fusionar-se amb les GSC, amb les quals compartien l'interés per una experiència coeducativa.Però s'optà per una situació més fluida, on GSJ flotava dins la GNG,aportant-hi un cert grau de legalització per via eclesiàstica al conjunt global.L'alternativa a aquesta solució era la confluència ràpida del sector catòlic autònom juntament amb la minoria aconfessional de la GNG amb GSC,però aquestes ,instades per un sector escindit de BSC,començaren una experiència de mixitat que els portà a la seva conversió en Girl i Boy Scouts de Catalunya el 1964.A partir d'aquest moment era més difícil qualsevol unificació entre la GNG i GIBSC.

Però abans havia hagut un moment en que les dirigents de la GNG semblaren estar a punt d'aconseguir l'integració de GSC dins la

seva organització precisament amb un estatut semblant al que havien concedit a GSJ, el d'associació autònoma dins la Germanor. Quan una representant de l'Oficina de l'Associació Mundial Guia, de visita oficial a Barcelona, aconsellà a GSC el novembre de 1963 que s'integressin amb les seves peculiaritats dins la GNG com ho estaven GSJ, aquelles respongueren que estaven a punt de començar l'experiència coeducativa.

Era una objecció que semblava insuperable ja que el gener de 1964 el Consell general de la GNG respongué negativament a una petició del cap de clan de l'agrupament coeducatiu Doctor Robert - de Minyons de Muntanya - de que acceptés la Germanor l'afiliació de les noies que acabaven d'entrar al clan del Doctor Robert.

Però una cosa era la coeducació a un agrupament d'una organització masculina i un altra distinta a un agrupament d'una organització femenina, com es veié quan el març de 1964 semblà prosperar un acord pel qual GSC estaven disposades a ingressar a la GNG com a entitat autònoma, amb un representant al Consell general de la Germanor. En aquell moment Núria Roset succeïa a Concepció Davis al front de GSC. Però el projecte no prosperà.

De fet dues qüestions van fer pràcticament impossible mantenir la solució de 1962, és a dir la coexistència dins la mateixa organització dels agrupaments catòlics autònoms i dels diocesans adherits a GSJ, mentre els dos sectors es comportaven com a partits que lluitaven per assolir el predomini dins la GNG a la recerca del suport de tot un sector d'agrupaments vacil·lants, que no veien clar per quí havien de decidir-se i que fluctuaven mentre els efectius globals seguien creixent.

La primera qüestió era la voluntat de la direcció de la GNG de seguir ocupant-se de la formació religiosa dels agrupaments catòlics autònoms en contra de la pretensió de GSJ de ser

identificades com l'únic nucli autènticament confessional i de monopolitzar així la confessionalitat. La segona qüestió fou la disputa entorn a la representació del guiatge català catòlic a la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge. Tots dos fets estaven íntimament relacionats.

A la reunió del Consell general de la GNG del 18 de juliol de 1963 Núria Figueras insistí, en absència de Rosa M. Carrasco que continuava sent comissària de relacions exteriors de la Germanor, en el deure de preocupar-se per igual de la formació religiosa dels agrupaments confessionals i dels no confessionals. Anna Oriol i Edelmira Domènech advertiren que això seria motiu de desavenences i mals entesos després d'haver-se organitzat GSJ.

Núria Figueras semblava haver trobat una solució conciliadora quan proposà per al setembre de 1963 un camp escola conjunt de preparació de caps , on s'oferia a GSJ ocupar-se de la temàtica de la pedagogia religiosa dins els agrupaments oberts , a la vegada que les futures caps dels agrupaments confessionals autònoms assistirien a les mateixes conferències i activitats de pedagogia de la fe que organitzarien GSJ per a elles dins el camp escola unitari. A la mateixa proposta s'oferia reservar unes places de la Circular a GSJ i s'els pregava que mantinguessin la mateixa associació comú de protectors , repartint els fons en proporció als afiliats. Les GSJ consideraren l'experiència de setembre de 1963 insatisfactòria i no renunciaren al seu propòsit de fer-se càrrec de tota la formació dels seus caps.

El naixement de Guies Sant Jordi significà la integració dels agrupaments gironins que havien restat aïllats fins aleshores.

Que les relacions entre les dirigents de la Germanor i de GSJ eren ja molt conflictives el 1963 ho evidencia una carta de Ricard Pedrals adreçada a Rosa M. Carrasco notificant-li "que no es

compti per res amb ell per a cap cosa que pugui tenir relació amb el Guiatge i a l'altura que sigui, de Consell a Unitat". Lamentava que "la nostra inhabilitat i l'encastellament i canvi d'opinió del Consell de la Germanor han creat un lamentable clima de guerra civil... Les noies se'n ressenten". I per tant "es nega a cap espectacle que faci mal a les noies, perjudiqui els caps i deixi en mal lloc en nom de Catalunya (...). Si s'han de donar espectacles carpeto-vetònics, jo me'n dono vergonya". Però no podia tan fàcilment el consiliari general de Minyons Escoltes, que ho era també de Guies Sant Jordi, deixar el seu lloc. Ricard Pedrals deixà de residir a casa de les germanes Figueres i seguí de consiliari general de GSJ.

Dues diferències separaven l'estructura de la GNG de la de GSJ, que encara formava part d'ella. Mentre era la comissària general elegida per l'assemblea la que designava les comissàries de branca a GSJ, igual que a Minyons Escoltes, el seu model, en canvi a la GNG tots els càrrecs del Consell general eren elegits per l'assemblea general. Aquesta diferència era menor comparada amb la diferència de l'estatut dels consiliaris a una i altra entitat. A la GNG, els consiliaris eren simplement consellers religiosos sense vot al consell d'agrupament ni a l'assemblea general anual. Els consiliaris a GSJ formaven una mena de direcció bicefala amb les caps seglars a l'estil de Guides de France. En desaparèixer Pedrals del Consell general de la GNG, no fou substituït per cap altre clergue. Aquesta prudent inhibició contribuï a donar una imatge desconfessionalitzada al Consell general de la GNG, en comparació a l'època anterior, és a dir fins el 1962 quan els consiliaris - el general, els de les branques i els d'agrupament - apareixien com a peces clau de la Germanor.

L'octubre de 1964 l'assemblea general de la GNG, que havia de revisar la reforma que havia permès l'existència de GSJ dins la Germanor, considerà que l'experiència havia sigut del tot insatisfactòria i obrí un període fins el desembre d'aquell any per a presentar propostes.

El 30 de novembre Rosa M. Carrasco i Ricard Pedrals enviaren una proposta de federació del guiatge català amb independència total de GSJ, que no va ser ben rebuda pel Consell general de la GNG, on un sector maximalista pretenia simplement la dissolució de GSJ. Com sis anys abans havia fet l'escoltisme catòlic diocesà, utilitzant la dissidència dels BSC, ara les dirigents de GSJ volien justificar la divisió dient que així es podria englobar dins una federació el sector marginat de GSC.

GSJ s'havien adherit l'abril de 1964 a la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge i demanà al Consell general autorització per a poder confirmar l'ingrés a la conferència de constitució de la CICG a Roma el gener de 1965. El Consell general de la GNG denegà l'autorització al·legant que GSJ no representava tot el guiatge catòlic català. Núria Figueras adreçà una carta a la secretària general de la CICG, M. Thérèse Cheroutre, demanant que s'ajornés per aquest motiu la incorporació de GSJ.

Al mateix temps 19 caps d'agrupaments catòlics autònoms de la GNG enviaven una carta a l'arquebisbe de Barcelona demanant un tipus de reconeixement consistent en la designació d'un clergue assessor religiós i d'una delegada seglar "para que ambos pudieran ser responsables ante Su Excelentísima Reverencia de la educación religiosa de las muchachas y jóvenes dentro de estos Grupos católicos de la Diócesis". L'informe del consiliari general de GSJ Ricard Pedrals al bisbat el 26 d'maig de 1965 sobre aquesta proposició de les catòliques autònomes de la GNG fou contrària a

l'acceptació pel bisbat del que demanava GNG al·legant que el reconeixement episcopal el tenien ja GSJ. El bisbat no estava disposat a reconèixer dos guiatges catòlics, un amb un lligam jurídicament estricte i l'altre amb un de més laxe.

Mentre a Barcelona es rebia la proposta de les 19 caps d'agrupament, Núria Figueras i M. Antònia Cortadellas anaren a Roma amb una carta de presentació del vicari general d'obres apostòliques del bisbat de Barcelona, Francesc Muñoz, per tal de participar a la conferència constituent de la CIOG. Com que no tenien reconeixement episcopal no tenien res a fer i acabaren delegant la representació en GSJ posant com a condició que els agrupaments catòlics de la Germanor fossin també representats dins la CIOG abans de juny de 1965.

Quan les dirigents de la GNG finalment acceptaren com a inevitable la divisió i posterior federació després de tres anys de mantenir una unitat conflictiva, aleshores la comissària general de GSJ Rosa Maria Carrasco, comptant amb el suport de Fedrals, canvià completament de posició en relació a la que tenia el mes de novembre anterior i va passar a proposar el manteniment de l'associació única. La comissària de GSJ formaria part del Consell general de la Germanor i s'encarregaria d'assegurar "la formació complementària a donar a les seves caps" (1).

Era la proposta que abans havia sostingut el Consell general de la GNG, que ara, no obstant, desestimà la proposta, però Rosa M. Carrasco la envià a tots els caps d'agrupament demanant que no fos rebutjada sense una votació de l'assemblea general de la GNG.

El Consell general de la GNG argumentava que no volia una associació única perquè GSJ, que ja eren majoritàries, podien arribar a assolir la majoria dels dos terços necessària per a canviar els estatuts en un sentit confessional, acabant amb

l'identitat oberta i pluralista de la Germanor. En canvi en aquell moment, invertint les posicions, les dirigents de GSJ havien esdevingut les defensores de l'associació única, que poc abans els desagradava.

Aquest canvi sorprenent de posicions només pot explicar-se sobre la base de que la divisió no era volguda per moltes de les caps que havien donat suport a GSJ. A la vista d'un desenllaç dràstic que no corresponia a les vivències i necessitats quotidianes de les caps d'unitat i d'agrupament i menys encara de les noies, situades sortosament al marge del conflicte de les cúpules, les dirigents de GSJ temien perdre afiliades, tenint en compte que la inèrcia portava a mantenir l'adhesió a la Germanor i ,en canvi, per anar amb GSJ calia una decisió de ruptura.

Les dirigents de GSJ s'esmerçaven en convencer les seves bases de que les úniques responsables de la divisió eren les altres, les caps de la Germanor, ja que elles havien fet tot el possible per a evitar la ruptura i havien acceptat la major part de les seves exigències anteriors, que ara podien ser presentades com a propagandístiques de cara als agrupaments catòlics no afiliats a GSJ i també de cara als afiliats al propi guiatge diocesà.

L'argumentació que venien repetint les de la GNG i que es veuria reflexada en els estatuts aprovats el 1965, invocava ni més ni menys que la Constitució sobre l'Església del Concili Vaticà II, número 33, que dia : "L'apostolat dels laics és una participació de la mateixa acció salvífica de l'Església ,i a aquest apostolat tothom hi és cridat pel mateix Senyor en virtut del Baptisme i la Confirmació" . Per tant, a través dels seus agrupaments catòlics la GNG realitzava una veritable tasca d'Església. S'entenia que no calia el mandat de la jerarquia per a l'apostolat seglar, la tesi

clerical vigent feia sis anys ,quan s'havi començat a plantejar la qüestió.Les dirigents de la Germanor es presentaven com a més conciliars que GSJ,intentant erosionar la imatge progressista de l'associació diocesana.

Pedrals havia d'escriure a les caps el 3 d'abril de 1965,citant el bisbe de Versalles, per a contrarrestar la propaganda de l'adversari : "Alguns no comprenen la doble actitud de l'Església que recomana el compromís dels catòlics amb la gent de bona voluntat en les estructures humanes i ensems el compromís dels catòlics en tant que tals en les institucions pròpiament catòliques...Els compromisos diferents s'atreuen els uns als altres ;suprimiu les institucions cristianes ,les institucions neutres esdevindran menys cristianes i tendiran cap el totalitarisme i el sectarisme...Suprimiu els engatjaments dels cristians en les estructures neutres i l'Església apareixerà com un ghetto,tancat sobre si mateix".

De fet s'havia produït durant el bienni de 1962 -64 un canvi de posició de dirigents tan adictes inicialment a GSJ com Immaculada Figueras ,que ara les combatia,i d'agrupaments com el Congesta, el més antic dels catòlics,que deixava GSJ.El 1961 22 caps d'agrupament havien demanat la creació de GSJ.El 1965 19 caps d'agrupament havien demanat al bisbat un assessor religiós i una delegada diocesana i eren les adversàries de GSJ.

En produir-se la divisió GSJ deia tenir 2.307 afiliades i la GNG 2.002, en front de les 305 de GiBSC i les 148 de Noies i Nois Escoltes (NINE).Potser les xifres estaven inflades o la divisió provocà una davallada temporal, perquè l'any següent ,el 1966, en el cens preparat per al Guiatge Català ,GSJ declarava tenir 541 daines,542 noies guies ,279 guies ,junt amb 125 caps i 11 membres del Consell.GNG deia tenir 527 daines ,499 noies guies i 248

guies ,junt amb 136 caps i 11 membres del Consell.Per tant el 1966, GSSJ tenia 1.498 membres i GNG, 1.421.

Les forces estaven molt equilibrades immediatament després de la divisió. Les aprensions i temors de la directiva de GSSJ semblaven haver-se confirmat, encara que poc després començaria la devallada de la Germanor i la pujança de GSSJ.El 1971 GSSJ arribaven a 5.067 afiliades i la GNG només tenia 650.Tres anys després, els agrupaments de la GNG - que ara es deia Germanor de Nois i Noies Guies - serien només 7, amb 516 afiliats (2).

El 24 d'abril de 1966 Núria Figueras com a comissària general de la GNG presentà davant el consell del Guiatge Català i la seva presidenta Rosa Virós ,una denúncia contra GSSJ dient que a diversos agrupaments de la GNG radicats a parròquies i especialment fora de Barcelona, bé per pressió dels caps dels agrupaments masculins de ME domiciliats a la mateixa parròquia, bé per pressió dels consiliaris i rectors que volien que els nuclis femenins tinguessin la mateixa dependència jurídica que els masculins,les caps de la GNG es veien amenaçades de perdre els seus locals i ser expulsades si no passaven a GSSJ.

"La mateixa gent - escrivia Núria Figueras - que protesta contra els privilegis que té l'Estat ,usa dels privilegis que té l'Església per a dificultar la vida de l'associació germana en l'escoltisme ,que vol mantenir-se oberta i independent jurídicament de l'Església ,i que, com és lògic ,actualment no té reconegut cap dret civil amb el que defensar-se .Hi ha, doncs,un us abusiu d'aquells privilegis de l'Església,que la Història ,amb més perspectiva ,judicarà.(...) Els dirigents de les GSSJ no accepten de cap manera com a bo que la Germanor de Noies Guies ,associació oberta que accepta grups oberts sense cap confessió determinada i grups confessionals de confessions diverses ,tingui

també grups catòlics". "No es pot negar que el no voler-nos a les parròquies ,que aquest dia s'afirma rotundament i que va portant-se inexorablement a la pràctica,és un camí,que,al menys a comarques,aconsegueirà sense dubte aquest fi".

Núria Figueres condemnava com a hipòcrita l'anterior proposta de mantenir una associació única alhora que es decidia portar a terme una campanya per a expulsar-les de les parròquies.S'adjuntava una carta de l'agrupament Gongesta explicant que les havien tret de la parròquia barcelonina de la Mare de Déu de la Pau i el vicari havia col·locat al seu lloc les Guies Sant Jordi.

L'escàndal fou majúscul i anà acompanyat de l'interminable contenciós entre GSI i la GNG per la divisió dels bens comuns.La GNG es negava a donar-lis més de cent vint-i -cinc mil pessetes, aduint que qui s'en va no té dret a reclamar els bens de l'associació mare.L'afer estigué en mans d'advocats durant anys i la GNG aconseguí conservar els pisos del carrer Mandri.

Al bisbat de Girona la pressió sobre els agrupaments de la Germanor per tal que es passessin al GSI fou gran, de manera que els agrupaments de les poblacions del nord del Maresme entraren a GSI, mentre els de les poblacions del sud,pertanyents a la diòcesi de Barcelona, seguien a la Germanor.

Núria Figueras a la seva denúncia d'abril de 1966 recordava que a la GNG els consiliaris no tenien poder jurídic com a GSI i justificava aquesta limitació del poder del consiliari amb l'argument de la defensa de les caps com a dones seglars .El consiliari era "l'únic home de l'agrupament ,home ordinàriament molt més fet que la cap d'unitat,amb una carrera,una cultura,una disciplina mental ,amb un prestigi moral,amb un prestigi espiritual que pot arribar a ser director de consciències.Qué pot

passar ? Que la cap d'unitat, les ajudants, les Guies i Noies Guies pensin com el consiliari, o, el que és pitjor, que acceptin el que pensa ell sense pensar elles pel seu compte".

La revalorització del seglar a l'Església arran del Vaticà II ,que havia acceptat l'autonomia del món secular, juntament amb l'inici d'un feminisme que volia emancipar una organització femenina de la tutela del sacerdot-home, anaven lligats entre sí. Resulta difícil saber en quina mida la reacció contra els clergues es devia també a la seva condició masculina, per part d'unes dones que tenien en general unes armes dialèctiques menors per tenir menys estudis ,però es consideraven representants d'una tasca de promoció femenina per mitjà del guiatge i alhora descobrien sobtadament fins a quin punt havien estat influïdes per un aparell eclesiàstic que anava a variar molt menys del que s'havia esperat arran del Concili Vaticà II, encara que, començant pels clergues que treballaven als moviments seglars d'apostolat, s'havia iniciat un procés d'efectiu distanciament eclesiàstic del franquisme .

En un món com el del guiatge on les dirigents esmerçaven enormes esforços gratuïtament en una tasca desinteressada d'educació extraescolar de les noies de totes les classes socials, la passió per conservar un lloc d'autoritat o d'aumentar la influència personal enverinà les discrepàncies dins un moviment encara en expansió i amb prestigi social, de manera que la lluita pel poder no fou menor que a una organització amb càrrecs retribuïts .Aquesta lluita es desenvolupava a més amb la bona consciència que donava no buscar guanys materials. Les lleialtats i les antipaties personals decidiren els camps i una gran proporció de caps d'agrupament i d'unitat es van veure obligades a pendre partit sense compartir per a res els termes del conflicte, intensament personalitzat en les dos màximes

dirigents, sense que una part dels consiliaris donessin proves d'estar a l'altura de l'ecumenisme postconciliar que predicaven (3).

Tres anys després d'haver volgut entrar a la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge i d'haver demanat al bisbat la designació d'un assessor religiós i d'una delegada diocesana, les mateixes dirigents de GNG proposaren a l'assemblea general de la Germanor de 1967 "treure dels estatuts tota al·lusió a la fe i a Déu" (...) "per tal que mai un creient no es pugui sentir superior a un no creient i un no creient es pugui sentir benèvolament acceptat".

El nou text de la promesa sense menció als deures envers Déu provocà el 1968 la reacció negativa de l'Oficina Mundial. La responsable Buignon, que mantenia la relació amb les dirigents d'Espanya, objectà que ni tan sols oferien dues fórmules de promesa tal com havia fet algunes associacions a altres països.

Les dirigents de la GNG respongueren que el canvi volia "donar entrada als no creients (...) Que les noies podien expressar en la promesa el que elles realment pensaven i no dir una fórmula ja feta. No acceptaven una promesa doble. Una pels creients i una pels no creients com havien fet algunes associacions. Això no volia dir que la Germanor no acceptés noies creients". Madame Buignon va dir que possessin una explicació indicant que cada noia podia afeixir quelcom a la promesa, però no veia clar el que la noia mateixa s'ho fes (4).

En realitat era el mateix concepte de llei i de promesa el que estava en qüestió a la GNG - i a la resta de l'escoltisme - poc abans de la revolta juvenil europea de 1968 (5). A l'assemblea de 1967 el Consell havia proposat suprimir la llei i deixar uns principis (6). Davant la resistència d'una part de les caps a la

supressió ,s'acordà reformar el text de la llei.Però un any després l'assemblea de 1968 de la GNG no acceptà el nou text i no pel seu contingut sinó "tenint en compte que aquest no tindrà valor pedagògic i recordant que l'antic és un llaç d'unió".Es digué que a França conservaven la llei per tradició però no l'utilitzaven.En definitiva, no valia la pena buscar-se complicacions en la relació amb l'Oficina Mundial per una llei i una promesa de les quals s'havia decidit prescindir (7).

Al marge de la crisi de les fórmules clàssiques de l'escoltisme i del guiatge, que tenia caràcter general, es produïa en algunes dirigents de la GNG un allunyament de l'Església i un abandó de la pràctica religiosa en contrast amb el seu anterior fervor.No era ni molt menys a finals dels anys seixanta i principis dels setanta aquesta evolució un fet aïllat , però en el cas d'aquelles dones que havien estat devotes catòliques,era més vistent,tot i que el 1969 la GNG tenia encara agrupaments completament confessionals,cosa que la diferenciava del laïcisme de GIBSC i l'apropava a Minyons de Muntanya.

En presentar-se com l'únic guiatge autènticament catòlic,G SJ contribuí a portar ràpidament a la GNG primer de catòlica no diocesana a no confessional i a continuació a un laïcisme que prescindia de la religió.En deu anys el guiatge passà de ser massivament catòlic a ser no religiós en el cas de l'associació minoritària - GNG - i escassament religiós en el cas de l'associació majoritària confessional i diocesana, perquè G SJ també tindria problemes ja que moltes caps començaven a qüestionar l'apostolat i la funció misionera de l'associació.

13.2. GUIES SANT JORDI A PARTIR DE 1965.

A partir de 1965 Guies Sant Jordi comptaren amb la seva Circular pròpia fins al 1971. El 1972 la Circular esdevingué conjunta i única per a Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi. Ja abans s'havia decidit fer conjuntament amb ME la formació de caps i tenir el 1971 un secretariat tècnic i una tresoreria únics.

El creixement de GSJ entre 1965 i 1969 va ser molt gran, passant de 1.421 afiliades, de les quals 148 eren caps, a 5.313 - 784 d'elles caps -, és a dir que multiplicà per 3'7 els seus efectius en quatre anys. A continuació es produí una estabilització amb tendència a la baixa. La major part del creixement de GSJ no es produí a costa d'absorcions de nuclis de la GNG sinó degut a l'impuls propi per ampliació de la base afiliada i del nombre d'agrupaments del guiatge a Catalunya.

Si comparem l'evolució de GSJ amb la de ME entre 1965 i 1968, s'observa que l'organització masculina augmentà en un 20'7 % durant aquest trienni mentre la femenina va creixer un 229 %. No obstant la diferència quantitativa entre ME i GSJ seguia sent molt gran, encara que s'escursaven les diferències. El curs 1965-66 GSJ tenia 1.421 afiliats i ME, 8.566. El 1967-68 l'associació femenina tenia 4.674 membres i la masculina 10.342. GSJ, que el 1965 només equivalia en nombre al 16'5 % dels efectius de ME, el 1969 arribava a l'equivalent del 45 % de l'associació masculina confessional.

Tot i que, com hem dit, el creixement cesà a partir de 1968-69, encara el 1970-71 GSJ assoliria la cota màxima de 5.447 membres, amb un lleu descens posterior. Com que ME també va veure reduir el seu nombre en relació a la cota màxima de 1967-68 i en proporció més gran, va tendir a millorar la posició relativa de GSJ, que el curs 1972-73 arribaria a representar el 51 % dels efectius de ME, una proporció, no obstant, que encara situava l'organització femenina en clara inferioritat, cosa que preocupava

a les dirigents del guiatge catòlic en el procés vers la unificació amb l'escoltisme catòlic, consumada el 1975.

El nombre d'agrupaments de GSIJ era de 87 l'any 1968 i de 82 l'any 1973.

Evolució numèrica de Guies Sant Jordi

1965-66	Daines	Noies Guies	Guies	Caps	Totals
Barcelona	429	375	202	110	1.116
Ciutat	267	231	117	72	687
Comarques	162	114	85	38	429
Resta Catalunya	92	124	46	37	305
Totals	527	499	248	147	1.421

1966-67					
Barcelona	568	634	260	212	1.674
Ciutat	442	446	152	149	1.209
Comarques	126	168	108	63	465
Vic-Manresa	162	176	79	55	472
Girona	237	225	34	96	592
S - L- U			34	4	38
Tarragona	69	71	34	30	204
Totals	1.056	1.106	641	397	2.980

1967-68					
Totals	1.590	1.579	903	602	4.674

1968-69	Daines	N.G.	15-17 anys	Caps	Totals
Barcelona	1.367	1.289	158	438	3.252
Ciutat	998	830	146	256	2.230
Comarques	369	459	12	182	1.022
Vic-Manresa	249	237	56	90	576
Girona	391	286	56	106	839
S - L- U	59	85	25	85	254
Tarragona	149	128	-	47	324
Tortosa	20	30	-	18	68
Totals	2.235	2.055	239	784	5.313

1969-70					
~~Totals~~	~~1.719~~	~~2.282~~	~~349~~	~~397~~	~~4.747~~

1970-71					
~~Barcelona~~	~~1.287~~	~~1.962~~	~~350~~	~~314~~	~~3.913~~
~~Vic-Manresa~~	~~205~~	~~211~~	~~22~~	~~54~~	~~492~~
~~Girona~~	~~353~~	~~257~~	~~57~~	~~67~~	~~734~~
~~S - L- U~~	~~50~~	~~23~~	~~25~~	~~10~~	~~108~~
~~Tarragona~~	~~80~~	~~84~~	~~17~~	~~19~~	~~200~~
Totals	1.975	2.537	471	464	5.447

1971-72	Daines	Noies G.	15-17 anys		caps	
Barcelona	1.002	927	256	284		2.469
Vic-Manresa	310	260	111	95		776
Girona	283	189	30	57		559
S- L- U	22	18	0	3		43
Tarragona	67	42	31	20		160
Totals	1.684	1.436	428	459		4.007

1972-73	Daines	NG	Carav.	Truc	Caps	Totals
Barcelona	948	933	334	40	372	2.627
Ciutat	468	520	215	30	200	1.433
Comarques	480	413	119	10	172	1.194
Vic-Manresa	315	220	80		150	765
Girona	251	198	29		95	573
S - L -U	64	28			15	107
Tarragona	114	123	58		44	369
Totals	1.722	1.502	501	40	676	4.441

Primer els efectius de la ciutat de Barcelona van créixer més ràpidament que a la resta de Catalunya, però després van caure més ràpidament també, de manera que el pes relatiu dels efectius barcelonins passà de 48'3 % del total el 1966 a 40'5 % el 1967, 42 % el 1969 i 32'2 % el 1973. El nucli vallesà sempre fou important i el 1973 la diferència entre la resta del bisbat de Barcelona i la ciutat era petita. Al bisbat de Vic, amb el nucli manresà sempre més important que el vigatà, es mantingué sòlidament, mentre el gironí experimentà una baixa notable entre 1968 i 1973. La demarcació tarragonina es desenvolupà molt lentament i les comarques lleidatanes conegueren fluctuacions notables. En qualsevol cas era important que el guiatge hagués arribat a estendre's gairebé a tot Catalunya, seguint grosso modo el mapa de la implantació de l'escoltisme.

Quan es produí la separació de la GNG, Rosa M. Carrasco era comissària general de GSJ. La comissària de la branca guies era M. Teresa Fort, la de noies guies era Teresa Tomàs i la de daines Esperança Sans, substituïda el 1966 per Neus Santmartí, membre abans de l'equip de la mateixa branca igual que Montserrat Obiols. La

comissària de la demarcació de Barcelona era M.Rosa Seix ,la de Girona Maria Serra,la de Vic-Manresa Eulàlia Calsina,substituida el 1966 per Marcel.lina Estragués i la de Tarragona era Paquita Cabrises,succeida per Josefina Cardó.La responsable de les relacions internacionals era Anna Hoffman de Tovias,encara que aquesta era l'àrea predilecta de Rosa M. Carrasco,que primer fou membre del consell de la CIOG i el 1971 arribà a secretària general d'aquesta organització i romandria en aquest lloc fins el 1976,passant el 1978 a la direcció general de la joventut, creada pel President Tarradellas.

Encara que el 1966 es feu un primer - i únic - camp escola de preparació de caps per a monges de totes les congregacions d'ensenyament amb resultats que desconeixem,la manca de caps esdevingué molt aviat el principal problema davant el creixement accelerat.Aquesta era la preocupació dominant a l'assemblea general de 1968 ,durant la qual la comissària general va parlar de l'expansió del moment i de la necessitat de fer un punt d'espera ja que no podien atendre com calia els nous agrupaments.

La reforma rangers-pioners amb la divisió de la branca central en dues,una de preadolescents i un altre d'adolescents amb la frontera als 14 anys,no va iniciar-se a GSJ fins el 1967,quan ja portava tres anys de rodatge a ME.El 1967 hi havia només 4 esplets de noies guies dividits i 3 que seguien junts però fent activitats diferents les noies de 11 a 14 anys,que seguirien dient-se noies guies .

Es trigà en trobar un nom per a les de 15-16 anys.Guides de France havia denominat Caravelles la branca de les adolescents.Aquest era el nom d'un famós model d'avió francès de l'època.A Catalunya el nom no tenia grapa i s'associava només a les tres caravel·les de Colom,un tòpic històric associat amb la

parafernàlia propagandística del franquisme.No es va trobar cap nom adient i finalment s'adoptà la simple traducció de la denominació francesa.

L'any 1968 només funcionaven 8 grups de 15 a 16 anys. L'empresa col·lectiva escollida per tots elles fou Catalunya,estudiant la història, la geografia i el folklore amb una exposició final comú. Encara que el tema seguia exclós de les escoles i ,en aquest sentit era menys escolar del que pot semblar des d'una òptica actual, els problemes socials i polítics no estaven inclosos en el programa original de la branca adolescent.

A l'assemblea general de 1967 en anunciar l'inici de la reforma de la branca segona,es digué amb émfasi : "Sobre tot no agafar el mètode dels nois i calcar-lo".Però era evident que el model seria copiat amb preses,només que en lloc de pioners la tercera branca es digué caravel·les,nom que mai arrelà .

El curs 1969 -70 començaren a treballar junts els equips de ME i GSJ de la branca rovers- guies i els equips dirigents de la branca dels adolescents, és a dir pioners i caravel·les, a la vegada que la formació de caps de totes les branques seria conjunta i no separada.

Naturalment on aixó era més fàcil era a les respectives branques de llobatos i daines,on totes les caps eren noies .Les caps d'unitats de daines trobaven envejable el marc literari d'animació amb que comptaven els llobatons amb el Llibre de la Selva,ara bé,Mowgli era un model per a nens i no per a nenes.

Però la urgència de treballar junts els caps no venia de la branca dels infants sinó de la dels joves,que anaven a la mixitat a pas de carrera per més que els dirigents volguessin limitar la reforma a la realització d'activitats conjuntes i concretes dels clans de nois i els focs de noies.

En qualsevol cas l'associació femenina es veia obligada a forçar el pas en la reforma i divisió de l'antiga branca noies guies, perquè el 1970 els dirigents de ME donaven per generalitzada la reforma i advertien que no organitzarien més formació de caps per a unitats unitàries del tipus clàssic .I ,com s'ha dit, la formació de caps de ME i GSJ s'havia acordat que fos conjunta.

Dins la maror autogestionària que era el resó del maig francès de 1968, l'experiència conjunta dels joves escapà aviat al control dels responsables que havien designat ME i GSJ , que eren Josep Muntañola i Teresa Fort, la qual feia anys que era la comissària de la branca de les joves. Va neixer una nova entitat, el Solc en un intent de generar un moviment de joventut independent de ME i GSJ.

El 1971 l'assemblea general de caps de GSJ considerava que Solc no era la solució per als nois i noies que als 17 anys deixaven de pertanyer a la branca dels adolescents i es plantejava la conveniència i la possibilitat de crear una quarta branca, que més endavant es diria Truc. De tota manera l'antiga branca de les joves s'havia volatilitzat ,després de l'experiència Solc.

No es perceptible cap signe de decadència i de manca d'acceptació de la branca guies en la seva forma clàssica abans del gran canvi. Abans de desaparèixer dels censos de GSJ i de sortir dels agrupaments, els clans o focs de guies contabilitzaven 903 noies i representaven el 22 % del total de noies afiliades, la mateixa proporció que en els darrers tres anys.

Com que el nombre de caps no va baixar, ans al contrari, i no consta cap incorporació notable de caps adults externs al moviment, aixó vol dir que l'associació continuà recrutant els caps de les unitats de les tres branques entre les noies que sortien de

la branca caravel·les ,que ja no estaven enquadrades en cap foc o clan.

Efectivament les fonts donen testimoni de la preocupació perquè els caps eren cada vegada més joves a pesar de que el mètode era cada vegada més complexe,com a mínim en teoria.Havien desaparegut els dos anys de novella que una jove havia de passar abans de poder prestar servei dins l'associació sense deixar encara el foc o clan.

El Truc pretendria omplir aquest buit a partir de 1972 , amb uns efectius inicialment molt reduïts.Ara bé ,el Truc seria mixt com ho havia estat Solc,testimoniant la marxa irreversible vers la mixitat.Fins els anys vuitanta la quarta branca,amb un temps de permanència molt escurçat en comparació al d'abans,no prendria unes dimensions equivalents al 7 - 10 % dels efectius totals.El pes de la quarta branca dins l'escoltisme en els anys vuitanta era inferior a la meitat del que tenia el 1968.

A l'assemblea general de 1973 es definia Truc com a "plataforma de llençament de recursos per a grups de nois i noies de 16- 18 anys ,per tal d'ajudar-los a assolir el nivell mínim de compromís en els ambients que els són naturals".Tot plegat organitzat més com un servei que com una branca ,encara que tornava a estar integrat en l'estructura del moviment escolta i guia.El llençament definitiu del que es denominava ja sense vacil·lacions com a quarta branca "oberta a tots els joves " es feu el curs 1974-75.

La perdua de connexió interna i de comunicació entre la coordinació general i la base començava a ser alarmant dins GSJ el 1970-71.Les responsables dels tres sectors en que es dividia Barcelona confessaven que no havien pogut establir contacte més que amb la meitat dels agrupaments registrats i s'acordà donar un

ultimatum a aquests agrupaments automarginats, que naturalment deixaven de pagar les quotes degudes a l'associació. A l'assemblea general de 1970-71 només assistí el 10 % de les caps convocades, mentre a la de 1967 havien assistit el 35 %.

El 1971 per a succeir a Rosa M. Carrasco, calgué elegir nova comissària general, però en lloc d'una persona es presentà una trinca o troika, com se li digué. La troika estava formada per Neus Santmartí, Mercè Galí i Montserrat Obiols (8). Neus Santmartí explicà a l'assemblea que "cap d'elles es veu amb ànims suficients per a fer-ho sola. La feina és molt complexa. El treball en equip té unes dificultats però estan disposades a intentar superar-les".

La direcció en equip de les unitats s'havia projectat fins al càrrec de comissària general, nom que ara s'evitava i es substituïa pel de responsable. Però l'assemblea manifestà inquietud davant una difuminació de la responsabilitat màxima especialment en el cas de situacions conflictives que demanessin resolució ràpida, i s'exigí a la trinca que donés en el termini d'un mes el nom de la que seria considerada presidenta de l'equip de direcció.

Neus Santmartí signava la primera, feia de portanveu i semblava la primera inter pares, però només s'encarregà dels equips pedagògics, és a dir de coordinar les direccions de les branques. Mercè Galí s'encarregà de la formació de caps a tots els nivells i Montserrat Obiols, de les demarcacions i de les relacions exteriors. L'equip coordiandor general feu una enquesta entre les caps d'agrupament per a rebre orientació i no aconseguiren que contestessin més que una dotzena. Les tres coordinadores generals decidiren no donar cap nom com a presidenta, i responsabilitzar-se cada una només de l'àmbit assignat.

Igual que a ME el creixement dels equips dels responsables de branca estava a punt d'aclaparar a qui exercís de comissària

general, després de Rosa M. Carrasco. Un equip de coordinadores generals podia tenir més autoritat per a compensar el pes i la independència que havien pres les branques. A ME el quadrumvirat que succeí a J.M. Martorell un any després que GSJ hagués iniciat la novetat de la direcció tricéfala, semblà pensat per a reforçar la màxima instància executiva davant els equips de branca, però a GSJ no es produiria l'ampliació de competències de la direcció col·legiada a diferència del que passaria a ME.

La justificació donada per Neus Santmartí a l'assemblea general el 1971 per formar una direcció tricéfala, era autèntica i no un simple reflexe de la moda d'una època en que manar estava mal vist i l'equipisme substituïa al lideratge unipersonal jeràrquic de l'època de la "mística del cap". El primer problema de les tres responsables màximes de GSJ en el treball comú amb el quadrumvirat dirigent de ME era la menor disponibilitat de temps de les tres dones, que a més comptaven amb un menor nombre de col·laboradores, del que tenien els dirigents de ME. Eren tres dones casades i mares, que havien de compatibilitzar els deures familiars, la vida professional d'ensenyants i la dedicació a una organització complexa i nombrosa com GSJ.

Neus Santmartí no trobà ningú per a succeir-la al front de la demarcació de Barcelona, que tenia més de seixanta agrupaments, de manera que la responsabilitat passà també col·lectivament a les tres caps dels sectors de la ciutat de Barcelona, que acabaren també renunciant. Durant més d'un any la demarcació principal estigué sense dirigent.

A un estil anterior de dirigents màximes amb ganes d'exercir l'autoritat i disposades a mantenir-se amb totes les forces, succeïa un estil de dirigents que semblava pesar-li el comandament i estar esperant l'ocasió de traspassar-lo a unes altres i fins i

tot a uns altres. L'informe de la trinca a l'assemblea de 1974 deia que el guiatge "no funciona com a tal en els llocs on hi ha equip però s'empara ,pel que fa referència a responsabilitats últimes ,en l'escoltisme de Minyons Escoltes del Sector o Demarcació corresponent". No sols hi havia una tendència a seguir en tot als dirigents de l'organització masculina, sinó, fins i tot, a l'abandó complet de l'autoritat en mans dels homes : "Ha continuat la dimissió - deia el mateix informe - o manca de presència de responsables de Guies Sant Jordi en els llocs on hi ha un treball comú amb Minyons Escoltes".

La crisi de lideratge adult era greu a nivell d'agrupaments si hem de fer cas de l'informe de la demarcació de Girona a l'assemblea general de 1973 : " Hem constatat que el Cap d'Agrupament desconeix ,en general, que és realment l'Escoltisme i el que vol". I no deixa de ser significatiu que una responsable de l'associació femenina utilitzi el gènere masculí en parlar de caps i s'empri escoltisme en lloc de guiatge, poc abans de l'adopció de la mixitat total i la fusió de les dues associacions.

La crisi d'identitat que afectava a totes les associacions escoltes i guies de Catalunya en aquella època fou eludida per GSSJ .El 1972 l'assemblea general decidí mantenir oficialment el text de la promesa clàssica, l'uniforme i l'escut consistent en el trèbol amb la creu de Sant Jordi. Però el referment era formal i gairebé no amagava el desús d'aquests signes .

La confessionalitat enfàticament proclamada i jurídicament plasmada en la dependència diocesana havia estat la base de la identitat i de la justificació com associació separada .Cinc anys després de la ruptura amb la Germanor de Noies Guies, una enquesta entre les caps de GSSJ feta el novembre de 1971, evidenciava que "la majoria dels caps no ens sentim vinculats a l'església -

estructura, però creiem que el nostre escoltisme ha de donar aquesta dimensió de la fe, mantenint-se al marge de l'estructura diocesana". Curiosa i segurament significativa altre vegada la utilització del gènere masculí.

El principal justificant de la formació de GSJ no tenia ja vigència vital entre les caps, que fins i tot algunes el repudiaven. El consiliari general, l'escolapi Jordi Nogués, que havia substituït a Pedrals el 1971 a GSJ es queixava de que les caps d'agrupament enviessin a la formació de caps a noies que manifestaven "un cert refús de l'opció de fe".

Els estatuts de GSJ, per a defensar-se de les acusacions de la GNG i perquè els temps ho exigien, contenia una deficiència, que no constava en absolut als estatuts originaris de ME. GSJ, segons els seus estatuts: "Es oberta i respecta els seus membres d'altres confessions".

L'octubre de 1969 Rosa M. Carrasco i Ricard Pedrals a la convocatòria a una trobada general de caps, havien expressat el temor de que, en plena mutació, GSJ pogués "llençar per la borda l'evangelització o la catequesi". Aquest mateix any el comissariat general havia aclarit que a GSJ "les noies no han d'acceptar l'Evangelí, sinó que en el Moviment s'hi anunciï". Això, però, suposava que per a arribar a cap, calia assumir la funció evangelitzadora, cosa que una proporció cada vegada més gran deixava de banda.

Tot això anava lligat a la situació dels consiliaris. Quan encara eren molt influents ja havien rebut una crítica genèrica el 1964 a les jornades de consiliaris per part de la ponència presentada per Carme Gambús, Teresa Fort i dos consiliaris de la demarcació vigatana, Fèlix Guàrdia i Pere Ynaraja: "Hi ha un desconeixement quasi general per part dels Consiliaris del que és

una dona" . "Es necessari que el Consiliari ,reconeugent les grans diferències entre la seva personalitat i la femenina ,col.labori estretament amb la Cap per a dur a terme la seva missió d'educador religiós". "Assistim en el moment actual a una revalorització i promoció social de la dona ,que a no llarg terme ,portarà un canvi en la fesonomia de la humanitat dins la qual els mètodes per la pedagogia de la Fe ,podran ser diferents als que fins ara hem estudiat".

En els anys setanta la situació dels consiliaris, fins i tot a l'associació femenina on havien tingut tanta autoritat, empitjorà notablement ,tal com indica l'informe del consiliari general Jordi Nogués a l'assemblea general de GSJ de 1972 : "L'evolució que ha seguit l'Església i l'Escoltisme al nostre país,ha fet que es feflexés en una crisi en els consiliaris.Per una banda no acaben de trobar el seu "status" dintre les Unitats.D'un escoltisme "catòlic",s'ha passat a un escoltisme que educa en perspectiva de fe,però sense que en la pràctica acabin de trobar els consiliaris la forma actualitzada d'actuar sense caure en vells esquemes clericals.Per aixó molts d'ells ho són tan sols nominals,ja per la dificultat esmentada,ja que pel fet que molts caps s'inhibeixen de tota responsabilitat a nivell de pedagogia de la fe o no acaben de trobar la manera de treballar amb el consiliari.Malgrat aixó ,hi ha força consiliaris que conserven l'esperança i l'il.lusió d'anar trobant el seu lloc en l'escoltisme que miri de "fer neixer l'Església en el món dels nois i noies", i en aquest sentit està enfocat de moment el treball de la Consiliaria,treballant conjuntamnet GSJ i ME ,amb la perspectiva més ampla de la Conferència Internacional Catòlica de Guiatge".

Si aquesta era la situació en l'associació femenina, ja es pot imaginar com era de preocupant a la masculina des del punt de

vista d' aquells que havien trobat i trobaven en l'evangelització i la catequesi la única justificació d'un escoltisme associativament separat .

L'altre qüestió que ocupà un lloc destacat dins GSJ fou la formació cívico-política. El mes d'abril de 1970 a la primera conferència de GSJ ,entre les dificultats del moviment s'indicava la següent : "País i Fe segueixen essent tòpics. No s'en té consciència. En el primer cas el nivell de descoberta queda en el folklore. En el segon els caps no s'ho han plantejat i han decidit bandejar-ho. Cal més contacte amb els caps per sensibilitzar en aquest sentit".

A l'assemblea general de 1971 ,el programa del nou comissariat general senyalava que la difusió del guiatge a "altres capes de la societat, amb un nivell de crítica diferent o menys crític ,ha disminuït el nivell de consciència política en general" . També indicava que la desfeta d'altres moviments de joventut - es referia a la JOC i a la JEC -, amb els quals hi havia una forta interrelació per la procedència de molts caps ,havia reduït el nivell de consciència político-social a GSJ. La pressió de la televisió, monopolitzada pel Govern, i la publicitat eren també considerades com a causant d'aquest descens.

Com que tant el guiatge com l'escoltisme tendien a perdre clientela burgesa i a fer-se amb nuclis de classe obrera, cal deduir de la conclusió poc explícita del nou equip de coordinació general, que consideraven que es donava la contradicció de que la penetració del guiatge entre capes cada vegada més populars produïa un descens del sentit crític en lloc de augmentar-lo, com s'hauria pogut esperar. El nivell cultural podia tenir més pes que les condicions socials objectives de cara a la capacitat crítica, si ens atenim a l'informe.

GSSJ va seguir la iniciativa de ME en quant a la defició del projecte de societat que el curs 1969-70 adoptaren conjuntament els comissaris generals de ME i GSSJ i que apareg  per primera vegada a la Separata de El primer temps de la formació de caps. El document considerava que havien d'educar els nois i noies "per a la construcció d'un tipus de societat que tendeixi cap a l'abolició dels privilegis de la propietat privada, cap a la col.lectivitazaci  dels béns de producció".

Aquesta defici  fou repetida per la troika de coordinadores generals de GSSJ a l'assemblea de 1971 i afeixien : "Resumint , creiem que es proposa un socialisme com a model òptim d'organització social, la qual cosa s'ha d'entreveure a través dels nostres objectius i de l'organització mateixa del moviment". No result  gens fàcil copsar si aquesta opció va ser assumida efectivament pels caps d'unitat i d'agrupament. El resum de l'enquesta a les caps de novembre de 1971 recull l'opinió no quantificada de que no era aconsellable decantar-se cap a un socialisme sino possibilitar la crítica i l'opció, evitant els dogmatismes.

13.3. PROMOCIÓ DE LA DONA I GUIATGE.

L'inici vers una posició més inconformista envers la condició present de la condició social de la dona es registr  el 1965 a la Circular de la Germanor de Noies Guies a partir de la publicació d'un article del pedagog catòlic i catalanista Ramon Fuster i Rab s , futur degà del Col.legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Lletres i en Ciències de Catalunya. Al seu article Cultura i feminitat, publicat a la Circular l'abril de 1965, per primera vegada es defensava la conveniència de que les dones no deixessin la seva professió quan es casessin i tinguessin fills, encara que

es reconeixia que les condicions socials ho dificultaven molt. Es posava també en qüestió la científicitat dels tòpics de la psicologia femenina a l'ús i es considerava unilateral i absurda l'educació de les dones pensant predominantment en la maternitat, perquè moltes no arribarien a ser mares i les que sí ho serien, tindrien aquesta condició només durant una fracció limitada de la seva vida.

" Fins no fa gaire- deia Ramon Fuster - la formació humana de la dona era d'una migradesa rebaixant i minsa. Era la conseqüència natural d'una filosofia masculina sobre l'ésser femení i sobre la finalitat de la vida de la dona". " Fins fa molt pocs anys s'analitzava la vida de la dona sota l'angle d'un idealisme sentimental o del més burd materialisme".

Reconeixia Ramon Fuster que l'emancipació de la dona era promoguda fora del cristianisme . "Com ens ha passat a molts aspectes socials, hem anat a remolc en el terreny de les realitats". "No ens hem d'entestar a mantenir formes de feminitat tradicional, ja que no són essencials a la naturalesa femenina, sinó creació cultural i social". "Tots els nous comportaments exteriors tiren per terra aquelles classificacions habituals sobre les característiques psicològiques femenines : emotivitat, inconstància, manca de lògica, poc sentit per a l'abstracció, pensament intiutiu, etc, etc." "La dona nova cada dia és més semblant a l'home". "Moltes de les dones que han terminat uns estudis després abandonen la professió pel matrimoni, que era la seva meta ideal. Si la societat posà a les seves mans un instrument de formació i de cultura no és just ni assenyat arreconar els talents i deixar-los improductius"(?)

A aquest article de Ramon Fuster i Rabés seguiren els de diverses escriptores i caps de la Germanor que insistien en la

mateixa direcció (10). El gir registrat corresponia a una època de transició en que augmentava sensiblement la proporció de noies entre els estudiants d'ensenyament mitjà i universitari, però creixia menys la seva presència entre els professionals. A mitjans dels anys seixanta les noies assolien la proporció del 41 % a la matrícula del batxillerat. El 1971 arribarien al 45,05 %. No obstant, aquell mateix any, encara que s'havia més que decuplicat la xifra de noies que cursaven estudis universitaris, no representaven a Espanya més que el 28,2 % del total de l'estudiantat universitari. A la Universitat de Barcelona representaven el 34 % i a la nova Universitat Autònoma el 39 %. Caldria esperar a mitjans dels anys setanta per a que les noies assolissin el 50 % de la matrícula del batxiller i el 40 % de la universitària.

Encara que no s'ha de donar massa importància als llibres en el canvi de mentalitat, convé recordar la difusió de tres obres que exerciren influència sobre les dones dels anys seixanta a Catalunya incloent-hi les caps del guiatge de diferents generacions. El segon sexe de Simone de Beauvoir, la primera edició francesa del qual és de 1949, va veure la primera versió en espanyol a Buenos Aires el 1957, lloc d'on provenien aleshores moltes traduccions d'obres progressistes estrangeres que es llegien al nostre país. La versió catalana aparegué el 1968 publicada per Edicions 62, però el llibre era conegut abans. Ricard Pedrals li deia a Rosa M. Carrasco en una carta enviada a Roma el gener de 1965 que Immaculada Figueres "s'encastella com la Núria, però darrera de la Simone de Beauvoir" (11). Es a dir que les dirigents de la GNG que s'oposaven a l'opció de GSI, coneixien de manera directa o indirecta la crítica feminista de l'època.

A mitjans dels anys seixanta aparegué la versió catalana d'un altre assaig de gran èxit, El mite de la feminitat de Betty

Friedan, molt aviat seguit per un llibre del qual es feu una segona edició pocs mesos després de la primera, l'assaig de Maria Aurèlia Capmany La dona a Catalunya. Consciència i situació. El llibre de Simone de Beauvoir no seria publicat en espanyol a Madrid fins el 1981 i el de Betty Friedan no tindria versió castellana fins el 1975.

Aquestes obres prepararen el terreny al tardà resó que el moviment d'alliberament de la dona del països de parla anglesa tindria a Catalunya als anys setanta i que s'expressaria en les Primeres Jornades Catalanes de la Dona el maig de 1976. La reflexió teòrica del moviment restà plasmada en el llibre de Juliet Mitchell, La condició de la dona, aparegut a Barcelona el 1977, sis anys després de la primera edició anglesa.

Com ja s'ha indicat anteriorment, la voluntat de restringir el poder dels consiliaris dins la GNG reflexava també la voluntat de reduir el poder de l'autoritat masculina dins una associació femenina, una autoritat reforçada per la condició sacerdotal, ara desvaloritzada socialment, i sustentada per una Església que venia consagrant la posició subordinada de la dona dins la societat. Un cert anticlericalisme estimulat per la revalorització del laicat arran del Vaticà II, es veia reforçat per la recent ruptura amb l'anterior conformitat envers la condició social femenina. Però aviat, també dins GSG, els consiliaris també tindrien dificultats, tal com s'ha indicat.

A l'assemblea general de la GNG del 16 de juny de 1968 la posició envers la promoció social de la dona era molt distinta de la de començaments de la dècada. S'aclerí que quan es parlava de formar dones responsables dins la comunitat, la GNG volia dir " la formació que dins l'escoltisme es pot donar a les noies de cara no sols a que siguin capaces el dia de demà d'ocupar llocs de

responsabilitat ,sinó que fins i tot els ambicionin aquests llocs de responsabilitat. Que les noies deixin aquest cert indiferentisme ,desgraciadament força freqüent, que els hi fa prendre la seva professió poc seriosament o conformar-se sols de guanyar uns diners sense pretendre arribar a un lloc d'autèntica responsabilitat. Cal infondre'ls confiança en si mateixes perquè es donin compte que poden arribar a tot arreu, als llocs capdavaners en la professió, en la política i fins i tot, segons les protestants, en la religió (elles tenen dones -pastor)".

La reforma educativa de 1970 no sols perllongà l'escolarització obligatòria i l'ensenyament primari fins el 14 anys, sinó que proposà un sistema obert a tots per igual, on la selecció es fes pels mèrits personals i no en funció del sexe o de l'origen social. I encara que la pràctica seria molt diferent de la teoria ,la llei fou coherent obrint la possibilitat de la coeducació i els centres públics nous serien mixtes.

L'educació separada era conseqüència de la diferència de rols que cada sexe anava a tenir a la societat. En haver dos patrons de conducta ,calia una pràctica educativa diferent. L'educació a les mateixes escoles era en principi un fet positiu per al futur de les dones i permetia una modificació dels prejudicis sexistes dels homes.

Però l'escola mixta per sí sola ,sense una modificació dels valors tramesos, en un món on els masculins segueixen sent dominants, planteja problemes, de manera que les noies es poden trobar més desvaloritzades que en una educació segregada. Generalitzar el model masculí a l'educació en lloc d'alterar-lo, no és cap solució per a la promoció de la dona i l'escola tendeix a adaptar-se a les pautes que transmet la família per a no entrar en conflicte amb ella.

Quelcom semblant podia passar amb un escoltisme unificat i aquí radicaven les vacilacions i resistències que experimentaren les dirigents de GSJ en el procés que portà a la fusió de l'organització masculina i femenina.

La revolta de la joventut de finals dels seixanta als països més desenvolupats revaloritzava la subjectivitat, l'emotivitat i el respecte als altres i tots aquests eren valors tradicionalment atribuïts al sexe femení. "Fer l'amor i no la guerra" i altres lemas de l'època permetien lligar les reivindicacions femenines amb el canvi moral exigít .

A la segona meitat dels seixanta i començaments dels setanta la preocupació per l'emancipació femenina apareix molt menys a la Circular de GSJ que a la de la GNG. Al programa del nou equip de coordinació general el 1971, abans que la Circular de GSJ desaparegués per a tenir una sola revista de l'escoltisme i el guiatge, no apareix cap referència a la condició femenina ni a l'educació que en aquesta qüestió havien de rebre les noies a GSJ. No fou fins a l'assemblea general de GSJ de juny de 1973 quan aparegué la preocupació per les discriminacions patides per les dones (12).

Al fullet Educació cívica i política. Les influències de l'ambient, publicat conjuntament per ME i GSJ el 1973 per a la branca pioners-caravel·les, es feia la denúncia concreta de la situació: "En la família els nois i les noies reben un tracte molt diferent. Cadacun és educat per a mantenir el paper que la societat dona a cada sexe." "Als estudis de la noia se'ls dóna menys importància que als dels seus germans ; constantment ha de sentir: "Com que es casarà , no li serviran de res"... "Els valors que s'inculquen a la noia no estan orientats a la realització de la seva personalitat, sinó a satisfer l'home en tots els aspectes". "En

la majoria de les parelles es veu que és important compartir la vida i fer les coses junts, i a un plantejament poc profund, en la pràctica és difícil de trobar què és el que poden compartir i es troben que l'única cosa que són capaços de fer junts és tenir fills". I afeixia que, en ser l'únic que els unia, marit i muller tenien por que el fill creixessin.

El fulletó deia que la discriminació segons el sexe es manifestava en la separació dels nois i les noies en centres d'ensenyament diferents, la qual cosa alimentava els tabus i l'atracció mitificada a causa de les barreres i contribuïa a mantenir una estructura que oferia als sexes una desigualtat d'oportunitats. Tot això, és clar, era aplicable implícitament a la separació en dues associacions, masculina i femenina, dins l'escoltisme, i encara que no es digués, tothom ho entenia.

En definitiva aquell fulletó d'educació cívica i política sintetitzava i difonia la crítica feminista de la situació i afeixia: "Cal que els adolescents descobreixin l'autèntic sentit de les relacions entre els sexes. La coeducació pot ser, si es fa bé, el millor mitjà per assolir-ho. En tot grup, però, s'ha de tenir present, i ajudar els nois i les noies a trencar els papers que tradicionalment tenen assignats dins la societat, evitar el servilisme de les noies dins les Unitats, desenvolupar en elles la iniciativa i en ells la sensibilitat... És també important dins del grup una educació sexual tant informativa com formativa". Però el fullet no establí un programa amb exemples per a portar a la pràctica aquests preceptes. Una veritable educació sexual ensepegava amb moltes dificultats (13).

Les tensions generades en el procés vers la mixticitat s'expliquen perquè GSJ com associació anava a la fusió de les dues associacions en condicions d'inferioritat. A França no s'havia

produït l'unió entre les dues associacions escoltes catòliques, masculina i femenina. Scouts de France començà a admetre noies. Però Guides de France, sentint-se forta com associació però no tant com Scouts de France, seguí negant-se a l'unificació.

GSJ havia acceptat d'hora que no hi havia cap altra alternativa encara que era conscient del risc. Hi havia noies guies que no volien passar a una unitat de caravel·les i anaven a una unitat mixta.

A la demarcació de Girona l'unificació en un sol equip de direcció es portà a terme el 1972. La proposta va ser presentada i aprovada l'abril d'aquell any a una reunió de les caps d'agrupament, malgrat "el perill de quedar absorbits per Minyons Escoltes", segons deia una carta d'Angelina Ginesta, responsable de la demarcació de Girona a Montserrat Obiols el 18 d'abril de 1972. Una carta de resposta de Montserrat Obiols reflexava una preocupació semblant (14). L'acord de que la direcció hagués de ser compartida per homes i dones a tots els nivells semblava una garantia prou sòlida, encara que no obeïa sols al propòsit d'evitar que l'unificació fos una victòria sense condicions del sexe masculí, sinó també era deguda a que ME i GSJ seguien formant part de federacions catalanes i mundials separades, exclusivament masculines o femenines.

Va resultar que l'alteració de la tradicional separació dels sexes en l'escoltisme, s'efectuà de manera ràpida i total a Catalunya abans que a altres associacions europees occidentals. Es deixà de banda el prestigiós model de l'escoltisme catòlic francès, i el canvi tingué lloc tot i que el país estava encara sota una dictadura, no formava part de la Comunitat Europea, no tenia tradició feminista i la situació jurídica i social de la

dona estava força més endarrerida que al conjunt dels països d'Europa occidental.

Com tots els progressos aquest no estava exempt d'ambivalències i contradiccions. L'associació exclusivament femenina havia sigut útil per al desenvolupament de l'autoestima de les dones i la seva capacitació per a la vida socio-política i dins una associació mixta existia un risc de desvalorització femenina. Però tot això no anulava la convicció general de que una associació femenina a causa d'estar associada en el seu origen a la segregació sexista, no podia considerar-se com un camí vers una societat sense dominació d'un sexe sobre l'altre, com tampoc podia ser-ho el manteniment d'escoles exclusivament femenines o el retorn a elles.

Caldria donar mitjans a les noies per a superar les dificultats que presenta una societat sexista però formant-se dins unitats educatives mixtes, sense que les dones poguessin fer-se massa ilusions sobre les facilitats que aquest mitjà pogués oferir, ja que el rol tradicional de les dones dins la família és la condició primera per a que els homes puguin comprometre's totalment en el treball, que sovint és alienant, absorbent i implacablement competitiu.

1. El paper tramés pel comissariat general de GSJ a les caps d'agrupament el dia 11 d'abril de 1965 explicava aquest canvi pel consell donat per la delegada de la Oficina Mundial de l'AMGE en la seva visita a Barcelona a causa d'una reunió del Comité d'Enllaç del Guiatge a Espanya: "Aprofitant la seva vinguda per assistir a una reunió del Comité d'Enllaç, s'ens va proposar que estudiéssim juntes les solucions possibles. Mme. Buignon va ser posada al corrent del treball de la Comissió, i ens va suggerir dues solucions : Solució A: Una associació única, definida com de majoria i d'inspiració catòlica (qualitat B de membres de la CIOG), exemple Brasil, que compta al costat d'una majoria catòlica, amb agrupaments protestants i jueus. Solució B: mantenir les Guies Sant Jordi dintre de la Germanor, reduint la força i el contingut dels seus estatuts i dotant-les d'un reglament d'aplicació pedagògica específica (Equip responsable davant dels Bisbats i de la CIOG) i possibilitat de camps de formació i activitats complementàries. Veient que la primera solució semblava impossible per no respectar suficientment els agrupaments oberts, tot i que estan formats d'una majoria de noies catòliques, les Guies Sant Jordi proposaven acceptar la solució B". No havent arribat a cap acord, convocaren una reunió de caps d'agrupaments el dia 11 d'abril de 1965.

2. No gaire més que els efectius de BSC, amb 440 membres en 6 agrupaments, i menys que els aportats per Minyons de Muntanya: 11 agrupaments amb 842 membres. Cens d'Escoltes Catalans, 1965.

3. El caputxí Alvar Maduell, consiliari de l'agrupament Santa Eulàlia, escrivia escandalitzat a Rosa Maria Carrasco el 29 de març de 1965. "¿No ignoreu que, exceptuant segurament el reduït cercle de les persones iniciades, molta gent està a les fosques en la confusió (...). ¿Us sembla que el nostre temps convida a promoure divisions o a coaccionar la llibertat d'altre? Em dol francament, que en temps d'ecumenisme, les noies guies del nostre petit país no s'esforcin decididament a comprendre's i a estimar-se per damunt de totes les possibles diferències. Si l'escoltisme no sap fer conviure dintre seu noies de distinta mentalitat, de distinta formació i fins religió, per a mí seria un escoltisme fracassat." L'agrupament Santa Eulàlia estava dins la GNG i no formà part de GSJ, tot i radicar als Caputxins de Sarrià.

4. Acta de l'assemblea general de la GNG de 8 de setembre de 1968.

5. La comissària de la branca noies guies, Carme Angel, a la Circular de febrer de 1967 escrivia: "La que vulgui la Llei actual, que l'aprofiti; la que vulgui canviar les paraules pot fer-ho; la que li vulgui canviar el sentit per un de millor, per què no? I la que no necessiti una Llei, endavant! ... Unes lleis concretes són necessàries en uns homes immadurs, i ho són cada vegada menys en un món que es va fent gran".

6. "La noia no accepta mai de bon grat una cosa imposada i menys imposada des de dalt, és molt millor que tingui uns principis que la orientin però que no l'obliguin a seguir -los menés que perquè els ha promés (...). No es pedagògic imposar ni una llei ni uns principis, la noia ha d'aprendre que pertany a una Associació que té aquells Principis. No és el mateix uns principis que una llei. La llei obliga, imposa, els principis no, més aviat suggereixen".

7. La comparació entre l'antic text, que seguia la formulació de Baden-Powell i el nou pot tenir interès, encara que el segon no va arribar a estar mai vigent. L'antiga llei deia: "1. Podeu confiar sempre en l'honor de la Noia Guia. 2. La Noia Guia és lleial envers Déu i la Pàtria, els pares i els caps, superiors i inferiors."

3. La Noia Guia és útil i servicial i cada dia fa una obra bona.4.La Noia Guia és amiga de tothom i germana de les altres Noies Guies.5.La Noia Guia és educada i generosa. 6. La Noia Guia estima els animals i plantes i veu l'obra de Déu en la natura.7.La Noia Guia és obedient i disciplinada. 8. La Noia Guia està sempre de bon humor i somriu i canta en les dificultats. 9. La Noia Guia és estalviadora i previsor. 10. La Noia Guia és pura de pensament,paraula i obra".

El text reformat que restà arreconat deia : " 1.Es autèntica i meriex confiança.2. Es fidel als seus deures envers el món que l'envolta. 3. Actua lliurement i respecta la llibertat dels altres. 4. Respecta el bé comú i participa en l'esforç dels altres. 5. Estima la natura i respecta la vida. 6. Forta en ella la joia de viure. 7. Cerca la seva realització personal. 8. Profunditza els seus ideals. 9. Sap que el treball és important i s'esforça en prepara-s'hi.10. Busca el domini d'ella mateixa." L'actualització del llenguatge resulta interessant en reflexar l'evolució dels valors proposats.Però un cop introduïda una abstracció liberalitzadora i després de depurar-la d'una puerilitat que havia caducat,la llei perdia aquella concreció que buscava Baden Powell per a facilitar la interiorització de la llei moral externa.

8.Totes tres eren ensenyants,casades i mares.Neus Santmartí procedia de l'agrupament Elisenda de Montcada,havia estat comissària de la branca daines,després havia ocupat el comissariat de la demarcació de Barcelona entre 1968 i 1971.Estava molt relacionada amb la Institució Pedagògica Rosa Sensat i és professora de l'escola de mestres de la Universitat Autònoma de Barcelona.Mercè Galí,natural de Terrassa,es presentà candidata a regidora de l'ajuntament de la seva ciutat pel treç familiar el 1970,perdent les eleccions per poc.El 1973 s'afilià al Reagrupament Socialista de Josep Pallach i el 1983 entrà com a regidora a l'ajuntament de Terrassa per la llista socialista,sent responsable d'ensenyament i tinent d'alcalde,com explica a Les dones i la política:alcaldeses i regidores de Catalunya, p. 195-196.Montserrat Obiols,resident a Sant Cugat,mare de família nombrosa ,tenia una acadèmia d'idiomes.

9.Fuster ,com era habitual entre els qui tractaven aquestes qüestions aleshores,contemplava la conveniència de la mitja jornada laboral per a la dona amb fills.Però la dona es veu obligada a assumir els patrons de la dedicació masculina a la feina.Quan es parlava de la reincorporació de la dona professional a la feina a partir del moment en que els fills la necessitessin menys,tendia a oblidar-se que l'absència de la dona a l'edat de les promocions professionals,significa perdre el tren.

10.A la "Circular per a Caps i Guies" de la GNG,troben els següents articles de dirigents de l'associació i d'escriptores amigues que hi col.laboraven o bé de textos seus apareguts a la premsa diària : Núria Albó : Específicament femení,novembre de 1966; Cónxa Alós :La dona a la societat,,extret de "La Vanguardia",juny de 1967;Maria Rosa Borràs : Sobre la passivitat femenina,extret de "La Vanguardia",març de 1968; Maria Aurèlia Capmany hi publicà els següents articles :La dona ,aquesta intrusa,setembre de 1967; L'ofici de dona,novembre de 1967 ;La dona soltera,març de 1968; Bellesa femenina ,abril de 1968.Els altres articles de Fuster i Rabés foren : Demà la dona,novembre de 1966;La dona i la política,gener de 1967;La dona i l'ensenyament ,març de 1967; La dona a casa ,juny de 1967.

11.També una dirigent de GSG,Mercè Galí i Barceló,recorda a la seva ressenya autobiogràfica ,la influència que sobre ella tingué

el famós llibre de Simone de Beauvoir. Vegeu Les dones i la política :alcaldeses i regidores de Catalunya, a cura de N. Aibó, J. Busquets i R. Martí, La Magrana-Edicions 62, Barcelona, 1989, p. 193.

12. La ponència es titulà La dona i el seu compromís en els llocs de responsabilitat. Demanava una reflexió a partir de l'experiència personal sobre els tipus de discriminació i opressió detectats i deia : "Es evident que les Caps i les noies escoltes d'ara viuen unes circumstàncies més obertes que nosaltres, però dintre del mateix sistema ,el que farà que hi pateixin les mateixes discriminacions o similars. Com creieu que l'escoltisme les hauria de preparar per lluitar-hi ?".

13. En aquell temps una informació sexual que comprenguéss totes les pràctiques anticonceptives i no sols el complicat i arriscat mètode Ogino, queia sota la condemna de l'Església. La venda d'anovulatoris estava prohibida sense una recepta que els metges solien denegar excepte en cas de desarreglament de la menstruació. La informació per a la planificació familiar no començaria a tenir a Barcelona algun suport de l'administració pública fins el 1975.

14. La lletra de 13 de setembre de 1972 de Montserrat Obiols a Angelina Ginesta deia : "Seria interessant que poguéssim tenir una idea clara de qui queda com a responsable general de GSJ a Girona. Mira, ja saps la norma de ME sobre aquest punt, de manera que nosaltres ens veiem cada vegada més obligades a concretar en aquest aspecte : encara que no ens sembla malament, a nosaltres ja ens està bé el treball en equip : però el fet que ells volguin concretar molt determinantment, fa que nosaltres no puguem fer menys. Hi ha, de totes maneres, i en això tenen raó, el fet de la desigualtat real entre GJS i ME, desigualtat numèrica i de vegades de qualitat... El fet que hi hagi una responsable especial i que realment es faci càrrec de GSJ, pot assegurar aquest desenvolupament de la dona, dins l'escoltisme."

14. L'ESCOLTISME OBERT I ELS SEUS CANVIS.

14.1. EL SENTIMENT D'UNITAT MALGRAT LA DIVISIO.

Tot i la divisió en tres associacions relligades per dalt en l'Associació Catalana d'Escoltisme, el sentiment de solidaritat entre els escoltes es mantingué i tingué durant la primera meitat dels anys seixanta diverses expressions. Boy Scouts de Catalunya, la menor de les tres associacions proposà la celebració del primer cinquantenari de l'escoltisme a Catalunya el 1961 i les altres dues associacions, Minyons de Muntanya i el Moviment Scout Catòlic, acceptaren la proposta. Situar el naixement de l'escoltisme el 1911 significava reivindicar la catalanitat dels iniciadors en la persona de Ramon Soler i Lluch, un modest obrer de la Seda de Barcelona, que havia format el primer grup de minyons abans que el capità Rosselló el descobrís i decidís promoure l'escoltisme a Barcelona, pocs anys després de l'inici del moviment a Anglaterra. Rosselló havia deixat aviat els Exploradors, però Ramon Soler havia continuat treballant dins l'associació tota la vida. El catalanisme de Ramon Soler era indiscutible, encara que no es pogués dir el mateix d'Exploradores de España. Eren uns orígens aconfessionals amb els que BSC s'identificava.

Quatre rutes a través de Catalunya fent relleus foren recorregudes per unitats de les quatre associacions -la GNG inclosa - i els caminants portaren fins a Montserrat a través de les quatre rutes quatre quarters de bronze d'un escut commemoratiu juntament amb pedres de tot el país, amb les quals es feu un promontori on fou enterrat l'escut prop de Can Massana. El petit monument rústec va ser destruït després pels falangistes, però els quatre quarters havien estat salvats previsorament per alguns dirigents de BSC. Escoltes Catalans guarden aquell bronze.

L'ofrena d'una llàntia commemorativa a la Mare de Déu de Montserrat en nom de tots els escoltes i noies guies pel president de l'Associació Catalana d'Escoltisme, Pere Gabarró, el 16 d'abril de 1961, anà acompanyada d'una oració que expresava un desig d'unió, una religiositat bàsica comú i unes aspiracions agermanadores (1).

En l'ajut als damnificats per les inundacions del Vallès el 1962 col.laboraren tots els escoltes, coordinats en la seva tasca per la DDE de Barcelona.

A la manifestació de protesta per l'agressió als locals dels agrupaments de la Lliga de la Mare de Déu de Montserrat el 1963, anaren escoltes de les altres dues associacions a més de ME. Les juntes d'alguns centres excursionistes que tenien agrupaments escoltes van témer patir agressions semblants i intentaren restringir alguns cursets vespertins dels rovers o guies grans que tenien caire pre-polític. A partir d'aleshores no foren sempre fàcils les relacions dels escoltes amb els centres excursionistes que els acollien i les diferències generacionals començaren a fer-se sentir.

El 1964 tingué lloc una ruta a Ripoll de tots els clans de l'Associació Catalana d'Escoltisme. Uns 1.500 participants de les diverses associacions escoltes parlaren dels temes comuns i reberen les paraules del president Pere Gabarró que els recordà les responsabilitats dels escoltes envers Catalunya. Va ser, no obstant, un fet excepcional, ja que les associacions feien una vida separada i els delegats de cada branca que tenia el consell de l'Associació Catalana d'Escoltisme, no coordinaven l'activitat de les respectives branques de les associacions, encara que intentaren posar en comú experiències. El 1966 Salvador Soler Riber, procedent de l'agrupament Doctor Robert i del clan Màrius